

SANT HILARI-92

27-28-29-30 AGOST

FESTA MAJOR

3r Premi "Ex-aequo" de Leo Donadeu.

Salutació

Un altre any i una altra Festa Major. Una altra trobada amb l'antiga tradició, que ens prové dels nostres avantpassats remots des qui-sap-on. Sant Hilari Sacalm ja té la festa a l'abast de la mà i el seu Ajuntament es complau a desitjar a tots els convilatans i a tots els amics i forasters que ens vulgueu acompanyar, unes diades de gatzara, de diversió i de companyonia, qualitats aquestes que representen, per si mateixes, l'essència dels festeijos.

Com a Alcalde, voldria recordar a tots els hilariencs, que aquest 1992 no és un any electoral. No hi ha eleccions, com tothom sap, però, en canvi si que hi ha, a la vila, realitzacions nombroses, evidents i perceptibles.

Em refereixo, concretament, a la depuradora d'aigües residuals, recentment inaugurada pel Molt Honorable Sr. Jordi Pujol, a la pista poliesportiva, a les entrades per Osor i Arbúcies, a la remodelació dels carrers Valls i Vic, a la urbanització del C/. Villavecchia, a l'estació d'autobusos, a les escales de la Font del Cirerer, al carrer sobre l'antiga riera de Vallicrosa, etc.

L'equip de govern de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, amb la seva actuació, emmarcada sempre en el més estricte esperit democràtic, té per objectius primordials el millorament de la qualitat de vida dels hilariencs i la projecció de la vila arreu del país.

La confiança que ens ha atorgat el poble, donant-nos per quatre vegades consecutives la majoria absoluta, ens demostra palesament que hem triat el bon camí, la bona política municipal. Res ni ningú no ens farà abdicar de les nostres conviccions ni de la forma d'actuar i de treballar, perquè creiem que, per sobre de tot, obeeixen a la fita d'aconseguir un poble millor.

Hilariencs, estiuejants, forasters i amics que us aplegareu durant la Festa Major: Sant Hilari Sacalm us la desitja ben lluïda, divertida i feliç, i en nom de la vila, l'Alcalde té el goig de saludar-vos i obrir-vos els braços, en representació de l'Ajuntament, perquè l'Ajuntament és la vila.

Per tant, doncs, bona Festa Major a tots!

FRANCESC XAVIER ROSSELL i TERRIS
Alcalde de Sant Hilari

Davant la manca de publicacions periòdiques a la nostra vila, el Programa de Festes és des de fa temps una porta oberta a totes les opinions. L'Ajuntament dóna les gràcies a aquelles persones i entitats que amb els seus escrits han ajudat a confeccionar aquest programa.
Com que hi ha força participació, hi ha un Consell de Redacció per a fer una selecció dels escrits.

Cada any quan s'acosta la Festa Major, l'Ajuntament passa una comunicació a totes les entitats del poble per si volen donar el seu parer a través d'aquestes pàgines. Aquí hi teniu la col.laboració de totes les que ho han fet. L'Ajuntament no comparteix, necessàriament, l'opinió dels col.laboradors en aquest programa.

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR DE SANT HILARI SACALM 1991

El Conseller de Benestar Social, Antoni Comas, fent el pregó de la Festa-91.

Ciutadans de Sant Hilari:

Avui ens convoca i ens aplega la celebració d'una data que marca el transcurs de la vida de tot nucli ciutadà. Avui és la crida per celebrar la Festa Major de Sant Hilari Sacalm. Vull expressar el meu agraïment pel privilegi que per a mi representa el fet d'haver estat convocat per fer-ne el seu anunci als quatre vents i fer-ne el seu pregó.

Tal com deia, els nuclis humans, des de la cèl·lula familiar, fins a les agrupacions complexes que suposa una vila o una ciutat —i per extensió un país—, de sempre han sentit la necessitat de fixar unes dates en el transcurs de l'any natural que permeten la commemoració conjunta per tal de fer avinent la seva ineludible pertinença a un nucli, a un grup, a un poble. És així, com de la manera més natural, pràcticament de forma espontània, els homes i les dones d'arreu prenen consciència de constituir una comunitat en raó dels vincles històrics, lingüístics, culturals, econòmics, etc. I és així com avui els veïns de Sant Hilari Sacalm s'apleguen a les múltiples activitats que integren la celebració de la Festa Major de la Vila, festa grossa per excel·lència, la qual, al costat de les sempre recomenables manifestacions lúdiques, també hi trobem les de caire essencialment religiós, cultural, artístiques i totes elles en conjunt formen una important i destacada manifestació cívica, essent aquest aspecte, el civisme, el resultant final d'aquesta celebració. Ens trobem de ple en una de les fites essencials en el devenir d'un nucli humà, en aquest cas, de Sant Hilari Sacalm.

La celebració de la Festa Major permet de portar a terme una sèrie d'activitats que, en aplegar tots els ciutadans, permet d'aprofundir en el sentiment d'identitat d'aquest nucli urbà, ben tramat amb les seves arrels rurals que tanta força donen als veïns de Sant Hilari. Dates com la que celebrem avui també permeten una reflexió i un repàs sobre les vicissituds que hem viscut i sofert; com també ens permet de fixar-nos noves fites en la legítima ambició humana de superació constant. Tots aquells elements que mencionàvem i que conformen una comunitat, s'estenen per tot un territori en el qual hi conflueixen les mateixes característiques. Això ens permet, aleshores, poder parlar d'una convicció nacional per la pertinença a la comunitat que s'ha aplegat d'una manera espontània, natural. Tenir consciència de pertànyer a una comunitat que respon a les característiques assenyalades, va portar a un il·lustre historiador català, Antoni Rovira i Virgili, designar com a català nacional tot ciutadà portador d'aquesta consciència de formar part d'una comunitat, d'un poble, el nostre.

Ja hem dit que les comunitats humanes necessiten d'aquestes dates, les quals permeten de retrobar-se i així reconèixer-se com a membres d'una comunitat determinada. A l'ensems, es va a la recerca de signes exteriors d'aquesta identitat i que són abundosos a Sant Hilari Sacalm. Aquí no hi manca ni la referència històrica, d'abast teòric, com ho és tot el que ens parla del general Moragues, fill predilecte d'aquesta vila, amb el seu gran exemple de servei heroic fet en moments difícils de la història de Catalunya. Però també hi trobem els signes de l'esforç sostingut, de treball, d'imaginació, que conformen la identitat tan necessària per a la projecció futura de qualsevol nucli humà. En aquest sentit, Sant Hilari ha promogut una sèrie d'iniciatives, pròpies de la seva inquietud, les quals han trobat ressò i decidit suport per part dels distints departaments del Govern de la Generalitat de Catalunya, en forma de subvencions, projectes i accions puntuals.

És així que podem mencionar el:

– Foment de les fires forestals
– El Casal d'Avis Can Blat
– La primera fase de la construcció de la Casa de Cultura
– La contribució a les despeses d'equipament del centre d'assistència primària.
– El Pla d'Obres i Serveis amb la fita de l'Escorxador
– Urbanització de diversos carrers de la vila
– El col·lector d'aigües residuals
– El projecte d'estació depuradora d'aigües residuals
– Ajuts i subvencions als projectes d'ocupació
– Endegament de la riera Vallicrosa
– Rehabilitació de l'edifici de l'Institut d'Ensenyament Secundari.

I d'altres actuacions més puntuals i sovint en resposta a maltempsades climatològiques.

Les mencions que acabo de fer no tenen cap altra intenció que posar de manifest, per una banda, les inquietuds i iniciatives de tota una comunitat, Sant Hilari; i de l'altra, comprovar com el Govern del nostre país és receptiu a aquestes inquietuds, les sap recollir, canalitzar i donar-hi resposta adient. Es tracta, en definitiva, de dur a bon terme totes aquelles actuacions que fan possible el fer arribar a tots els ciutadans de Catalunya la qualitat de vida que correspon a un **país europeu emergent**, com és el nostre.

Sortosament, la Selva, amb el seu massís de les Guilleries, conforma una comarca amb una molt forta i acusada personalitat. Això es transmet de manera capilar per tots els nervis del nostre país atorgant-li aquesta característica que suposa el fet de pertànyer a una nació de decidida vocació europea i amb una presència clarament emergent, que es tradueix en posar de manifest aquesta forta personalitat, pròpia d'un poble que de sempre ha lluitat per preservar la seva identitat nacional. Ahir, amb exemples històrics com el que ens llegà el general Moragues; avui, mitjançant l'esforç quotidià del treball, l'estudi i la insubornable presència cívica, la qual inclou la responsabilitat política del ple exercici dels nostres drets i deures. Aquestes actituds van inseparablement unides i només es poden exercir en plenitud en un clima de llibertat, de pluralisme i de consciència nacional, on som i on anem. Fugim de les forces cegues dels instints més primaris i ens apleguem a l'entorn de les motivacions ètiques que ens porten a manifestar-nos com a catalans nacionals.

Avui tenim al nostre abast més immediat la tràgica lliçó de la història més punyent d'un grapat de pobles europeus que lluiten amb tots els mitjans per recuperar la seva llibertat i cal dir i remarcar que les armes més efectives són els respectius sentiments d'identitat. Aquests sentiments són els que aglutinen els homes i dones d'aquests pobles, perquè són els que els permeten reconèixer-se com a integrants d'una comunitat: la llengua, els usos i costums, tradicions cíviques i religioses, fets històrics, etc. Tot el que afaiçona un poble.

A la vegada, també podem comprovar, amb angoixa i fàstic, com l'única resposta que s'ha volgut donar a tan legítimes aspiracions és la força bruta dels tancs. La visió és tan esfereïdora que ningú no pot dubtar del fet que ofegar aquestes aspiracions de ser part d'un nucli humà, només es pot fer ofegant la llibertat d'aquestes comunitats. I ofegar aquesta llibertat també suposa acabar amb la del nucli humà circumstancialment victoriós. La llibertat és indivisible. Aquesta és una lliçó que els catalans coneixem per experiències molt properes en els temps i que avui les trobem als esdeveniments de Iugoslàvia i a l'URSS. Els pobles d'Eslovènia, Croàcia i les Repúbliques Bàltiques, lluiten per elles però ho fan també per nosaltres i per l'Europa de les nacions. Per l'Europa de la llibertat dels pobles i, en conseqüència de les llibertats en els àmbits social, econòmic, cultural, polític. Aquest i no altre, és el punt de partida del sentiment de solidaritat entre els pobles.

Lliurament de premis del Concurs de Cartells del Programa de Festes.

Aquesta i no altra és la nostra fita. El president Macià ho expressà de manera força contundent en dir-nos uns mots que són la divisa de tot un poble: "Lluitem per una Catalunya políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera, espiritualment gloriosa".

I en aquest constant caminar, fer i lluitar no hi ha dubte que trobarem al nostre costat el poble de Sant Hilari Sacalm, les Guilleries, i tota la Selva. Però avui, dia particular de joia, celebrem la Festa Major de Sant Hilari Sacalm, i per això mateix us invito a participar-hi, a gaudir tots plegats, sabent que la represa del treball i de la responsabilitat cívica presideix de sempre el fer de cada dia del nostre poble.

VISCA LA FESTA MAJOR!

ANTONI COMAS i BALDELLOU
Conseller de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya

SERÀFIC SANT FRANCESC I EL GERMÀ LLOP

Parlà pobret sant Francesc i digué:
«Germà llop, oh, caríssim germà llop,
fera massa de xarpes i d'ullals,
a la cova tot sol...

Si ets tan sol un pobret
que no sap quin serà el seu demà
(fam, si no tens cap presa,
mort, si arriba un mal tret),
per què sembres entorn una llavor
d'odi i de malesa?

Oh, germà, germà llop!
Déu et creà; i és Suprema Bondat.
Per què tu sembres l'odi i la mort?

Oh, germà meu, germà!
Els meus llavis driguen com les esquelles
quan dic: dóna'm ací la teva mà,
torna a Jesucrist les teves pupil·les,
i ja no facis mal;
passeja amb paciència pels carrers,
l'almoina esperant humil com cal.
Déu vetlla per a tots els seus animals.

Oh, germà, germà llop,
tu em mires amb aquests ulls tan grans,
sobreïxents de goig,
perquè alhora ja saps
tot allò que ningú mai no et digué;
i sents que ets, germà llop,
criatura de Déu i no un animaló,
i si has nascut és perquè Deu ho vol.

I el Senyor Déu és Bo,
i és bo tot el que el Bon Déu ha fet.

Oh, germà, tu ets bo!
Transita pel camí de Déu recte.
Veus com el poble t'acull amorós
i et procura aliment i respecte?

Quant no és més venturós
qui ama a Déu en les seves criatures
que no el prevaricador i homicida
que sembra l'amargura
a la terra sagnant i dolorida!

Germà llop encisat,
escolta la parla de sant Francesc.

Apa!, diu el sant, desperta, germà,
i anem a pregonar aquest prodigi
allà on viuen els homes malvats,
que són opressors, lladres i assassins!».

I se'n va anar per la terra el Pobret
amb el germà llop bo, mansuet i humil.

La seva silueta és retallada
damunt un horitzó de terrorisme,
on les armes de l'odi fan estada
a la vora precisa de l'abisme.

I diu el sant: «Vine amb mi, germà llop,
digues-li quant millor és ser pacífic
i buscar en Déu el millor repòs».

JOSÉ GUTIÉRREZ RODRÍGUEZ
Barcelona, juliol de 1992

★ ★ ★ ★

UN RECORD PER UN AMIC

Fa uns mesos, i després de llarga malaltia, ens deixava una persona que ha deixat un gran record al nostre poble: en ''Sisco'', en ''Paco'', ''En Castellanos''. En Francesc Castellanos, serà recordat en el món del futbol a Sant Hilari perquè va ser l'entrenador d'una de les èpoques més brillants del C. E. Sant Hilari allà pels anys 70.

Tant a través del futbol, com de la cacera, en ''Sisco'' va deixar molts amics i aquesta amistat la trobarem a faltar.

Valguin aquestes ratlles com a agraïment.

LA PARAULA: UN MISTERI

Paraula d'home, paraula d'honor. Paraula de Déu, paraula de sant, de savi. Dir paraula és dir misteri. Hi hem pensat en el poder gairebé màgic de la paraula? Només l'espècie humana parla, enraona, garla, xerra, crida, conversa, la fa petar... Tot això fa l'home. Parlar és expressar el que hom pensa mitjançant el llenguatge articulat. Enraonar és passar l'estona parlant amb algú. Dialogar, parlar i escoltar, deixar dir.

Tanmateix el mot, paraula, frase, síl·laba, idea, concepte, llenguatge, idioma... són el material idoni i preciós per construir el magnètic edifici de la paraula: una obra d'art. La paraula és útil, bona i necessària. Tant és així que sense ella deixaríem de ser el que som: éssers humans.

És essencial per a la convivència social. La gent parlant s'entén, s'acostuma a dir. Però l'experiència ens mostra que no sempre és així. Força sovint, com que xerrem, garlem o xisclem, no hi ha manera d'entendre'ns. Cal pensar el que es diu. Cal dir sempre el que hom pensa? Doncs, sí. La paraula és fruit del pensar. Hem de procurar qualitat en el pensar. Us heu fixat quin lèxic tan pobre tenim en el parlar?

A més, la paraula és una poderosa, perillosa i finíssima eina de dos talls: pot ser vida o mort, odi o amor, creació o destrucció, pau o guerra, fràgil o forta. Nodreix, il·lumina o envileix. Tanmateix hi ha la paraula solidària, responsable, justa, assenyada, inoportuna, fingida, afectuosa, ofensiva, comprensiva, sincera, impertinent, etc. Els grecs en el segle VI a. C. tenien ja un sagrat i gran apreci a la paraula, sobretot escrita. Tota paraula escrita mereix el ritu de la lectura. Al cap i a la fi el lector li dóna sentit.

Poder sorprenent el de la paraula: la del professor persuasiu que alliçona i convenç. La del poeta que encisa. La de l'orador que captiva... Cal apreciar, venerar, estimar, dignificar i enriquir aquest gran, únic i misteriós do de la paraula, tant escrita com parlada, en tots els mitjans que sigui.

J. COMA i COLOMÉ
Rector d'Espinelves

LA BONA GENT

— En una nit hivernal i infernal de tempesta i torb, van arribar a Valverde de los Hoyos, poble situat a 1.255 metres d'altitud, tres joves muntanyencs que s'havien perdut pels voltants del Pic Ocejón i es trobaven al límit de la seva resistència, segons contava L. de Diego.

Trucaren a la primera porta que van trobar: la de la senyora Higínia, i demanaren un lloc prop del foc i alguna cosa de menjar. La senyora Higínia els va contestar que ''esperessin un moment''. Els tres joves van escoltar la consulta en l'habitació del costat, i la veu de l'home, una sola frase incondicional:

''Si són bona gent...''

La senyora Higínia va tornar als joves muntanyencs i els preguntà:

''Són vostès bona gent?''

Com que la resposta fou transparent i afirmativa, els convidà a entrar. I tant ella com el seu espòs els tractaren com si haguessin estat els seus fills.

— La bona gent no és mentidera, ni enganya, no té males intencions, ni capgira les coses i mai no traeix.

— La bona gent creu, espera i confia en la bondat i el recte procedir de l'altre; a canvi demana que els altres siguin també ''bona gent''.

— La bona gent és noble de procedir, generosa en l'actuar, amabla i servicial en el tracte.

— La bona gent sol estar en pau amb Déu, amb el pròxim i amb si mateix, disposada sempre a ser solidària.

Sant Pau ens mana (EF. 4,32): ''Sigueu bons entre vosaltres, entranyables...'' A tots ens convé ser ''bona gent''.

A la bona gent de Sant Hilari i als estiuejants, bona Festa Major!

CALLAR

— Callar les qualitats i els èxits propis és humilitat.
— Callar les qualitats i les bones obres del pròxim, enveja.
— Callar per a no ferir la susceptibilitat del proïsme, delicadesa.
— Callar els defectes propis, prudència.
— Callar els defectes aliens, caritat.
— Callar per escoltar, educació.
— Callar a temps, discerniment.
— Callar junt al qui pateix, la millor companyia.
— Callar quan s'ha de parlar, covardia.
— Callar davant del fort, sotmetiment.
— Callar davant del dèbil, magnanimitat.
— Callar davant d'una injustícia, complicitat.
— Callar quant t'humilien, ''caminar en veritat''.
— Callar en els moments difícils de dolor i sofriment personals, virtut.
— Callar davant la injúria, la maledicència i la calúmnia, fortalesa.
— Callar per millor estimar, santedat.

— En el llibre de l'Eclesiastés (3,7) s'ens adverteix que ''hi ha un temps per callar i un temps per parlar''.

LA VIDA SENSE AMOR NO VAL RES

— Primer, estima; perquè la vida sense amor no val res, escriu en José Miquel.
— La justícia sense amor et fa dur.
— La intel.ligència sense amor et fa cruel.
— L'amabilitat sense amor et fa hipòcrita.
— La fe sense amor et fa fanàtic.

— El deure sense amor et fa malhumorat.
— La cultura sense amor et fa distant.
— L'ordre sense amor et fa complicat.
— L'agudesa sense amor et fa agressiu.
— L'honor sense amor et fa arrogant.
— L'apostolat sense amor et fa estrany.
— L'amistat sense amor et fa interessat.
— El posseir sense amor et fa avariciós.
— La responsabilitat sense amor et fa implacable.
— El treball sense amor et fa esclau.
— L'ambició sense amor et fa injust.

Per últim, estima; perquè com deia San Juan de la Cruz, ''al capvespre de la nostra vida, se'ns jutjarà sobre l'amor''.

Josep M.ª Alimbau i Argila

Són articles trets del llibre ''Palabras para el silencio'', que l'autor ha publicat recentment a l'editorial ''Edicions STJ''.

★ ★ ★ ★ ★

SALVEM LA NOSTRA DOCUMENTACIÓ

Des de l'any 1983 la nostra comarca compta amb un Arxiu Històric Comarcal, amb seu a Santa Coloma de Farners, que té, entre altres missions, les de classificar, inventariar i difondre el patrimoni documental selvatà.

La preservació dels documents dels nostres avantpassats és una obligació que ens afecta a tots, no només a les institucions, sinó també als particulars. Aprofitem aquestes pàgines del programa de Festa Major, que ens ofereix amablement l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, per realitzar una crida pública a tots els veïns per a què col.laborin en la salvaguarda de papers antics i moderns, especialment de caràcter privat.

Les cases del casc urbà o les disperses en el terme han acumulat, al llarg del temps, diversitat de documents que poden ajudar a comprendre millor la història de Catalunya. Podem trobar fons patrimonials, és a dir, generats per la relació de la família i el patrimoni, com per exemple còpies d'escriptures notarials: testaments, capítols matrimonials, establiments, compra-vendes, censals, poders, arrendaments, etc.; llibres d'administració de les finques (comptes, rebuts, impostos), correspondència, llibres de notes o de memòries, etc. I també documentació judicial (plets i disputes), municipal (quan algun membre de la família formava part de l'ajuntament), religiosa. Tampoc no és estrany localitzar llibres de tota mena, impresos (programes de festa, fulls, estampes, goigs), revistes i diaris, mapes i partitures musicals, i un gran nombre de fotografies.

A més de la documentació patrimonial, també és interessant de conservar la generada per les empreses, associacions, institucions,... Som conscients que en ocasions ja hem fet tard, que en moltes cases els papers s'han cremat, llençat a les escombraries o simplement fets malbé per la humitat o l'acció de determinats animals. Els canvis de domicili, la despoblació de la muntanya, les obres de reforma, també han estat factors negatius. Davant d'aquesta situació, l'Arxiu Històric Comarcal, creu convenient realitzar una crida a aquells particulars que disposin de documentació. Primerament, per assessorar i ajudar els propietaris sobre l'ordenació i conservació; i, en segon terme, per oferir la possibilitat de cedir la documentació a l'Arxiu Històric Comarcal, en règim de donació o dipòsit (sempre que hom vulgui, la pot recuperar). Per la seva banda, l'Arxiu Històric Comarcal es compromet a ordenar i classificar la documentació, elaborar un inventari i facilitar-ne la difusió social a través de publicacions.

Per avançar en el coneixement de la història dels nostres pobles hem de facilitar els mitjans als investigadors i estudiosos, per això necessitem la col.laboració de tots. Per qualsevol aclariment o informació, hom pot adreçar-se a l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners, carrer Ave Maria, 5 bis, telèfon 84 21 46; o al mateix Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, telèfon 86 81 01.

Josep M. T. Grau i Pujol
Director de l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners (La Selva)

BOLA DE DRAC

Quan pel mes de febrer de 1990 TV3 començà a emetre uns quants capítols d'una sèrie japonesa de dibuixos animats: "Bola de Drac", ningú no s'imaginava l'èxit d'audiència que tindria. Els sondejos de mercat no la van preveure: inexistència de promoció, absència de publicitat, cap còmic ni cromo ni adhesiu ni ninot ni pòster a les botigues. Res de res per comercialitzar. Els índex d'audiència es van disparar i tot un estol de fidels a Songoku va restar en un estat d'absoluta inanició icònica.

Un ventall de públic comprès entre els 3 i els 50 anys esperava delerós cada capítol d'en Goku i el Follet Tortuga. Molta gent amb els vídeos a punt per enregistrar cada imatge de la sèrie. Eren quarts de set de la tarda i, per uns moments, els carrers, les places i les biblioteques quedaven buides. Tothom preparat per participar en aquesta litúrgia (paraula d'origen grec que significa **servei públic**) en companyia dels seus amics, germans o familiars.

El menys sorprenent de «Bola de Drac» és el seu argument. Basada en una llegenda budista de més de 2.000 anys d'antiguitat però ambientada en una situació futurista. Les forces del Bé, encapçalades per Songoku, lluiten per salvar la Terra de les forces del Mal, que prenen diverses formes.

El Bé i el Mal. Els bons i els dolents. Els-que-han-de-guanyar i els-que-han-de-perdre. Aquesta dualitat ha estat i és el nucli de la nostra manera d'estar en el món. Quan Ulisses lluita contra el Cíclop, quan Rocky etziba mastegots contra un negre o un rus, quan el Barça i el Madrid s'enfronten... o quan Songoku reparteix llenya contra els seus adversaris, tothom —excepte en Woody Allen, potser— sap perfectament qui és per a ell el Bé, els Bons i els que han de guanyar. En cada situació s'arriba a un estat de catarsi en què l'espectador es posa en la pell del Bo i sent, lluita i pateix igual que el seu ídol. Val la pena veure des de o darrere del televisor la tensió dels músucls i els moviments reflexos dels seguidors de «Bola de Drac». Posen les mateixes cares que els espectadors de **Terminator**, **Rocky**, **Rambo**... o que els culés en qualsevol partit decisiu.

L'espectador viu des de fora els esdeveniments com si d'un somni es tractés. Essent la història que contempla com si en fos actor. Viu unes sensacions a mig camí entre la realitat i l'al·lucinació. És un món virtual del qual en pot sortir quan ho desitgi.

Quan s'acaba la pel·lícula, el partit o la novel·la les sensacions queden a la memòria d'on s'esmunyen com l'aigua entre les mans.

El que resta enregistrat en la consciència de l'espectador és la manera de viure d'aquells herois i les conseqüències personals que això comporta.

Poc a poc el model i l'exemple de l'heroi fa actuar els seus admiradors. N'hi ha que s'ho agafen tan al peu de la lletra que volen emular les seves gestes i comencen a practicar arts marcials —marcial ve de Mart, déu romà de la guerra— o bé

van per feina, principalment si són americans, i munten la seva guerra, com en Rambo, a l'entrada d'un supermercat o a la sortida d'un col·legi.

N'hi ha que no gosen voler ser com els seus ídols i es limiten a aclamar-los i venerar-los públicament o privada, bo i convertint les respectives habitacions en museus-capelletes plenes de pósters, **pins**, adhesius, còmics, cromos... en el seu honor i memòria. Busquen i remenen, compren i venen, copien i calquen qualsevol efígie, símbol o representació.

N'hi ha d'altres que es limiten a veure, escoltar i callar.

Maniqueisme, col·leccionisme, emulació, individualisme, competició, lluita... ¿Són necessitats inherents a l'espècie humana? ¿Són manifestacions pròpies de la nostra cultura? Jo no ho sé pas. Ni tan sols sé quina és la nostra cultura. El que sí sé és que els dibuixos animats d'èxit a casa nostra són japonesos i que la majoria de pel·lícules de renom són "made in USA".

Segurament no deixarem mai de ser infants en la nostra vida. Continuarem imitant uns ídols, procurant per a nosaltres, jugant, col·leccionant... imaginant il·lusions tal com fèiem de petits.

Potser el que ens passa no és ni bo ni dolent: és simplement natural.

RICARD MADRIÀ i GARRIGA
Sant Hilari Sacalm. Estiu 1992

OLIMPÍADES ESCOLARS

El Col.legi Públic Guilleries ha celebrat les seves Olimpíades de fi de curs.

Cenyint-nos a un dels objectius de l'Escola que és apropar els alumnes a allò que succeeix a l'entorn, hem volgut fer-nos ressò del gran esdeveniment esportiu d'enguany, fent-lo viure a tots, des dels més menuts fins als més grans.

A la nostra olimpíada hem remarcat el caràcter participatiu per sobre del caràcter competitiu que pressuposen les proves olímpiques. Tots els alumnes han participat en un o altre esport.

L'olimpíada va ser la culminació de tot un treball previ realitzat i adequat als diferents nivells educatius. Les activitats es van centrar en el coneixement de la història dels Jocs, del significat de cadascun dels símbols que acompanyen aquesta manifestació esportiva (flama, anelles,...), dels diferents esports que composaven les antigues olimpíades, i també les modernes i la pràctica de tots aquells esports que va ser possible, després d'haver-ne conegut la tècnica.

Cada grup-classe per votació escollí el país que volia representar: XINA, KÈNIA, FRANÇA, ISLÀNDIA, REGNE UNIT, CAMERUN, HOLANDA, GRÈCIA, ITÀLIA, AUSTRÀLIA, EGIPTE, ALEMANYA, JAPÓ, ESTATS UNITS... el situà geogràficament i recollí informació sobre els seus costums i característiques.

Vàrem viure cadascuna de les fases en què es desenvolupen els Jocs; la inauguració, les competicions semifinals i finals i el lliurament de medalles.

La cerimònia inaugural fou particularment vistosa: els diferents països amb llur uniforme de gala, les pancartes, banderes i banderoles preparades dies abans... Esperàvem impacients a la pista l'arribada de la torxa, mentres aquesta recorria ritualment el recinte escolar. La tasca d'encendre el ''pebeter'' fou encomanada a l'atleta local Santi Moreno. Tot seguit vàrem escoltar els himnes respectius.

Cada cicle educatiu organitzà les seves competicions: els més petits hagueren de superar un circuit en el que calia saltar, fer equilibris, anar a peu coix, fer tombarelles...

A cicle inicial el circuit va ser un xic més complicat i a més a més realitzaren algunes proves d'atletisme: salt de longitud, curses de relleus i de velocitat.

A cicle mitjà i superior les proves d'atletisme foren més completes (velocitat, resistència, salt de longitud i d'alçada) i també es portaren a terme competicions de diferents esports d'equip: voleibol, bàsquet i futbol sala.

El lliurament de medalles es realitzà en el transcurs de la festa de fi de curs amenitzada per en Toni Miralpeix, i n'hi hagué per a tots els participants.

En tot moment els alumnes van mostrar-se molt motivats pel tema; a meś veiem que el fet ha desvetllat interès per a escollir informacions i es mostren molt més receptius als mitjans de comunicació.

Val a dir que l'esperit de cooperació tant per part de pares, alumnes i mestres ha estat present en tot moment en aquests Jocs.

Comissió de Cultura del Col.legi Públic "Guilleries"

Arrossada popular.

Seguint la tònica dels darrers anys i degut a la bona acollida que han tingut les activitats extra-escolars que es realitzen al nostre col.legi —anglès oral, mecanografia, costura, bàsquet, activitats complementàries per a pre-escolar i cicle inicial—, enguany se n'ha ampliat l'oferta amb l'activitat de biblioteca per a tots els alumnes de l'escola. De cara als adults es va organitzar un ''Curs d'Introducció a la Informàtica d'Usurari''.

També ens agrada divertir-nos i és per això que durant aquest curs s'han preparat activitats de lleure. Per l'abril vam fer una arrossada, el 10 de maig anàrem d'excursió a l'Estartit-Illes Medes i a La Bisbal, i per acabar-ho d'arrodonir el mes de juny la Festa de Fi de Curs i una Bicicletada popular a la Roca d'en Pla.

Bicicletada a la Roca d'en Pla.

Si heu donat un tomb per l'escola haureu pogut comprovar que enguany s'ha ajardinat una part del pati i tot això ha estat possible amb la col.laboració de grups d'alumnes.

Amb l'ajut de tots esperem continuar en aquesta trajectòria per tal de poder seguir millorant.

A.P.A. del Col.legi Públic Guilleries

★ ★ ★ ★ ★

''DÓNA'N UNA MICA''

La Germandat de Donadors de Sang de la Seguretat Social de Girona aprofita l'avinentesa de l'edició del Programa de la Festa Major del 92, per a desitjar-vos una bona Festa a tots els donants hilariencs en particular i a tota la població en general.

També fa un incís sobre la necessitat que tothom qui pugui es faci donant de sang, ja que les actuals necessitats són moltes i més en els grans centres sanitaris. I encara ara la sang no es pot fabricar...

Voldríem fer-vos saber que la Selva, la vostra, és la tercera comarca de Catalunya pel que fa a donacions i per tant és una de les capdavanteres en aquesta lloable i altruista tasca. Sant Hilari no queda pas enrera. Cada any venim dues vegades i es solen fer al voltant d'unes 140 extraccions durant el matí del diumenge.

Recordem, així mateix, que anualment es fa l'Assemblea General a Girona en representació de tots els donants. A nivell comarcal, i en un caire més festiu, se sol fer ''El dia del donant'', que consisteix en una arrossada i una ballada de sardanes, i sempre suposa un bon motiu de trobada. Enguany s'ha fet a Riudarenes i l'any vinent està previst fer-lo a Osor, o sigui ben a prop.

Fem ús del programa per agrair la col.laboració que tenim de l'entitat que desinteressadament ens cedeix el local per a fer les extraccions, dels mitjans de comunicació i de les autoritats sanitàries i municipals.

A tots molt agraïts, fins l'any que ve i que passeu una Bona Festa Major!!!

Germandat de Donadors de Sang de
la Seguretat Social de Girona.
Josep Llopis Tarrés, responsable de la Selva.

Poesia, quant de temps seràs silenci? Quan deixaràs de ser-me fidel?

Un dia vaig marxar,
silenciosament, avergonyit de la vida.
On anava?, poc no ho sabia.
En deixar-te, poesia meva,
i deixar la nostra terra,
el meu cor s'encongí,
les meves mans tremolaren
mentre angoixosament
m'empassava les llàgrimes.

En sentir per darrer cop
com endins del sentiment
bategaven roure i alzina
allunyant-me de tu, terra esgotada,
terra de la meva vida
tot jo en peces em fonia.

Ens ho havíem dit tot,
tot ens ho sabíem,
i tu, més que ningú,
coneixies que tornaria.

Terra esquerra, poesia de la vida,
dolçor de llum
que gemega amb un somriure.

Prou sabies,
que algun dia miraria enrera,
si més no, per estimar-te des de lluny,
si més no, per escoltar la teva veu,
i el teu judici,
i el teu sí afirmatiu
confirmant la meva absència.

I sens dir res,
aturada en el temps,
amb el silenci
de sentències implacables,
sabies prou bé que en mirar enrera,
tornaria per construir junts
el nostre endavant.

Guilla de la vida,
mustela de la nit,
m'has fet patir, bé que ho saps,
m'has deixat sol
en la lluita escruixidora
d'un ésser que pateix.
Perquè la teva vida
és el repòs i és la pau,
i perquè no dir-ho obertament,
és la fidelitat i la llibertat,
i perquè no dir-ho encara més,
és el deixar fer d'aquell qui estima.

I avui, quan encara el vent
acaronava el capvespre,
avui sé que plorares amargament,
m'ho ha dit un rupit
que tot just se'ns moria.

No et retrec res,
doncs tu mai no ho has fet amb mi,
i de raons prou en tenies.
No et retrec res, no,
potser el que vull és ser perdonat,
o agrair-te,
o senzillament estimar-te ara,
perquè el meu ahir és molt lluny
i el teu abans s'ha quedat enrera.

Sento remor molt lluny,
de contes de fades,
de nits d'estrelles.
I sento un ocellet cantar
i un rebrot cruixir de joia.

Poesia de l'oblit,
poesia misteriosa,
parla'm de la terra,
que eś la nostra vida.

"Pito"

La mort del poeta, que mai no ha estat llegit.

He escoltat molt el silenci
abans de dir-te res.
Moltes nits solitàries
vagant pel retruny del cor.

Mai no t'he dit res
i no permetis de parlar-te.
Em sento cansat ja
massa anys arrossegat pel fracàs.

Ara sé que tot és so
i l'enllà el sento molt a prop,
la son torba
la darrera empenta del meu fracàs.

Quan la vida ja es pon,
potser començo de ser amic.
Un home sense llàgrimes
és més dur que un poble ensorrat.

El vaixell sense timoner
s'acosta cap a port,
tothom m'ha deixat
avergonyits de palpar el meu seny.

Ningú no recorda l'última
nota de la guitarra.
On és el meu guany
arrabassat dia a dia?

La mort del poeta,
,(Espriu),
que mai no ha estat llegit.

"Pito"

TOT CAMINANT

Camino pel bosc
una tarda clara
tot omplint-me el cor
de màgica calma.
Vora de camí
baixa un regall d'aigua
ben a prop de mi,
neta i arrissada;
el seu net murmuri
m'acarona l'ànima,
els ulls se me'n van
amb les ones manses!
Però... tot canta?
Tot riu?
Tot és pur?
Tot és viu?
Enllà veig el poble
tot il·luminat,
Sant Hilari, el meu poble!
Sota el sol de març.
Un pagès escampa
les llavors pels camps.
Ocells en bandades
van amunt i avall.
Quina joia sento
al meu cor entrar!
És la primavera
que arriba radiant!
Però... tot canta?
Tot riu?
Tot és pur?
Tot és viu?

• • •

Oh, terra estimada!
Tothom et fa mal;
però tu, com una mare,
tot ho vas donant.
Digues, mare terra,
digues que tindràs
dolces primaveres
sempre al meu abast,
que no hi haurà mai
silenci infinit,
que el cant dels ocells
mai no serà un crit.
Oh terra! Oh mare
de la mel i la llimona,
mare de la serp
i la papallona!
Digues, mare terra,
que no et venceràs,
que el mal de l'absència
mai no patiràs
i que sempre estesa
tindràs aqueixa mà
que acarona i mima
fill tan ingrat.

¡Verda primavera,
dolça i tendra mà,
torna sempre amiga
amb el teu regal!

El sol entre els arbres
segueix caminant,
sembla un bon amic
que em ve acompanyant.
Pel camí de sota
hi passa un ramat,
el gos que m'ha vist
ja em ve a saludar.
Tot el bosc ressona
de pau i amistat
ple de senzillesa,
ple de veritat,
i el cel sembla un blau
somriure gegant
de llum candorosa,
somriure d'infant!
Tot canta!
Tot riu!
Tot és pur!
Tot és viu!

M. RUIZ
Març 92

A l'Eva Codinach

SONAVA EL PIANO

Primer era una veu
dolça, senzilla, molt suau,
quasi peresosa,
que m'envoltava,
que em queia al damunt
com una pluja fina, plaent!
I en arribar
es feia una tendra flor...
Després era un tremolor,
no ho sé si terratrèmol...
o era un cor!
Que esdevenia en fils de gebre
i el sol els desfeia
en milions de mirallets.
Tot s'encenia, s'apagava,
i s'anava fent tan fi,
tan transparent...
com una matinada!
Més tard fou el mar
i en un arpegi
d'escuma blanca,
vaig veure la barba d'en Solón;
jo, sincers i despullats,
els peus vaig banyar
de la paraula.

M. RUIZ
19 de juny de 1992

PREGÓ DE L'ESTIUEJANT 1990: HOMENATGE AL DOCTOR GRAVALOSA

Molts i merescuts elogis s'han tributat a la vila de Sant Hilari Sacalm, talment com floretes amoroses, fins esdevenir lletania de refranys d'abast popular:

– "La Vila de les cent fonts"
– "Jardí de flors boscanes"
– "Font de salut i de vida"
– "Pulmó artificial"
– "Hospital del Mediterrani"
– "Paradís de les fonts"
– "Per tenir una bona estiuada, no hi ha res com Sant Hilari"
– "A Sant Hilari, qui hi vé un cop ja vol tornar-hi"
– (Hi ha a Sant Hilari/teca, fonts, xivarri; però, el bo i millor/és l'Hostal Mimó).

És, efectivament, el que tots nosaltres repetim i, amb la nostra continuada presència, avalem.

Bo serà, però, recordar que aquest Sant Hilari dels nostres amors, acollidor, sanitós per tothom, miraculós per alguns, ha tingut uns orígens concrets, un "descobridor" ben conegut: el metge doctor JOSEP GRAVALOSA. I una data, l'any 1779, en què donà a conèixer al món les virtuts medicinals curatives de les aigües de la localitat.

El doctor en Medicina JOSEP GRAVALOSA, oriund del cor de les Guilleries, de Vilanova de Sau, de família de paraires o artesans tèxtils llaners, era casat amb Petronil·la. Albareda, de Sant Julià de Vilatorta. S'havien establert en aquesta vila poc abans del 1765, quan ell tindria uns trenta i pocs més anys d'edat; i hi morí el 10 de febrer del 1789, vorejant els cinquanta-set, deu anys després del descobriment. Tingué sis fills el major dels quals, Antoni, nat en 1765, l'únic varó sobrevivent, seguí la carrera paterna de metge, exercida fora de la població nadiua.

Justament, l'any passat hauríem pogut commemorar, doncs, el segon centenari del traspàs de l'homenatjat.

"Lo nom d'en Gravalosa —ha escrit l'historiador Francesc Carreras i Candi (1911)— ha d'ésser sempre recordat amb gratitud per los vehins de Sant Hilari, com lo de Cristòfol Colom per a los americans.

Sense la sua estudiosa aplicació, Déu sab quan s'auria pogut retrassar lo conexement de les admirables condicions terapèutiques de les sues aygues medicinals".

L'Ajuntament, en l'any 1909 va acordar dedicar-li un carrer; y en 1911 la casa Saleta feu col·locar a la escala de la font, una làpida ab inscripció extreta de la seva Memòria".

De llavors ençà, ampliats i superats els treballs inicials amb la infinitat de fonts, picants o no, medicinals o de taula, han sorgit a dojo càntics de lloança i d'emocionada o joiosa gratitud.

N. Casas, estiuejant de l'any 91.

Mn. Cinto Verdaguer va venir a Sant Hilari el 1898, tres anys abans de morir, per entrevistar-se amb el bisbe Dr. Morgades. A la Font Vella improvitzà les estrofes que resten gravades per a la posteritat en la mateixa font que les inspirà.

Tenia set d'aigua pura,
lo meu cor enfebrosit
i enyorava la dolçura
de la deu de l'Infinit.

Com el raig d'eixa Font Vella
aboqueu vostra canella
en mon cor que s'esbadella
i em veureu, Jesús, guarit.

L'il·lustre hilarienc Antoni Busquets i Punset, amic personal de mossèn Cinto, home de lletres consagrat a la docència, fou el primer i més fervent panegirista de les Guilleries, del poble nadiu i dels fills més destacats, entre els quals posa els metges Gravalosa i Poudevida. En l'«Himne a Sant Hilari», que dedicà "als volguts companys d'infantesa que formen el Consistori Municipal" i que musicà el mestre J. Sancho Marraco, proclama:

Terra del cor, oh vila idolatrada
que't fa cobricel l'espay blavís;
com un cistell de flors Déu t'ha posada
al peu macís d'aquesta serralada,
portell que amaga al món un paradís.

De tants tresors com serven tes entranyes
n'amoixes un tan sols, que no té preu;
el forjà el geni ardit de les muntanyes;
y, amorosa, a donantse'l com t'hi afanyes,
en l'indret de ton pit obrint la deu.

T'han dit font de salut i font de vida;
dus alegria als ulls y joya al cor.
Natura ab sos encants, ¡com t'ha enriquida!
Qui en tos braços s'adorm, somniant oblida
penes y dols, trobant-hi sols l'amor.

Que floreixi un cant de festa,
nostre poble contemplant
com se'n vola a la conquesta
d'un pervindre triomfant.

Un altre hilarienc, mossèn Lluís Pons, nascut al gran mas pairal de Villaret, poeta, endreçà a la font Picant i "al doctor Gravalosa, metge de Sant Hilari, que fou el primer que receptà les aigües", el "Benedicite fontes, Domino":

Beneïu, Senyor, les nostres fonts picants
que heu proveït de l'aigua curativa;
si vostra Amor hi ésdevé més viva
la nostra set i els nostres ulls són grans.

Beneïu, Senyor, la font de Sant Josep,
apar un sol que neix, s'alça i s'encela
sortint del mar del Bé, allà on no queb.

Beneïu, Senyor, les fonts del Dos i el Tres.
I beneïu el suau ambient després
dels arbres en flor i l'herba divina.

En terra postrats i besants els llavis,
agraïm a Vós, oh bon Déu, i als avis
la deu que ha florit la gran medicina.

I en l'«Oda a Sant Hilari» la inspiració del poeta encerta a expressar, bellament, tot aquell munt de coses que nosaltres sentim i no sabem exterioritzar:

Jardí de flors boscanes que al bes del sol suavíssim
esclates, Vila hermosa, d'exhuberant verdor;
permet que m'assenti a l'ombra de ton verger puríssim
emmelant-me amb l'aroma de flors de tot color.

Sentat a la penombra dels arbres de la plassa
del doctor Gravalosa, al cant del brollador,
m'atrau i em suggestiona escriure çó que em passa
al cor; que així s'esplaia dictar l'himne d'amor.

Homes de terra baixa, pugeu a Sant Hilari;
son calm us hi convida sa vida a disfrutar;
deixeu avui la feina, que el vostre esforç diari
corromp el cor que frissa i no sap on reposar.

Deixeu per una estona el mar que us hi breçola,
deixeu aqueixes serres que vetllen vostre niu
i desplegueu les ales, que si l'esperit hi vola
s'envolarà a eixa Vila a passar-hi l'estiu.

La nostra Vila hermosa és flor tan remeiera
que qui viu a llur sombra gosa a plèr la salut
del cos, que hi joveneja; l'esperit s'hi allibera
del gastament que dóna viure a eix món corromput.

És per tot això, amics, i molt més encara, que els que procedim de les terres baixes...
... musitem a flor de llavi,
retornats a Barcelona:
Gràcies, volgut Sant Hilari,
gràcies, doctor Gravalosa.

JOAN AULADELL

RECORDANT SANT HILARI

Com cada any hem arribat
en aquesta tradició,
celebrant alegrement
la nostra Festa Major.

Tinc records de Sant Hilari
que mai no podré oblidar,
el poble que tant estimo
on no hi deixo de pensar.

És un poble que ens encanta
el seu nom és estimat
tot envoltat de muntanyes
i el poblet ben agrupat.

Se n'han escrit molts poemes
sardanes i cançons
que ens encanta molt sentir-les
i llegir-les fins al fons.

Té història molt extensa
i digna de ressenyar,
la del general Moragues
i d'en Serrallonga, és clar.

D'anomenada en té força
a tot l'Estat espanyol
d'aquestes fonts meravelloses
en gaudeix tothom qui vol.

Amb treball i sacrifici
crec que s'ha d'aconseguir
que aquest poble sigui digne
per tots els que viuen aquí.

Compartim tots els del poble
sense cap distinció
ni cap categoria
només la gran germanor.

La vila de Sant Hilari
que a ningú no plau més que a mi,
és el poble que jo estimo,
on vaig néixer i voldria morir.

Res més ja no cal dir-vos
i amb tota satisfacció
visca Sant Hilari
que és el poble millor.

JOAQUIM FÀBREGAS

UNA ALTRA GRAN OCASIÓ

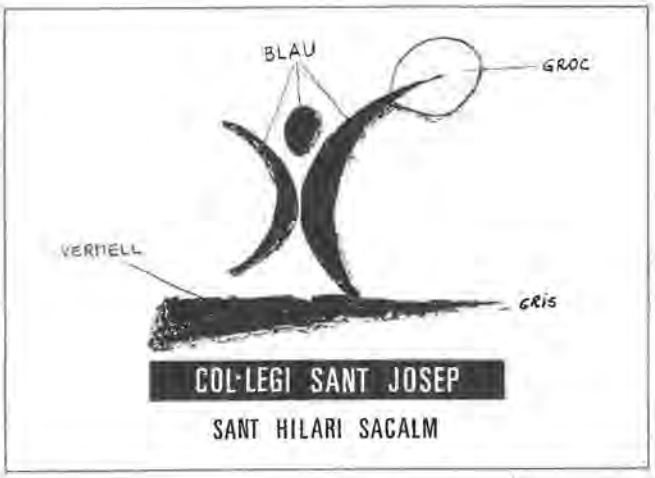

Fa ja unes dècades, un grup de pares clamava per l'estat de l'ensenyament a Sant Hilari en general. S'estava en plena eufòria del ''boom'' de la indústria de la torneria, amb tot el que això va suposar de canvi en la societat hilarienca, i només es disposava d'uns col.legis que impartien estudis primaris en escoles unitàries, que vol dir ubicar nens i nenes —cadascun al seu lloc— d'edats diferents, barrejats a la mateixa classe. Només pocs privilegiats econòmicament tenien accés al —en aquell temps— prestigiós batxillerat...

De la inquietud del poble per l'estat de la qüestió de manera àmplia i de la d'una bona colla de pares, en particular, amb gran esperança pel futur i desil.lusió pel present, en va sortir una enorme millora per a la mainada de Sant Hilari pel que fa a l'ensenyament.

S'aixecà del no-res un centre on s'oferiren estudis de batxiller, que obrien moltes portes i suposaren un bon nivell cultural per a Sant Hilari. Així naixia l'actual Col.legi Sant Josep, que va ser fruit de la tenacitat d'un gran mestre, en Ramon Tresserra, de la confiança que la idea va merèixer a les institucions — església i ajuntament— i de l'esforç i constància d'una gran colla de pares hilariencs, que en aquells moments varen apostar per un futur millor per als seus fills. I ho varen encertar, perquè d'aquella il.lusió en va sortir un col.legi que va ser el ''culpable'' que els estudis superiors i la universitat estessin més a l'abast de les famílies del poble. Fou una gran obra. Per un cantó s'ampliava la cultura de base amb un batxillerat i per l'altre es facilitava l'accés a uns estudis universitaris a gent que fins aquells moments no havia tingut ocasió de fer-los. Han passat moltes primaveres i amb el temps s'ha anat consolidant una obra que ha esdevingut una institució a Sant Hilari. Va ser resultat del treball de molta gent del poble, que va abraçar la idea amb més entusiasme que recursos; sobre el cinema Catalunya, únic local al poble per a teatre i cinema en aquests moments, tres quarts del mateix. La realitat és prou evident i sobren tot tipus de comentaris.

Avui els pares del Col.legi Sant Josep tenim un altre repte: el d'aconseguir que els nostres fills estiguin al mateix col.legi i al mateix poble fins que hagin complert els 16 anys amb l'Educació Secundària Obligatòria que preveu la Reforma.

Cal tornar a invertir de cara al futur i aquest passa per habilitar el nostre centre a les exigències de l'administració de cara a la Reforma. Ho tenim a l'abast de la mà, doncs només depèn de nosaltres, dels pares. S'hi està treballant de valent i de ferm.

Si els pares volem que un ensenyament de qualitat arribi als nostres fills fins als 16 anys i evitar l'actual fet d'haver de canviar de centre i de poble amb la consegüent despesa econòmica, ara tenim la gran ocasió i val la pena aprofitar-la, per a consolidar un projecte d'integrar, en la millor manera, homes i dones a la nostra societat.

Això de la qualitat ho corroborava públicament la Directora de l'Institut d'Arbúcies en la xerrada que va fer als pares de 8è. curs. Va comentar que els nostres alumnes hi arriben molt ben preparats i que n'estan contents. Evidentment que això és motiu d'orgull per a nosaltres i ens obliga a més i a millorar tot el que faci referència a la formació humana dels nostres alumnes.

No és hora de penjar-se medalles, però vivim en uns moments en què cal dir les coses pel seu nom, malgrat que faci mal a algunes orelles.

Pares que heu confiat en la tasca que es fa al Sant Josep, ara torneu a tenir el paper de protagonistes i per a ser-ho cal que recolzeu la iniciativa que condueix a l'educació dels nostres alumnes fins als 16 anys.

Òbviament que s'han de fer més inversions i que no gaudim dels privilegis de l'administració per a finançar-les, però aquelles no suposaran uns increments elevats de les quotes com algunes veus han fet córrer, per la senzilla raó que tenim molt de temps per anar-ho fent de mica en mica. No és veritat que els pares d'ara hagin de pagar el Col.legi dels de demà, com algunes persones de manera intencionada comenten.

L'aspecte econòmic no serà obstacle per a tirar endavant el projecte de futur del Col.legi Sant Josep, ÚNIC COL.LEGI DEL POBLE QUE TINDRÀ ALUMNES DELS 6 ALS 16 ANYS. Cal, per tant, apostar per poder tenir per als nostres fills una molt bona preparació acadèmica i una millor formació humana, lemes que des de sempre han orientat el nostre treball.

Això és el que pretén el Col.legi Sant Josep.

HEM D'APROFITAR AQUESTA ALTRA GRAN OCASIÓ I US CONVIDEM A PARTICIPAR-HI.

Àngel Serradesanferm i Valls

COSES DEL COL.LEGI SANT JOSEP

Vaig presentar-me voluntària per a fer un escrit al programa de Festes d'enguany sobre coses que hem fet al nostre col.legi en el darrer curs. Sóc molt xafardera, m'agrada assabentar-me de tot i fico el nas a tants llocs com puc, però sovint tinc problemes amb els meus companys.

Resulta que en Ramon i la Mari s'agraden i miren de veure's en sortir i normalment s'envien paperets a la classe de Reli... Veus, ja m'enrotllava. Mireu, un col.legi és un lloc ple de vida, on hi passen moltes coses al llarg del curs, tantes que donarien per a fer una col.lecció del ''Vaixell de Vapor''. L'altre dia un nen de segon va estirar la cua a una nena i aquesta el va esgarrapar, després aquest ho va dir a la seva mare i ja va anar a veure la senyoreta... Ai, que poc em costa enfilar-me.

És veritat que hi ha molts aconteixements al cole, però és clar, depèn dels ulls que ho miren. Un fet, serà vist de manera diferent per un nen de primer o un nen de vuitè. Per un petit la ''castanyada'' és un gran dia, per un de vuitè ho és la final de bàsquet de Sant Josep, per exemple. Un de primer té gran alegria quan baixa al Cinema Catalunya a assejar la comèdia de Nadal i una nena de setè està molt cofoia quan un de vuitè li xiuxiueja un parell de coses a l'orella.

L'altre dia la Maria em va dir que en Pere li anava al darrera, que se'l trobava per tot arreu, però ella digué que estava boja per en Joan i que aquest passava d'ella, perquè li agradava més la Cèlia, aquella mandona dels cabells curts... És que no em costa gens deixar anar la llengua...

Al col.legi cadascú té el seu món, un món que ens ocupa gran part del dia, l'altra l'ocupen el llit i la tele... A vegades em poso en un racó del pati i començo a pensar què faran tots aquests nens i nenes que ara juguen plegats ben contents, d'aquí a uns quants anys? A què ens dedicarem? Ens avindrem el grup que ara anem, que allà on veus una n'hi ha una dotzena? O només ens aplegarem en un àpat per a celebrar no-sé-què? Potser en Jaume encara m'agradarà i sortirem a la disco.

Ahir va dir-me que era la nena més maca del col.legi, que feia uns dies que només tenia la meva figura al cap. A mí també m'agrada, però no li ho vull demostrar perquè així el faig patir una mica... Ostres! Ara me'n recordo que us havia d'explicar algunes coses que hem fet aquest any.

Bé, us ho resumeixo perquè del contrari encara demà hi seria:

— Vàrem guanyar un Concurs sobre el Tràfic.
— Els de 4t anaren al Delta de l'Ebre tres dies.
— Guanyàrem el premi comarcal de Teatre.
— Els de 8è anaren de fi de curs cinc dies a Peníscola.
— L'arrossada i les sardanes de fi de curs foren un èxit.
— 7è i 8è anà al Palau de gel del Barça.
— La major part dels premis del concurs de redacció foren guanyats pel nostre col.legi.
— El de 5è i 6è queien de cul a l'esquiada a la Vall de Núria.

Alumnes del Col.legi a la final de Catalunya de Cros a Poblet.

— S'organitzà el II Concurs de Fotografia per a escolars i adults.
— No faltaren els Pastorets de Nadal a l'escenari del Cinema Catalunya.
— Gran èxit de la setmana esportivo-cultural de Sant Josep.
— Viatge a la Catalunya Nord com a premi pel Concurs de Redacció de la Diputació.
— Xerrades per cursos als pares del centre.
— 15 alumnes a les finals de Catalunya de Cross a Poblet amb un 7è lloc individual.
— i moltes coses més.

Voleu saber l'última? Us la dic, el proper dia 11 de setembre es casa la senyoreta Dolors, la psicòloga del col.legi...

No entenc per què em diuen que sóc una xafardera...

Una alumna del Col.legi Sant Josep

Els de 4t curs al Delta de l'Ebre.

Guanyadors de II Concurs de Fotografia del Col.legi Sant Josep.

EL CAMÍ DE LA FONT VELLA

El camí de la Font Vella era més tortuós que ara. Hi havien uns arbres molt frondosos i el terra, calcari, feia que l'aigua no s'embassés quant plovia; quasi no hi passaven cotxes i la gent, més que caminar, passejava lentament, xerrant i fent paradetes.

Tot anant a la Font Vella, a mà esquerra i just després de la Font del Pic, hi hagué durant uns anys, pocs, un camp de futbol on s'hi feren els primers partits d'aquest esport a Sant Hilari.

Cap als anys trenta i escaig, es va fer l'actual carretera. S'aixemplà i es suprimiren les voltes i va quedar com ara, amb un sol angle a l'alçada de la masia de Vallicrosa. Es va asfaltar i s'hi feren les voreres, per la qual cosa es van haver d'arrencar aquells arbres tan frondosos. Al seu lloc se'n plantaren de nous, que eren molt esquifits, i ha costat molt de fer-los créixer. Per això, i durant anys, anar a la Font suposava torrar-se i com que en aquells anys no era moda estar ''moreno'', la gent, entre altres motius, va deixar de ser-ne tan assídua.

Hi havia l'alternativa d'anar-hi per la ''dressera'', que anava directament des de la Font Vella, passava per sobre la del Pic i arribava, com ara, prop de l'actual gasolinera. El tros que actualment és practicable, i que arrenca de la planta embotelladora, està pràcticament igual: els mateixos arbres, quasi diria les mateixes flors... Perquè n'hi ha tantes de grogues? Es encantador, s'està molt fresc, veus el poble a la llunyania i en alguns trossos la riera, que en aquell temps, portava un doll d'aigua de mig metre d'ample. Era molt neta. Quantes vegades hi havíem jugat! Té records inoblidables de cançons i d'infantesa...

Pel camí, de vegades et trobaves en Jaumet, amb el seu carretó ple de càntirs d'argila negra, naturalment, perquè conserven millor la frescor... Feia bastant de soroll degut a les irregularitats del terreny, malgrat que en ple mes d'agost n'hi posava de ''suplementaris'', que no li cabien als forats del carretó i els portava lligats amb una corda. La gent tenia preferència per l'aigua que duia ell, perquè era cert que venia de la Font Vella. Alguns marrecs també tenien la seva clientela, però... hi havia la possibilitat que no fos de la Font Vella!

I si li deies alguna cosa..., segur que et saludava amb aquell somriure que sempre tenia a flor de llavis.

Jaume Pla

ASPECTES DE LA FONT PICANT

Des de fa temps el Programa de Festes s'ha convertit no solament en un reflex del que fan les diferents entitats locals, termòmetre de la vida al poble, sinó també en una ocasió per a donar a conèixer escrits i temes de divulgació i investigació referits a Sant Hilari.

És en aquesta línia que es presenta aquest recull sobre la Font Picant. De tothom és sabut que el Dr. Josep Gravalosa va ser l'alma mater de les aigües picants i per això m'ha semblat oportú publicar l'escrit que ell va fer l'any 1779 per a donar a conèixer de forma científica i raonada, les propietats que de les aigües que tenen en la teràpia de diverses malalties.

Es reprodueix el text tal i com es va publicar en aquells moments.

Hi afegeixo però un document del 1776, o sigui d'uns anys abans, en el qual es pot veure i comprovar que l'aigua de la Font Picant de Sant Hilari Sacalm, tenia fama i prestigi abans de la publicació del Dr. Gravalosa.

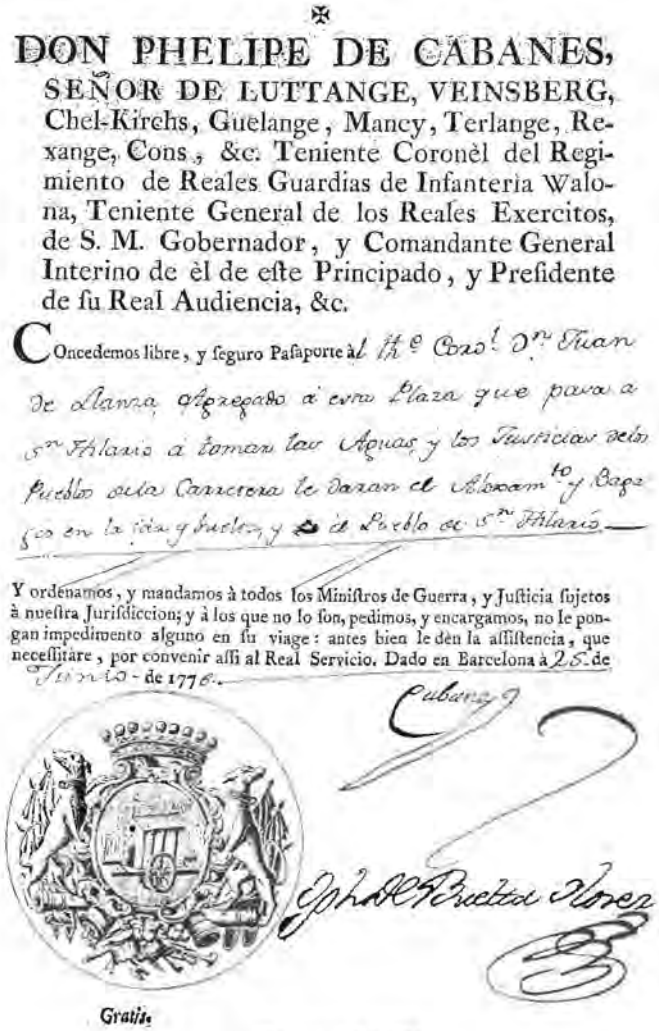

✠

DON PHELIPE DE CABANES, SEÑOR DE LUTTANGE, VEINSBERG, Chel-Kirchs, Guelange, Mancy, Terlange, Rexange, Cons, &c. Teniente Coronèl del Regimiento de Reales Guardias de Infanteria Walona, Teniente General de los Reales Exercitos, de S. M. Gobernador, y Comandante General Interino de èl de este Principado, y Presidente de su Real Audiencia, &c.

Concedemos libre, y seguro Pasaporte à l Th.e Coro.l D.n Juan de Llanza Agregado à esta Plaza que pasa a S.n Hilario à tomar las Aguas, y los Justicias de los Pueblos de la Carretera le daran el Alojam.to y Bagages en la ida y buelta, y el Pueblo de S.n Hilario.

Y ordenamos, y mandamos à todos los Ministros de Guerra, y Justicia sujetos à nuestra Jurisdiccion; y à los que no lo son, pedimos, y encargamos, no le pongan impedimento alguno en su viage: antes bien le dèn la assistencia, que necessitare, por convenir assi al Real Servicio. Dado en Barcelona à 25 de Junio de 1776.

Cabanes

Gratis.

Document del 1776.

RELACIÓN

DE LOS

PRINCIPIOS CONSTITUTIVOS EN LA ANÁLISIS QUÍMICA

DE NUESTRA AGUA MINERAL DE

S. HILARIO SACALM

SU AUTOR EL DOCTOR EN MEDICINA

JOSÉ GRAVALOSA

1779

ADVERTENCIA PRELIMINAR

Prosiguiendo el Colegio de Médicos de la provincia de Gerona en su propósito de evidenciar la labor realizada por médicos que han ejercido (*) en las comarcas gerundenses, publica la *«Relación de los principios constitutivos del agua mineral de San Hilario Sacalm»* escrita en 1779 por el médico de la citada villa D. José Gravalosa.

Bien se nos alcanza que no dejará de haber quien califique de escaso valor científico el opúsculo que reproducimos, a ello contestaremos que al hacerlo sólo nos guía el deseo de sacar del olvido, un trabajo realizado hace mucho más de un siglo por un médico compatricio, si la obra no es una joya literaria merece ser conocida; y si quien la leyere, sabe colocarse en condiciones de lugar y tiempo, tendrá que reconocer en su autor cualidades de médico estudioso y observador atento.

Escasas son las indicaciones bibliográficas que de la obra de Gravalosa se hallan en los autores, el que más, indica fué escrita por orden del Sr. Intendente general de Cataluña y que existía manuscrita en la biblioteca del Dr. Félix Jener, catedrático de Barcelona en el primer tercio del siglo pasado.

No hace mucho, supimos que el actual propietario de las aguas de San Hilario, D. José de Ribot y Olivas, poseía una copia antigua de la obra de Gravalosa, se la pedimos, y con generosidad que agradecemos nos la entregó, y es la que reproducimos, conservando su ortografía.

¿La Relación de Gravalosa sirvió a Jaime Menós Llena para su Memoria o breve descripción de las aguas de la Fuente Picante de San Hilario Zacalm; impresa en Tortosa en 1791 por José Cid?

MUY ILTRE. SEÑOR.

Señor: con aquel debido aprecio, que se merece he recibido la carta, que de orden de la Superioridad se ha dignado V. S. enviarme de fecha 23 Agosto del presente año de 1779, cuyo contexto es honrarme con el encargo de hacer una ecsacta y fiel descripción de los principios constitutivos resultados de la Análisis Química de nuestra agua mineral de San Hilario Sacalm, como, y también de la observación práctica en las dolencias de los concurrentes.

Con singular gusto abrazo semejante encargo por lo que enteresa al bien de la salud pública, cuyo objeto es ó debe ser el primero de todo honrado Facultativo. Pero confieso de otra parte que entro algo medroso á evacuar semejante diligencia, no sólo por conocer, que esto pedía otros más superiores talentos, que los míos, si principalmente me hago cargo de las varias dudas y dificultades que los autores químicos han hallado con el ecsamen Analítico y Físico que los entes minerales, por ser algunos de ellos de una naturaleza sutil y volatil, la que no se puede *á priori* demostrar por disiparse en la evaporación y no sujetarse á los límites de nuestros sentidos, ya por estar preñado nuestro Globo Terráqueo de muchísimos metales, que de algunos, y no de todos participan las aguas minerales, ya finalmente por las pocas luces de nuestros Españoles en esta materia, por lo que me es preciso caminar por sendas muy obscuras.

Pero: sin embargo de estos insinuados inconvenientes, me valdré de las pruebas y razones físicas esto es *á priori* que con alguna verosimilitud nos hacen ver lo contenido en nuestra agua mineral porque no es ánimo ni soy capaz de resolver questiones que autores tan illustres y de elevados talentos, como ha tenido la medicina en todos siglos no han hecho; Sí solamente confesar con toda sencillez ó ingenuidad lo resultado de su evaporación, y de las pruebas, y experimentos Físicos, de que me ha valido para el descubrimiento de los principios constitutivos de nuestra agua; y asimismo de lo observado en las dolencia de los concurrentes en el discurso de los diez y siete años, que ejercito mi práctica en esta Villa y Comarca.

Pero antes de engolfarnos en dar noticia de los entes minerales de nuestra agua permítame V. S. en darla primero del origen y hallazgo de la fuente.

Nace esta en hoyo á bajo suelo á ocho, ó diez palmos de la orilla del Río llamado grande, de suerte, que á sus avenidas queda nuestra fuente llena de arena, lodo, y otras basuras, que consigo trae dicho Río, privando algunos días á los concurrentes de este medicinal consuelo. Su descubrimiento fué á últimos del siglo pasado, y con rara casualidad. Observaron los labradores de una casa de campo vecina de dicah fuente, que sus gañados y bueyes pasaban el río a beber a una fuentecilla que á la zazón se hallaba circuída de un espeso y lúgubre bosque: Fueron á ella, gustáronla y hallándola de muy diferente gusto que las demás, se esparció entonces algo la voz, pero sólo en el vecindario, cuando à poco tiempo después, cortando los jornaleros el bosque para sembrar, vieron la fuentecilla, gustaron de su agua y asentándose bien á su paladar cargaron con ella, y á poco rato observaron algunos cursos y abundantes orinas, quedando luego más ágiles y despejados. Con esta novedad se difundió por entonces la voz de dicha fuente hasta en esta Villa.

Viendo los políticos y facultativos mover dicha agua quantiosas orinas, empezaron á tantearla en enfermedades de riñones y con especialidad á los acometidos de arenas y se distinguió tanto en esta dolencia ya en los primeros años que se mereció la pública fama, pero sólo acudían á tomarla los dolientes de la referida enfermedad. No obstante la curiosidad y el tiempo ha manifestado ser muy provechosa á otras diferentes dolencias, que explicaré en el discurso de esta mi relación, que voy á empezar gustoso, al paso, que obediente.

La Font Picant fa uns anys, a principi de segle.

Llámanse aguas minerales aquellas, que son preñadas de principio minerales, en tal grado, que produzcan efectos sensibles y diferentes en el cuerpo humano de las aguas comunes. Es general la división de las aguas minerales en termales y frías: De éstas, muchas son acídulas llamadas tales por el sabor penetrante que imprimen á la lengua muy semejante al que da el vino picante: Siendo pues así como lo asienta Mr. le Roy y en día la opinión más común con justo fundamento llamaré á dicha agua acídula y fria, respecto de su picante y frialdad.

Fué ya en los primeros siglos de la medicina estrechamente recomendado á los médicos el conocimiento de las aguas minerales, como nos lo amonesta nuestro sabio Hipocrates con las siguientes palabras: «Quicumque ante »medicam integre assequi velit, primo temporum anni »rationem habere debet de inde ventorum, qui cuivis regioni »propri, neque negligentiorem de circa aquarum facultates »cognocenda exibere convenit, quemadmodum enim gustu »differunt, et pondere, acotatione si quoque virtute aliae »aliis longe prestant». Que mucho pues nos encargase nuestro príncipe el conocimiento de las aguas minerales, conociendo su eficacia, que en todos siglos de la medicina han sido remedio grande en las crónicas y rebeldes enfermedades, que no queriéndose sujetar á los remedios más conducentes aunque dispuéstos por esclarecidos médicos les dieron feliz alcance las aguas minerales, como lo dice el sabio Hoffman 3, pág. 531, y lo tengo observado así en el curso de mi práctica. Siendo pues las aguas minerales remedio tan grande y saludable, como que le llamó sagrado la antigüedad; divino, o incomparable la escuela moderna. Que lástima no tengamos los españoles la política de otras Naciones estrangeras en el ecsamen químico-físico de nuestras aguas minerales? De este sagrado, divino é incomparable remedio enriqueció el Divino Hacedor nuestra Cataluña con las muchas preciosas fuentes, ya termales, ya acidulares que logra no teniendo que envidiar nuestra provincia en este particular nada á las naciones estrangeras. En la soberana distribución de este remedio tan escelente, tocó á nuestro término de San Hilario una fuente acídula y fría para alivio de muchas enfermedades, de las que bien instridos de sus respectivos médicos pasan al uso de ellas los pacientes cuyo número en estos últimos años asciende á 150 personas poco más ó menos, contándose entre ellos muchos de noble y distinguida gerarquía.

Los escelentes y saludables efectos que logran de dicha agua mineral tantos concurrentes, son por las eva-

cuaciones que promueve, como son orinas abundantes, cámaras en naturalezas dóciles; sudores, y expulsiones cutáneas á muchos.

Estos saludables efectos dimanan principalmente de dos principios muy reparables, que nos demuestra el agua, los mismos que esplicaré por su orden. El uno etereo elástico y marcial el otro y ambos con bastante graduación, lo que se deduce de las pruebas que iré manifestando.

El primero que nos presenta dicha agua por sus fenómenos es que hierve, formando unas burbujillas de figura esférica con su movimiento perpendicular á su superficie con un modo muy deleytable á la vista, y lo propio sucede en las bambollitas que salen de la peña viva en los lados de la fuente, advirtiéndose lo mismo en el agua puesta en los vasos de vidrio con la particularidad de centellear algunas de ellas, como se ve en el vino generoso, arrimándose otras á las paredes del vidrio y en la superficie del agua, como otras tantas margaritas.

Pica esta agua á la lengua, motivo de llamarse vulgarmente la fuente picante, hiere el olfato y dá un gusto estraño al paladar que simula un vitriolíco astramentoso que debe atribuirse al espíritu aéreo por la razón que al paso que se ausenta de su matriz desvanece ya dicha agua de aquel picante. Rompe los vasos y redomas de vidrio estando bien llenos, y perfectamente cerrados, pero si lo estubieren flojamente, agitándola un poco hecha sus tapones á algunos palmos de distancia dando un sonido y saliendo las mismas ampollitas rechinando.

Observan los que la toman en la fuente con mucha cantidad, y sin método y aun tomándola algunos delicados de cabeza con método y moderación, una turbulencia de cabeza y propensión al sueño, cuyos síntomas se desvanecen con el desayuno.

Dicha agua no se hiela en su arroyo, ni en la fuente en la más rígida estación del invierno, como lo han asegurado sus vecinos y lo he observado yo en lo más riguroso del frío, siendo así que le dá poco el sol en dicha estación respeto de tener su nacimiento en la parte aquilonar. Se despoja de su picante en mucha parte en tiempo de frío, lluvias y nublado, y al contrario se aumenta del sabor penetrante en tiempo cálido, sereno y seco, como puntualmente se observa.

Se disipa tanto esta agua con el sol, expuesta al aire, fuera de su Matriz, que nadie lo creyera si no lo hubiere experimentado, de suerte que de la fuente á la Villa, que solo dista media legua poco mas ó menos, confiesan unánime los concurrentes haber ya perdido notablemente su picante, y penetrante sabor y siendo aquel picante nacido del principio etéreo, que es el alma de dicha agua, que beneficio lograrán aquellos que la toman á muchas leguas de distancias? Díganlo ellos mismos: Es tan ligera y mas leve que las de nuestras comunes fuentes.

Estos son los mas notables fenómenos del primer principio de dicha agua mineral y haciendo sobre ella un tantico de reflección, hallamos conforme á la física ser todos hijos de una misma madre, esto es de la materia etérea elástica compañera familiar de nuestras aguas minerales: Es aquel espíritu elástico semejante en todas sus circunstancias al aire cargado de particulillas muy sutiles las que pican la lengua é hieren la nariz pero difinir su naturaleza lo tubo por muy árduu y quasi imposible difinir Mr. Venel.

El segundo principio también muy reparable que no presenta la sobre dicha agua, es el marcial hallado con mucha frecuencia en las aguas espirituosas: para averiguarlo con todo exactitud fuí yo mismo á la fuente, y me valí de las pruebas siguientes: Tomé un vaso de agua, hechè en ella los polvos de las agallas y se presentó á poco tiempo un color rubro con bastante graduación; prueba que asentaron los físicos ser manifestativa del principio marcial á la que llamó *lapis lydius*, ó piedra de toque Mr. le Roy; para aclarar mas el ente marcial hechè mano de las flores balaustrias, y se manifestó el propio color, notando al mismo tiempo encima del agua una telita de varios colores semejantes al arco iris, y asimismo se, que dicha agua deja en sus arroyos, y en los labios de las piedras, que rodea una especie de tierra amarilla, y esta, junto á la tierra resultado de su evaporación, dá un color entre blanco y pagizo, que es la ocre del hierro, es una prueba fundamental, que quasi no admite duda de estar dicha agua preñada de un principio ferruginoso y por consiguiente ser marcial. Mal informado de dicha agua el traductor del tratado de los enfermedades mas frecuentes de la gente del campo escrito pot Tizot, no duda en llamarla vitriólica verdadera, siendo así, que ni resabio vitriólico se le nota: No es ácida la tal agua no pasa con las agallas su color de azul ó negro, pero si de colorado, á negro, ni con el aceite de tartaro por deliquió deja precipitado verdoso, de cuyos hechos la evidencia prueba no hallarse en ella el vitriolo de Marte.

Habiendo descubierto los referidos principios en dicha agua entré en la sospecha si á ellos acompañaría algún principio alcalino, y hechè mano luego á los ácidos ya suaves como el vinagre destilado, el espíritu de nitro, ya mas activos, como el espíritu de vitriolo, y su aceite pero ni con los primeros, ni con los segundos se observó la menor fermentación, ó pelea, ni tampoco con el jarabe violado se presentó el color verde, ni menos con el sublimado corrosivo se notó la agua colorada verde ni de color de leche. Pruebas de que se valieron los físicos para demostrar el principio alcalino: no habiéndose pues observado fermentación alguna, ni trasmutación de color, claramente se dejó ver no constar la referida agua de principio alcalino reparable.

Pero sin embargo de no haberse visto con las mixturas referidas fermentación alguna, ni mutación de color me quedó la duda de si contendria dicha agua algún principio alcalino en muy corta cantidad, el que diluido con el agua no sería tal vez suficiente para mover la fermentación con los ácidos. Tomé luego la tierra resultada de la evaporación la deslei con agua común y filtrándola luego por papel de estraza procuré evaporar la tal agua filtrada la que dejó un principio salino el que fermentaba vivamente con los ácidos y tomaba con la disolución del sublimado corrosivo el color amarillo manifestándome con esto ver dicho principio salino, alcalino: De donde se evidencía hallarse en nuestra agua otros dos principios menos considerables que los primeros, es decir una tierra absorvente que hierve fuertemente con los ácidos, y un principio salino, alcalino, y ambos en corta cantidad, de suerte que de la evaporación de veinte y dos libras de agua, solo resultaron quatro adarmes, y un escrúpulo de tierra, que solo corresponde por libra de agua, once granos, y un cuarto de grano de dicha tierra y de la tierra resultada de cuarenta libras de agua evaporada, solo salían adarme y medio del principio salino, que corresponde por libra dos granos, y cuarto de grano del referido principio.

De lo dicho hasta aquí se declara con evidencia contar dicha agua de cuatro principios de poco notables, esto es la tierra aborvente, y el principio salino, que á un que de uso en la medicina por hallarse en corta cantidad no podemos esperar de ellos milagrosas curaciones y otros dos ecsuberantes Etero y Marcial, á quienes atribuyeron los prácticos prodigiosas curaciones en las enfermedades pertinaces; y del Etereo dice Hoffman f. 5, pág. 154: «Quo partius hoct jovent eo minorem quoque in corpore »exercent virtutem, et vicissim quo magis cddem turgent, »vicissim eo majori eficatia et utilitate prestant». Del Marcial no necesitamos testimonio por ser bien conocido su uso en la medicina.

Otro se infiere de la referida, y es ver los minerales principales de la sobre dicha agua de una naturaleza sutil y volatil, lo que se confirma con el experimento que se sigue. Calentada y expuesta por algún tiempo al aire en un vazo ancho pierde su principal eficacia medicinal, pues desvanecieron ya los caracteres de sus principios constitutivos; ya no dá aquel gusto penetrante á la lengua, ya no se ven las empollitas. no rompe los vasos ni redomas de vidrio, y finalmente ya no toma en las agallas, balaustrias, ni con otros astringentes de color tinto, en una palabra, está hecha una catástrofe de sus principios, y trocada en una agua casi inutil quedándole solamente las circunstancias de diluente peculiar, é inseparable de toda agua. Y así podremos decir de dicha agua espirituosa lo que dijo de ellas el célebre escrutinador de las aguas Federico Hoffman con las siguientes palabras: «Et qoniam fasillime ab aqurum societate »recedit et aufugit instar reulae tenendutn est quod potatio »earum ad seatebram instituto longe prestantior sit. eo que »in disitis locis adornatur». Cuyo asunto roboran las palabras de Taberno Montono, que son del tenor siguiente: «Quo propricis aqua bibitus á fonte eo eficatior; quo »remotius eo fit lonquidior». Y así advierto á aquellos que por faltos de fuerzas, ó medios no pueden pasar á tomarla á la fuente la manden traer con vasos (y no de vidrio) bien cerrados recogida en la fuente antes de salir el sol, y conducirla a su destino cuanto antes posible sea con el fresco de la noche, y con estas cautelas podrán esperar de ella algún ausilio en sus males.

OBSERVACIONES PRACTICAS

He observado, provechosa la sobre dicha agua en calenturas intermitentes inveteradas, así tercianas, como cuartanas, cuando han ya dejenerado del estado inflamatorio, y no están aun reseradas las obstruccionees y adquirido el sólido, una atonia y flojedad, diluye entonces ser por agua, abre, resuelve, y purga por aéreo y rebora por su Marcial.

Es muy util en efectos ipocondriacos, é istericos originados de crasitudes lentas de humores; pero no aprovecha sola en los espasmodicos, ó sin materia que llaman algunos, nacidos de alguna acrimonia, la que con su irritación constriñe los vasos y disminuye sus diámetros; en una palabra es perniciosa en naturalezas de una fibra muy rígida, y temperamento muy movil: pero con el connubio de la leche (con quien se hermana muy bien) aprovecha á muchos de los susodichos.

En el escorbuto sirve muchísimo connubiada con la leche de burra. En las arenas y calculos de vegiga, y riñones ha hecho prodijiosas curaciones arrojando algunos dolientes muchísimas, como me lo ha hecho ver la experiencia, y asimismo precave la misma enfermedad limpiando los conductos orinarios del tartran viscoso que enlaza las arenillas, y en una palabra aprovecha en todas las obstrucciones madres (y muchas dolencias crónicas) originadas de la susodicha en primera región.

Asimismo aprovecha en las crasitudes lentas de la sangre, como y también en los efectos verticinosos, dolores de cabeza, y aun en el esputo de sangre, y otras enfermedades crónicas de pecho, como sean dimanadas de la dicha crasitud, ó de vicio de primeras entrañas, y del genio de la causa insinuada. Es indicada en la Tiricia aun dimanada de calculos epáticos, como me lo ha hecho ver la observación arrojando con el uso de ella algunos concurrentes muchos calculos, y de crecida magnitud.

La he visto aprovechar en las flores blancas nacidas de obstrucciones uterinas, en supresiones purpureas nacidas de la mencionada causa, sin acompañar la acrimonia de que hice mención; lo que causará á algunos dificultad, es que cura dicha agua las recientes disenterias, como lo he observado en tres constituciones epidémicas disentéricas en esta Villa y comarca, las que no queriéndose sujetar á los remedios que acostumbran, se rendieron luego al uso metódico de nuestra agua, y desde entonces no han necesitado mis parroquianos de mis consejos y recetas en estas dolencias: quiera Dios sean siempre de aquella naturaleza.

En las crónicas creo aprovecharía, pero no me ha dado lugar la ocasión de observarlo, y debo advertir que he visto producir á la tal agua la misma enfermedad aguda, lo que podría conciliar muy bien al médico instruido por las circunstancias, que ocurran en el enfermo de método, temperamento, previa disposición, edad y estado de dolencia, lo que se lee de otras aguas minerales, que curan y producen una misma dolencia, lo que no me detengo á esplicar por no faltar á la brevedad.

No puedo dejar en silencio lo que me pasó en mis primeros años en esta Villa, preguntándome algunos concurrentes con un género de sobresalto; si era perjudicial, ó no dicha agua á los tocados de la lue venérea, ó enfermedad de moda, que llaman los políticos, á lo que no pude dar salida por faltarme la observación; y mirando este punto con la madurez, y reflección, que se merece hize una silenciosa observación, y tengo ya de algunos años á esta parte, he averiguado no oponerse la citada agua á la referida lue me han asegurado algunos haber hallado en sus malecitos algún alivio.

Tengo ya insinuado en breve las dolencias en que aprovecha la tal agua, y atendiendo á su mineral podrá colegir el médico práctico su utilidad y daño en muchas otras, que omito para no ser prolijo. De las referidas enfermedades podría alegar prodigiosas observaciones de diferentes dolientes, que acudieron á nuestro manantial como en apelación al último tribunal logrando á su favor la sentencia. Cuyas observaciones omito para no hacer nauceosa mi descripción.

A los muchos, y grandes beneficios que han logrado muchos concurrentes, de nuestra agua mineral ha contribuido no poco el ejercicio al aire rusticano, lo frondoso, y ameno de nuestro clima en tiempo de verano, lo abundante, bueno, y fresco de nuestras aguas comunes, el trato familiar y sencillo de nuestros habitantes, y finalmente la pureza de nuestros admosféricos aires.

Hasta aqui Muy I. S. de los efectos y principios constitutivos resultados de la análisis química de nuestra agua mineral en cumplimiento de la carta orden que recibí de V. S. me perdonará el no haber desempeñado antes mi comisión, y encargo, respecto de las muchas ocupaciones de mi oficio y también por causa de las reiteradas observaciones, que me ha sido preciso hacer, bien quisiera dar al asunto el desempeño que se merece, pero este de necesidad ha de proporcionarse con la escasez de mis luces y cortedad de mis talentos, pero puedo asegurar á V. S. que no he omitido diligencia, y demás necesario para dar al asunto aquel cumplimiento, de que es acreedor, por mirar el beneficio de la humanidad, la que tantó brillo entre las muchas prendas que admiramos en V. S. y me afianza que disimulando los defectos de esta mi descripción, recibirá benévolo este pequeño sacrificio que gustoso consagro á las aras de V. S.

Dios guarde á V. S. muchos años que le deseo.—San Hilario Sacalm, 23 Noviembre 1779.—De V. S. apasionado S.—Dr. *José Gravalosa.*

NOTA. A mas de las aguas y fuente que sobre se citan, existen distintas fuentes, y entre otras una que se halla á un estremo de dicha Villa, y á las paredes de un molino, que contiene una pequeña cantidad de azufre, y gran parte de hierro muy util á las afecciones de pecho, y en otras varias enfermedades crónicas, que es otro don que la naturaleza ha concedido á esta Villa.

★ ★ ★ ★ ★

MÉS SOBRE LA FONT PICANT

SANT HILARI SACALM - FONT PICANT NUM. 1

Pot semblar un anacronisme parlar d'aigües minerals com a elements d'avantguarda en els processos terapèutics, però és evident que marcaren una important època en la història de la medicina en general. Sí que avui es tornen a revaloritzar els antics balnearis i es vesteixen de "retro", però sens dubte que els nous i actuals medicaments han aportat unes solucions més vàlides als problemes mèdics que abans es resolien a través de les aigües minero-medicinals.

La nostra intenció en aquest article només és destacar la importància que fins no fa molt temps va tenir un dels manantials més importants de l'Estat en el tractament concret de malalties renals i hepàtiques principalment; fem referència a la font Picant de Sant Hilari Sacalm, al bell cor de la zona de les Guilleries.

Entenem per aigües minero-medicinals aquelles que tenen més d'un gram de substància sòlida dissolta per quilo d'aigua o les que tenen determinades proporcions d'extranys components. Podem classificar-les de maneres diferents segons la seva composició i també per les seves propietats terapèutiques; és d'aquesta manera que les aigües es convertiren en complexos i eficaços medicaments naturals.

Hi ha diverses teories sobre la gènesi d'aquestes aigües. S'admet de forma general que les aigües que surten de les fonts procedeixen dels corrents interiors de la Terra i que en elevada proporció són degudes a les infiltracions de les precipitacions atmosfèriques. En el cas dels minerals, emergeixen després d'un trajecte ascendent, ja que el seu origen real pot ser molt profund. Trobem aigües eruptives, formades a les regions ígnies de l'escorça terrestre i sovint relacionades amb fenòmens volcànics. Així mateix hi ha el que s'anomenen teories sintètiques, que diuen que grans quantitats d'hidrogen i altres elements són alliberats constantment de les roques incandescents i que en ascendir cap a la superfície reaccionen amb l'oxigen que ha penetrat de l'atmosfera o que s'ha alliberat de diferents òxids; és així com es produeix vapor d'aigua que es liqua, es mineralitza i posteriorment surt a l'exterior.

Els manantials de la font Picant de Sant Hilari estan situats a uns 4 quilòmetres del centre de la població, en direcció NE i al peu de la carretera que porta a Girona, en un marc ensenyorit per una vegetació exhuberant que li dóna un ambient de gran frondositat.

Origen de la font Picant

Els estudis geològics confirmen l'origen d'aquests manantials. Les deus de Sant Hilari s'inclouen dins les formades en terrenys granítics, constituïts a l'era primària a través de diferents fases geològiques; són les aigües carbònico-ferruginoses derivades de la conca volcànica de la zona d'Olot. La regió nord-oriental de les Guilleries va estar sotmesa als fenòmens d'un volcanisme posterior a aquells períodes inicials. Creiem, per tant, que hi ha una directa relació entre els terratrèmols produïts al primer terç del segle XV.

En aquesta zona i la formació de les aigües acídules, a causa de la neoformació geològica de la constitució dels terrenys. Referma aquesta hipòtesi el fet que, malgrat el poblament antic del territori, mai no s'havia parlat d'aquestes aigües fins que a la darreria del segle XVIII el Dr. Josep Gravalosa les donà a conèixer.

També es pot dir que per les seves característiques són aigües procedents de capes superficials, ja que la temperatura de sortida dels manantials està entre 11 i 14 graus, i que a més, deu haver-hi sota les capes superficials, una atmosfera de gas carbònic que s'obre pas entre les fisures i les falles de la terra i que mineralitza l'aigua i d'aquí que surti "picant".

Història de la font Picant de Sant Hilari

El Dr. Josep Gravalosa, metge de Sant Hilari, va explicitar les propietats curatives de les aigües minerals de la font Picant en una breu memòria publicada l'any 1779. En ella comenta que les aigües eren ja conegudes de finals del segle XVII i que, per tant, faria més de tres-cents anys en l'actualitat. És evident que històricament només podem parlar del moment en què es donen a conèixer de manera científica i per això ens apuntalem en la informació del Dr. Gravalosa. Ell mateix comenta que fa uns anys que les recepta als seus malalts, però que els veïns de la zona ja fa molt de temps que les utilitzen per fer orinar i per a malalties relacionades amb els ronyons.

En uns primers moments només es coneixia una font, situada al costat mateix de la riera de Vallicrosa, la que s'anomenarà de Sant Josep. Posteriorment se'n descobriran quatre més, la de Santa Escolàstica, la de Santa Teresa, la de Santa Modesta i la de Sant Joan, aquesta darrera trobada l'any 1880.

Ja al llarg del segle XVIII la fama de les aigües s'estengué ràpidament, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya. Aquest fet motivarà que hi hagi un enorme creixement del poble i que es doni un augment considerable de població i de construccions. Tanmateix, a nivell mèdic, s'anà ampliant el camp d'efectes terapèutics, o sigui que les aigües s'aplicaren per guarir més dolències de les que en un principi s'havien previst.

Està documentat que el rei d'Espanya, Ferran VII, per consell dels metges de la Reial Cambra, prenia les aigües minero-medicinals de la font Picant de Sant Hilari, la qual cosa dóna idea de la importància que ben aviat agafaren.

Al "Diari de Barcelona" del 20 de juny de 1822 hi podem llegir:

Ben curiosament, la fama de les grans propietats curatives no era motiu suficient per condicionar el lloc, ja que ni el manantial ni els seus encontorns gaudiren d'una adequada atenció pel que fa a instal·lacions i serveis.

L'any 1842, Agustín Yánez, en el seu **Diccionario Pintoresco de Historia Natural y de Agricultura**, manifestava: "El descuido se hace más

extraño con la justa celebridad de estas aguas, cuyas maravillosas virtudes son universalmente conocidas".

El Dr. Poudevida, primer l'any 1846 i posteriorment l'any 1874, publicà un opuscle que suposarà una més gran difusió de les aigües en el camp del rigor científic i de coneixements terapèutics.

A la segona meitat del segle XIX la hidrologia mèdica aconseguirà molta importància en el món de la medicina i això afavorirà que l'any 1879, una Reial Ordre, declarés les aigües de la font Picant de Sant Hilari d'utilitat pública, moment d'importància extraordinària per a la seva existència. Aquest fet implicarà que ara, a més d'un públic i oficial reconeixement, l'establiment de les aigües disposarà durant els mesos d'estiu, d'un metge-director, que serà designat per oposició i que tindrà moltes competències i obligacions. Trobem la primera memòria escrita pel Dr. Esteban Vidal i Auté, que fou metge del manantial des de 1880 fins el 1886.

L'any 1882 les aigües de la font Picant varen rebre una Menció Honorífica a l'Exposició de Madrid i també obtingueren medalles d'or a les d'Amsterdam 1883 i de Niça el 1884.

Un cop varen ser declarades d'utilitat pública es va veure la necessitat de construir un establiment-balneari per allotjar els "agüistes". Es construí l'actual edifici durant el 1880 i va ser inaugurat el 15 de juny de l'any següent.

L'esdeveniment va marcar l'inici d'una nova època d'esplendor i prosperitat per a la font Picant de Sant Hilari, perquè permetia la residència en el mateix indret de les famílies de les persones que havien de prendre les aigües minero-medicinals.

El Dr. Nicolás Pérez Jiménez, metge-director, va publicar l'any 1892 un llibre que es pot dir que és el millor que s'ha escrit sobre les aigües de Sant Hilari i els aspectes geogràfics i naturals del seu entorn.

La fama de les aigües anirà **in crescendo** i l'any 1895 eminents catedràtics de la Facultat de Medicina de Barcelona, els Drs. Carbó, Letamendi, Giné, Robert i altres varen fer un document on les recomanaven per sanar afeccions hepàtiques i urinàries, diabetes, dispèpsia, anèmies i d'altres.

L'edifici del balneari de Sant Hilari respondrà més a la idea d'un hotel de vacances amb tot tipus de comoditats, més que no pas a un centre de recuperació. Disposava de quatre pisos, amb una part per a 250 llits i una, altra amb restaurant i menjador, per a 250 comensals; tenia capella, sala de festes, billars, saló de lectura, teatre, llum, telèfon, etc.

Era una edificació ideal per atendre la demanda de la nova burgesia barcelonina que volia anar a "prendre les aigües" a un prestigiós balneari. S'oferia al visitant una construcció d'eclecticisme classista, que tendia més al confort que al luxe. L'establiment facilitava l'oci de la vida col·lectiva i disposava de tot tipus de serveis i comoditats; tanmateix no hi mancaven les grans festes i celebracions, a vegades únic motiu d'assistència al balneari per alguns. El llistat de personatges il·lustres que hi acudia seria molt llarg; uns hi anaven per fer realment una cura i un tractament i la majoria perquè era el lloc de més "moguda" del moment. La veritat és que hi passava la flor i nata de la societat civil, política i militar de Catalunya i de diferents llocs d'Espanya. També era notòria la presència de malalts que venien del continent americà, ja que, per exemple, l'any 1924 n'hi acudiren 25. Podem recordar que militars de gran prestigi en el moment, industrials importants, figures de les arts com Ramon Casas i Santiago Rossinyol o figures polítiques com Manuel Azaña eren tractats amb aigües de la font Picant o venien a passar uns dies de les seves vacances a Sant Hilari atrets per l'ambient que aquí es vivia.

La guerra del 36 al 39 vá truncar l'esplendor del balneari. L'edifici ben aviat es convertí en hospital militar i mai més no s'obrí al públic, malgrat algunes obres de remodelació que s'hi feren posteriorment. S'acabava una època daurada d'un gran balneari. Sí que es mantingué la presència de molts malalts que cercaven guarir-se i la d'un metge director fins a finals de la dècada dels setanta, però la medicina moderna vindria a rellevar la teràpia de les aigües minero-medicinals.

Actualment l'antic balneari s'ha convertit en un centre de rehabilitació de toxicòmans i a través de diferents institucions públiques i privades s'hi han fet unes importants obres de rehabilitació. No obstant això, el futur està una mica penjat perquè no es veu pas clar quina serà la utilitat final d'aquella immensa edificació.

Cal destacar, malgrat tot, que independentment de quin sigui l'ús que en primer o darrer terme es faci de l'immoble, al costat de la riera de Vallcrosa hi ha una deu d'aigües picants que mai no ha deixar de rajar i que encara és remei per aquells que amb fe i constància adopten les solucions terapèutiques de les aigües minero-medicinals. D'aquest indret se'n diu la font Picant, a Sant Hilari de Sacalm.

Àngel Serradesanferm i Valls

Establecimiento de Aguas minerales de San Hilario
Provincia de Gerona
Estado de los enfermos concurrentes al mismo

Procedencia	Enfermos de balneario asegurados	Enfermos de clínica pública	Enfermos de balneario de pago	Total	Observaciones
Barcelona	534	-	-	534	
Zaragoza	69	-	-	69	
Lérida	38	1	-	39	
Gerona	36	-	-	36	
Baleares	21	-	-	21	
Valencia	19	-	-	19	
Zaragoza	9	-	-	9	
Madrid	4	-	-	4	
Canarias	1	-	-	1	
Cuenca	1	-	-	1	
Cuba	10	-	-	10	
Francia	2	-	-	2	
Estados Unidos	2	-	-	2	
Argentina	1	-	-	1	
Filipinas	1	-	-	1	
Santo Domingo	1	-	-	1	
Total	749	1	-	750	

15 - Septiembre - 1922
V° B°
El Alcalde

El Médico - Director

Conforme
El Propietario

EL COMÚ o AJUNTAMENT DE SANT HILARI CONTRACTE UN MESTRE

ANY 1826

Nosaltres, Jaume Molist pvre. i rector, Josep Rovira i Molera, hisendat, Hilari Serras, pagès propietari, Isidre Costa, negociant, Hilari Clos, negociant, Batlle i Regidors de la present vila i terme de Sant Hilari Sacalm, Josep Terris, Bracer Diputat, Joan Jover, Pagès Propietari Síndic Procurador de la mateixa vila i terme, absents d'esta escriptura Josep Fàbregas, Pagès Regidor i Anton Gravalosa, Metge Síndic, persones i com a tals administradors del magisteri de la referida vila.

En dit nom per quant el magisteri de la present vila de llegir i escriure està vacant i desitjant elegir, nombrar i deputar persona hàbil i amb les degudes qualitats i circumstàncies per a desempenyar-ho, hem considerat que les referides circumstàncies concorren en la persona de Jaume Jubert, clergue, natural de Cassà de la Selva, Bisbat de Girona, que s'ha ofert per desempenyar l'ofici de Mestre i ensenyança pública. Per tant, fent emperò estes coses amb l'aprovació de l'Iltrm. Revdm. Sr. Bisbe de Vic i de l'Iltrm. i Revdm. Sr. Vicari General i Oficial donant emperò nostre beneplàcit tan solament i dels nostres successors i amb els pactes i condicions baix escrites i no altrement ni d'altra manera, elegim, creem i deputam i nombram per Mestre de primeres lletres, llegir i escriure i ensenyança pública del modo que està previngut amb les Reials ordres vigents, a l'expressat Jaume Jubert, present i baix acceptant.

El nomenament el fem amb els pactes i condicions següents: Primerament que el predit Jaume Jubert, clergue, ha d'ensenyar als minyons de la present vila i terme, que aniran a l'estudi, les primeres lletres, llegir i escriure i demés que les reials ordres preveuen amb la deguda perfecció, tots els dies que no siguin de precepte d'oir missa, dues hores al matí i dues a la tarda conforme han acostumat els demés mestres anteriors, sense percebre dels dits minyons de la present vila i terme salari ni interès algun; sí, sols podrà exigir salari dels foraster. Se li donarà un mes franc per passejar-se, cada any, a sa elecció i arbitri.

Al mateix temps, tots els diumenges ha d'ensenyar la doctrina a l'Església i els dissabtes n'ha d'ensenyar mitja hora a la tarda i tindrà també l'obligació de dir diariament el rosari públicament en dita església al vespre al toc de la campana.

També el dit Jaume Jubert, durant son exercici de mestre, tindrà entrada en les funcions de l'Església Parroquial segons estil dels primers mestres percevent el salari que li correspongui.

Així mateix, prometem al dit mestre Jaume Jubert que durant son exercici de mestre d'aquesta vila i terme li donarem i pagarem anualment cent cinquanta lliures amb dotze iguals pagues, una cada mes, que se li entregaran per conducte del dipositari d'aquest Comú. A més podrà percebre i cobrar la renda que el tal mestre té assenyalada per dir el rosari, quedant amb l'obligació de cobrar a son càrrec, dita renda dels debitors censalistes obligats en dita renda; les cent cinquanta lliures es pagaran d'aquest comú i universitat.

També en cas que dit Jaume Jubert volgués deixar l'exercici de Mestre o bé el Comú volgués acomiadar-lo, s'haurà de donar recíprocament a una part i a l'altra dos mesos abans de cessar el tal ofici pels efectes convenients.

Amb dits pactes i condicions i no sens ells, prometen tenir per ferm i agradable el present nomenament i no revocar-lo per causa ni motiu algun, antes bé per son compliment obliguem respectivament les rendes de dit magisteri i els efectes i emoluments de dita vila i terme, no emperò els nostres propis per tractar de negoci aliè. I dit Jaume Jubert accepta l'antecedent nomenament de mestre a mon favor atorgat amb els pactes, condicions, modos i forma predits, que expressament consento i prometo acomplir baix obligació de mos béns i drets i renuncio a les lleis a mon favor.

I dits senyors atorgants, coneguts de mi el Notari, otorguen la present a la vila de Sant Hilari Sacalm, als tres dies del mes d'agost de mil vuit-cents vint-i-sis. Essent presents per testimonis Hilari Casabosca, negociant i Jaume Vernedas, bracer, ambdós de dita vila, un dels quals firma pel senyor diputat que, havent dit no saber escriure, ha donat la corresponent facultat i els demés firmen de mà pròpia.

Hi segueixen les signatures següents:
Jaume Molist, pvre. i rector
Josep Rovira i Molera
Hilari Tos i Calm, Batlle
Hilari Serras, Regidor Decano
Isidre Costa, Regidor
Hilari Clos, »
Joan Jover, síndic procurador
Jaume Jubert, clergue
Hilari Casabosca, Notari
Francesc Massanas, Notari

Aquest document ha estat facilitat per en Josep M.ª Grau, director de l'Arxiu Comarcal de la Selva. Sta. Coloma.

FOTOS QUE FAN HISTÒRIA

Foto dels anys 30. Un grup de jovent amb el ''Sr. Rosendo'', en el Camp de la Mandra. (Foto cedida per en J. Carreras).

Maig de 1948. Foto de Col.legi cedida per en N. Serradesanferm.

Any 1962. Un equip de futbol per una festa especial.
(Foto cedida per en T. Rovira).

Un grup d'homes treuen sorra del ''Llac de la Font Picant'' per a la construcció. Anys 50. (Foto cedida per la família Timoneda).

INFORMACIÓ DE L'ÀREA BÀSICA DE SALUT

INTRODUCCIÓ

L'Àrea Bàsica de Salut (ABS) de Sant Hilari-Arbúcies ha complert, el mes d'abril passat, el seu primer any de funcionament.

L'Equip d'Atenció Primària que hi treballem ens hem plantejat fer aquesta reflexió per analitzar els canvis fins al moment present i les millores previstes en un futur proper.

A títol introductori, i abans de referir-nos als canvis, creiem que seria bo remarcar que els objectius que ens hem marcat des de l'Àrea de Salut per tal de millorar l'estat de salut de la població, tenen molt a veure amb la PREVENCIÓ de la malaltia.

Si ens regim amb els Objectius de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per a l'any 2000, hi figuren com a principals els següents: allargar els anys de vida de la població i, com a més important, augmentar la qualitat dels anys viscuts. Catalunya, el primer objectiu el té més que complet, ja que som darrera de Japó, el país del món on la gent viu més anys. Ara bé, quant al segon objectiu, és a dir el de viure'ls amb la màxima salut, estem encara per sota de la mitjana europea.

Les estratègies proposades per l'OMS per assolir aquests objectius, són la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia.

Som conscients que l'efectivitat d'aquestes mesures són de difícil valoració, ja que donen, en part, resultats a la llarga i inicialment hi ha la temptació de valorar com innecessaris alguns dels canvis efectuats. Esperem que a la nostra àrea de salut no sigui així, i els esforços de les institucions es vegin convertits el més aviat possible en realitats.

CANVIS ORGANITZATIUS

Des de l'obertura de l'ABS s'han establert uns nous horaris de visita i una diferenciació entre els tipus de visita, de manera que el que abans representava agafar un número per anar al metge, ara s'ha vist diferenciat amb:

– **Visita mèdica concertada**: són aquelles que es donen amb dies d'antel·lació per aquells tipus de problemes de salut no urgents però que és important estudiar o controlar. Són les de més llarga durada (20-30 minuts) i les que permeten una millor atenció.

– **Visites espontànies**: són aquelles que es donen el mateix dia per atendre les demandes que no poden esperar. Tenen l'inconvenient que ha de ser una visita amb temps molt limitat i que no es pot donar una hora exacta de visita, amb les esperes que això representa. Tant ho pot fer el metge com la infermera.

– **Visita d'infermeria concertada**: també donades amb dies d'antel·lació. S'atenen bàsicament les malalties cròniques que requereixen controls freqüents, així com les cures que es poden programar.

– **Servei de cures i injectables**: es donen el mateix dia i tenen un horari restringit.

– **Visites d'atenció domiciliària**: se'n fa especial esmenta més endavant.

– **Visites d'urgències**: són les realitzades durant l'horari corresponent, que comença a les 2 de la tarda fins a les 8 del matí del dia següent, i tots els dies festius.

Són visites que per motius urgents que no poden esperar al dia següent.

Aquesta diversitat en el tipus de visites permet una millor organització del treball, un màxim rendiment del temps i una major atenció, de manera que permet dedicar més esforços a qui més ho necessita.

EL TREBALL EN EQUIP

La ubicació de tots els professionals en un mateix espai físic i durant el mateix horari permet el treball en equip.

Això es tradueix en:

– La possibilitat de consulta del criteri d'altres companys en el cas de malalties poc usuals o greus, en benefici del pacient.

– El treball en protocols prèviament estudiats per tenir la màxima seguretat que en cada moment s'està fent l'actuació més correcta.

– Setmanalment hi ha sessions clíniques on es tracten temes mèdics necessaris per a la correcta atenció a la població i per formació continuada dels membres de l'equip.

– Coordinació entre l'equip metge-infermera per a la correcta atenció de malalts crònics (diabètics, hipertensos, obesos...).

– Treball amb la HISTÒRIA CLÍNICA que permet conèixer els problemes de salut del pacient i un millor treball en situacions d'urgència.

ATENCIÓ CONTINUADA - URGÈNCIES

Durant els horaris d'urgències anteriorment esmentats hi ha la localització permanent d'un equip de guàrdia format per un metge i una infermera.

Es disposa d'un servei d'ambulància permanent per tal de facilitar el trasllat de pacients tant a altres centres com dins de la pròpia àrea bàsica. Així doncs, en tots els casos que sigui necessari, per la pròpia malaltia o bé per falta de medis propis per part del malalt, podeu sol·licitar directament a AMBULÀNCIES GUILLERIES (telèfon 86 84 57) el trasllat des del domicili al CAP.

Noves dependències al Centre d'Assistència Primària.

VISITES DOMICILIÀRIES

El Centre d'Atenció Primària té el personal i material necessari per millorar l'assistència mèdica que abans, quasi inevitablement, s'havia de fer en el domicili del pacient. Moltes vegades s'atenien les urgències en males condicions, per raons d'espai, per raons d'il·luminació, llits baixos o arraconats que dificultaven l'exploració del pacient, podent passar desapercebudes palideses, canvis de coloració, erupcions de la pell i altres signes i símptomes definitoris.

Per altra part dins el maletí del metge podria no haver-hi el medicament o instrument precís, i en els casos d'una urgència greu, a casa, el metge sense els materials i medicaments necessaris difícilment pot ésser d'utilitat. El CAP permet la col·laboració metge-infermera, imprescindible en situacions de gravetat així com la realització d'ECG, la col·locació de sèrums, la respiració artificial, l'oxigen en màscara, la realització d'anàlisis ràpides, etc.

Tot això no significa que no s'hagin de fer visites domiciliàries, sinó que aquestes tenen unes indicacions concretes com ara el control de pacients crònics i enllitats o bé persones que per motiu d'alguna invalidesa crònica no puguin traslladar-se al CAP. Aquestes visites s'estan fent periòdicament i de forma programada.

En situacions agudes, són poques les ocasions que el benefici que comporta una visita domiciliària sigui superior al risc de no poder fer-la correctament.

Així doncs, si teniu un malalt en cas de dubte, és convenient adreçar-se en persona o telefònicament, preferentment a primera hora del matí, al metge o a l'infermera per tal de decidir quina és la forma més correcta de fer la visita al pacient.

EQUIP DE PEDIATRIA

Des que s'ha obert l'ABS disposem d'un equip de pediatria compost pel pediatre Dr. Nabil i la infermera M. Pomés. Aquest equip s'encarrega de fer una pauta de visites-controls als infants des del naixement fins als 15 anys.

Les tasques realitzades són les següents:

– Visites de tot tipus de patologia als nens fins a 15 anys.
– Obertura d'històries clíniques a tots els nens que vénen en hores programades.
– Controls de nens obesos.
– Controls de nens de baix pes-talla.
– Vacunacions i control de l'estat vacunal dels infants.
– Revisions escolars.

PROGRAMA D'ATENCIÓ A LA DONA

Amb la creació, per part de l'Ajuntament de Sant Hilari, del nou Servei Municipal de Planificació Familiar, format per la ginecòloga Dra. A. Mallorquí i la llevadora C. Pedreira, l'Equip d'Atenció Primària, actua de forma coordinada amb aquest. Així doncs, en tots aquells problemes específics de la dona, des del desenvolupament de l'embaràs, passant per la planificació pròpiament dita, de l'embaràs, la menopausa i els problemes postmenopàusics podem oferir un treball en equip.

És per a nosaltres una gran satisfacció poder informar que aquest servei des del mes de juny pot atendre totes les dones, sigui quina sigui la seva edat. Això és d'especial importància perquè Sant Hilari és de les poques poblacions de Catalunya que disposa d'un servei a la dona tan complert, i amb tota seguretat l'única de Girona.

NOU EQUIP DE MEDICINA GENERAL

Les especials condicions del poble de Sant Hilari, quant a situació geogràfica, edat de la població i nombre d'habitants han fet necessària l'adjudicació d'un nou equip metge-infermera.

Aquest nou equip permetrà dur a terme una sèrie de tasques, tan preventives com assistencials, que indubtablement comportaran clares millores a l'atenció dels pacients, i paral·lelament reduirà les esperes.

Com sabeu, fins ara hi havia dos equips de MG, el de la Dra. Gorgot/M. Pineda i el del Dr. Castells/ C. Coronado. Aquests equips es troben sobresaturats de visites, la qual cosa dificulta la realització de les seves tasques assistencials.

La vinguda del nou equip no representa per als esmentats professionals una pèrdua de "cartilles" ni una pèrdua de "clients" com hauria passat fa uns anys, ja que la nova estructura sanitària agrupa tota la població que atén el CAP, essent aquest un nou model retributiu.

Per tot això, creiem que és bo demanar la vostra col·laboració a l'hora de canviar de metge, ja que això suposa avantatges tant per a nosaltres com per a les persones que es canviïn ara, perquè entraran en un grup poc nombrós de persones se'ls podrà dedicar molt més temps i que disposaran d'una millor atenció.

Bàsicament perquè se'ls podrà fer, ja des de l'inici, unes històries clíniques i unes exploracions molt complertes. Aquest nou equip està format per la Dra. Lladós i la Margarita Pelegrí.

Agrairíem doncs la bona predisposició a fer el canvi de metge, i que tothom que vulgui més informació al respecte s'adreci a qualsevol professional del centre.

PERSONAL ADMINISTRATIU

La M. Timoneda i la I. Masó formen part de l'Equip d'Atenció Primària com la resta de professionals que hi treballem.

Les seves tasques principals consisteixen en:
– Informar sobre horaris de visita o de realització d'analítiques, canvis de visites, etc.
– Són les responsables de bona part de la informàtica del CAP, i dels sistemes de registres.
– S'encarreguen del servei de correu intern per tal d'estalviar viatges a Girona a l'usuari, ja que des de l'ABS es poden fer segellar receptes a inspecció o bé fer sol·licituds de prestacions.
– Atenció telefònica a l'usuari.

Som conscients que els canvis en els costums de la comunitat tenen una sèrie d'inconvenients; ara bé, en aquest cas creiem que estan superats pels avantatges.

Per últim, volem recordar que existeix una bústia per a suggeriments a disposició de tothom, de la mateixa forma que agrairem qualsevol consideració per tal de millorar l'assistència primària a Sant Hilari i per aquesta raó setmanalment al CAP, el coordinador mèdic, Dr. J. Cabratosa, resta a la vostra disposició.

L'EQUIP D'ATENCIÓ PRIMÀRIA

★ ★ ★ ★ ★ ★

EL PINTOR LOCAL

El pintor, per mitjà del seu llenguatge, ens transmet la seva pròpia visió de les coses, obtinguda a través de diferents angles. Els sentiments amb l'ambient, la llum, la realitat, amb l'expressió plàstica i la fantasia.

És doncs, a través dels ulls del nostre pintor, que aporta una manera diferent de veure-hi i sentir, que ens adonem de coses que moltes vegades ens havien passat desapercebudes.

Ja en el passat, en la prehistòria, tenim com exemple la manera de pintar els bisons, els caçadors, etc., foren doncs els nostres avantpassats que ens deixaren part d'ells, a través de les seves pintures; i així, avui, a part de valorar la seva forma d'art, també ens hem pogut acostar una mica a la seva realitat.

La història es repeteix quelcom fins arribar al nostre avui, en què el pintor tindrà a bé, deixar la seva petita aportació al món present, per a què tothom en gaudeixi. Però també, per a què en el futur, quan es solqui l'univers, entre planeta i planeta, es trobi en una llar una pintura dels nostres temps.

Aquí a Sant Hilari, gràcies a l'Escola de Belles Arts, la gent interessada en aquest bonic món de la plàstica sap que pot comptar amb les instal.lacions de l'Escola Municipal. El dibuix en diferents modalitats, tant si es tracta del tècnic com de l'artístic, forma part bàsica dels diferents cursos programats a la nostra escola.

La pintura en la tècnica de la taca, de la tinta plana, del puntillisme, de la pintura a l'oli, etc., són part de les possibilitats que ofereix l'Escola de Belles Arts. Aquests cursos, com tots sabeu, són pels més petits a partir dels set anys en endavant. També es fan classes per a adults en horaris diferents.

Tot aficionat a l'art necessita d'uns coneixements bàsics i la millor forma és tenint al costat un professor o un guia.

Un curs que es va engegar l'any passat és el de dibuix tècnic, que està dirigit i impartit per en Josep M.ª Xandri. Aquest curs trenca motlles i és dedicat al dibuix de tipus linial i de disseny. Els compassos, escaires, regles i llapis en són les eines fonamentals. És un món immens per descobrir, del qual en Xandri n'és un gran mestre.

Els cursos de dibuix artístic i de pintura els porten en Gregori Pareja, la Dolors Taberner i jo mateix.

Joan Mir i Pasqual

GRUP DE TEATRE "ELS NOIS ALEGRES"

Els que més o menys aneu seguint la nostra trajectòria, us haureu adonat que en el nostre repertori, i durant aquests dotze anys en què el grup ha tornat a reaparèixer, ens hem decantat majoritàriament per obres de gènere còmic, vodevils, etc. En una paraula, ens hem dedicat a obres que tenien com a finalitat primera "fer riure". Potser és perquè en aquest tipus de teatre ens hi trobem més còmodes i també amb menys responsabilitats.

De tan en tan, però, quan ens "pica" per representar alguna obra, diguem-ne més seriosa, més compromesa, ho fem i enguany el nostre repte ha estat interpretar "TERRA BAIXA", l'immortal drama d'Àngel Guimerà, obra prou coneguda i per cert, la més representada del teatre català. Després de pensar-nos-hi una mica vàrem decidir integra-la també al nostre historial escènic.

Podem dir que n'estem molt satisfets i que en les diferents representacions que n'hem fet, hem assolit un nivell molt digne. Ens hi ha ajudat, evidentment, el que estrenéssim una nova il.luminació —ciclorama— que ha permès aconseguir una ambientació molt més espectacular.

L'obra "Terra Baixa" l'hem ja representada cinc vegades en el transcurs de l'any, quatre al nostre poble —festes nadalenques i estiu— i una a Santa Coloma de Farners, dins la celebració del III Concurs de Teatre Amateur "Rafael Anglada".

Aquesta darrera participació ens va valer per obtenir dins l'esmentat concurs:

1r premi a la millor companyia.
1r » a la millor escenografia.
1r » de la crítica popular i cal afegir-hi quatre premis a la interpretació.

No cal dir que aquests són motius que ens esperonen a seguir en la nostra tasca i a continuar oferint obres d'importància. La nostra pretensió és que poguem continuar gaudint de la vostra presència i que aconseguiu gaudir una bona estona de teatre amb nosaltres.

Moltes gràcies i que passeu una Bona Festa Major.

La Junta

Dues estampas de la representació de "Terra Baixa".

OBRES PARROQUIALS DE RESTAURACIÓ

El Consell Pastoral de la parròquia pel curs 1991-92 es va proposar com a prioritat pastoral, entre d'altres, la de restaurar l'església parroquial de Sant Hilari i la renovació total de l'església parroquial de Santa Margarida de Vallors.

Segons referències recollides en la monografia sobre Sant Hilari dels autors Antoni Pladevall i Àngel Serradesanferm, "el dia 1 de maig de 1199 va celebrar-se la festa de la consagració i dotació de la nova església romànica de Sant Hilari Sacalm, que sembla era una renovació d'una primitiva església pre-romànica dels segles X i XI, que cal suposar ubicada al mateix lloc que l'actual. Les arquivoltes que formaven la portada de l'antiga església, després d'estar uns anys a la porta de l'antic cementiri, han retornat a l'església parroquial testimoniejant així, pel seu perfecte cisell romànic, el clar parentiu amb la portada de Santa Eugènia de Berga i les restes conservades de les portades de la catedral de Vic i de l'església de Vilalleons". Els abans esmentats historiadors en la seva monografia sobre Sant Hilari diuen: "l'església actual de Sant Hilari, que dit sigui de pas no és cap model d'arquitectura, no és fruit de cap estudi ni plantejament d'un arquitecte, sinó filla de la necessitat de tenir més espai vital, a causa de la creixença de la població".

Tots estem d'acord en què el temple actual, que si bé té vestigis de romànic, no és cap obra d'art que en condicioni la seva restauració. És tanmateix digne, capaç i fruit de moltes ampliacions fetes amb els esforços dels avantpassats de Sant Hilari, i que mereix una restauració pròpia de l'època en què vivim.

L'actual restauració s'ha portat a terme confiant en la responsabilitat d'una junta formada per cinc hilariencs proposats pel Consell Pastoral de la parròquia. Després de demanar diversos pressupostos, es va adjudicar l'obra a Pinturas Picasa SA, i, diligenciats els permisos reglamentaris, municipals i del bisbat, i enviada a totes les famílies de la feligresia una suficient informació, es va començar l'obra de restauració. El seguiment tècnic l'ha fet l'arquitecte municipal, Sr. Ricard Canela, l'arquitecte del bisbat, Sr. Jordi Sarri i la comissió diocesana per al patrimoni cultural. El dibuix i execució dels quatre esgrafiats que ornamenten la façana principal s'ha confiat al Sr. Emili Julià, restaurador.

Els esgrafiats que decoren la façana principal, envigorits amb la força del simbolisme, volen transmetre a l'espectador el contingut religiós que escau a un temple catòlic i l'arrelament paisatgístic de les Guilleries. Part baixa: Sant Hilari, bisbe i doctor. Patró principal de la parròquia i de la vila; Sant Joan Baptista, copatró de la parròquia. Part alta: Jesucrist, alfa i omega, principi i fi de totes les coses; el cérvol dins l'aigua, segons el salmista: "com la cérvola es deleix per l'aigua viva, també em deleixo jo per tu, Déu meu". La sanefa dels quatre símbols religiosos és la mateixa; fulles i fruits dels

arbres més típics de les muntanyes que ens envolten: el castanyer, l'alzina i el roure. La flora, els núvols i paisatges evoquen feliçment el nostre entorn de les Guilleries...

L'Ajuntament ha tingut el bon encert d'il·luminar el campanar i la façana, esdevenint així el nostre campanar més emblemàtic, si és possible, de la turística Vila de les Cent Fonts. També cal felicitar-nos de la renovació dels carrers Valls i Vic, tornant a ésser centre imprescindible del turisme i de la convivència.

L'elegant escala d'accés a l'església que hi ha al carrer Rectoria demanava obrir una porta adequada i que, en el seu dia, permetés fer-hi un accés per a disminuïts físics. Si bé la millora des de l'exterior és realment notable, no així a l'interior, on, ens hem vist obligats a suprimir l'altar de la Puríssima. A més, aquesta reforma de l'interior de l'església demana una millor ubicació de les imatges i, fins i tot, en atenció al bon gust, caldrà retirar-ne alguna de la veneració diària; però el dia que l'Església celebri el sant, nosaltres posarem la seva imatge en lloc destacat, i així es conservarà viva la pietat dels devots.

La inauguració oficial religiosa de la restauració de l'església parroquial se celebrarà, a.D., el dia 12 del proper octubre. Aprofitant l'avinentesa que a les 5 de la tarda el nostre Bisbe i un notable número de mossèns del Bisbat prendran part en l'ordenació de prevere de Mn. Joaquim Fàbregas i Navarro, fill del poble, es donarà per inaugurada la restauració.

La parròquia, aprofitant l'oportunitat d'aquest bell Programa de Festa Major, porta oberta a totes les persones i entitats, vol deixar bona constància que si bé es creu molt important la tasca de restauracions, façana de l'església parroquial de Sant Hilari i tota l'església parroquial de Santa Margarida de Vallors que, a.D., inaugurarem el proper dia 6 de setembre, ho és molt més encara l'ordenació de prevere d'un fill del poble, esdevingut cristià i ministre de l'Església de Jesucrist en el si de la nostra comunitat parroquial de Sant Hilari Sacalm. Sí, el 12 del proper mes d'octubre Mn. Joaquim Fàbregas, serà ordenat de capellà.

Voldria que aquesta joiosa notícia de la parròquia arribés a totes les llars de la feligresia, i que s'interpretés com una pastoral invitació a assistir a l'esmentada solemne ordenació. Per molts anys!

JOAN TUNEU i MIR - Rector

MN. LLUÍS G. PONS (1888-1962), POETA HILARIENC

St. Hilari ha donat al llarg del temps una bona colla d'enamorats de la literatura, afeccionats de l'art d'escriure, en vers o en prosa, que si no poden ésser anomenats *escriptors* amb lletres grosses, sí que han fet el seu paper en el marc local i encara amb força projecció en algun cas, bé que en to menor en el context de la nostra literatura nacional, és cert. Penso ara en la figura de Josep Ximeno Planas, en Antoni Busquets i Punset o en Mn. Ignasi Rovira i Coll, *Ignasi de Sacalm*, entre d'altres. Tots ells mereixen, sens dubte, ésser rescatats d'un oblit massa pesant en què són tinguts avui dia.

Entre aquests cal comptar-hi, ben segur, el sacerdot-poeta Lluís Pons i Pujol, al qual dediquem aquesta nota. Gràcies a la gentilesa de l'amic Àngel Serradesanferm hem tingut accés als papers de Mn. Pons que es conserven a St. Hilari, per la qual cosa li restem agraïts. És amb les informacions i dades extretes d'aquests papers i d'altres d'obtingudes en altres bandes que hem refet mínimament, a grans trets, la seva trajectòria vital i ''professional'' —si hom pot parlar així referint-se al ministeri eclesiàstic— i una visió general de la seva obra poètica, de la qual oferim també unes quantes mostres.

Lluís Gonzaga Pons i Pujol va néixer a Sant Hilari Sacalm, cap i casal de les Guilleries, a la masia de Villaret vell, pel febrer del 1888. Sabem que va ser-hi batejat el 23 de febrer i que el 27 d'agost del mateix any hi rebia la confirmació, d'acord amb el costum de l'època. Després de passar la seva infantesa enmig del paisatge rural de la Guilleria que ja mira al mar per la vall de Vallors, on hi ha Villaret vell, entorn que idealitzarà constantment a la seva obra, i després d'haver rebut la instrucció en les primeres lletres, possiblement, a St. Hilari, als 11 anys passà naturalment a Vic, al Col.legi dels Germans Maristes, on inicià els seus estudis pròpiament dits. És, molt versemblantment, a Vic, en els anys de la seva primera formació, on cal cercar la llavor de les seves afeccions literàries, en el marc de l'ambient cultural fort i encomanadís d'aquella ciutat, posada sota l'ombra venerable de Jacint Verdaguer.

Tenim notícia del seu pas al Seminari de Vic i, més tard, en una data que no poden determinar i per causes desconegudes fins ara, passà al de Girona, on acabà la carrera eclesiàstica, cosa que l'allunyà de la seva diòcesi natural, la de Vic. L'any 1913 acabà els seus estudis a Girona i restà sempre més com a capellà d'aquesta diòcesi, cosa que no li impedí pas, com veurem, de mantenir lligams ben estrets amb la seva vila natal i amb les Guilleries.

El 17 de maig de 1913 és promogut al presbiterat, és ordenat de capellà. Celebrà la seva primera missa a l'església parroquial de Sant Hilari el 12 de juny del mateix any; li foren padrins els seus germans Josep i Josepa, i hi predicà l'homilia Mn. Francesc Xavier Esquerrà i Sabateś, rector de Centelles i, molt probablement, parent seu. En el recordatori que hom féu imprimir per a l'ocasió hi figura ja una imatge que l'acompanyarà tota la vida i que és molt emblemàtica de St. Hilari: el Nen Jesús de Praga. Aquesta devoció, d'origen txec entrà a Espanya el segle XIX a través de Barcelona i es propagà ràpidament; tingué precisament un dels seus impulsors en un altre sacerdot hilarienc, Mn. Joan Montalt, beneficiat de Santa Maria del Mar de Barcelona, fundador del butlletí ''El Mensajero del Niño Jesús de Praga'' i promotor de la construcció d'una capella a la Roca d'en Pla, de St. Hilari, que s'havia iniciat l'any 1911, dos anys abans dels fets que comentem.

Mn. Pons en sa plena joventut.

Els primers càrrecs parroquials de Mn. Pons foren els de vicari de Sadernes, a l'Alta Garrotxa, i de St. Pere Pescador, a l'Alt Empordà, tasques que l'ocuparen de 1913 a 1916. Aquest any aconseguí de retornar prop de les terres guilleres, a Arbúcies, en virtut d'un benefici eclesiàstic vinculat a la seva família; hi exercí de capellà del Convent de les Germanes Vetlladores d'aquella població i així pogué estar el més a prop possible de St. Hilari, sense sortir, però, del bisbat de Girona. Hi restà, amb l'interval de dos anys i mig a causa de la revolució i la guerra civil, fins al 1940.

El 20 de gener de 1940 fou designat ecònom de Fonolleres i encarregat de St. Iscle d'Empordà. Aquest retorn a terres empordaneses només durà sis anys. El 20 de setembre de 1946 anà de rector a Santa Eulàlia de Vallcanera, parròquia i poble rural del municipi de Sils, a la Selva, on restà dotze anys, fins al 1958, i on és recordat encara com a persona ''singular'' per la seva condició de poeta. Diverses festes anyals i fets remarcables foren motiu que fes imprimir fulls solts amb versos seus. Aquest fou el seu darrer càrrec pastoral, ben a prop de nou de les Guilleries, a la plana selvatana que se les mira de sota estant amb respecte. L'1 de setembre de 1959 entrava a l'Asil-Seminari Sivilla, de Girona, on morí el 14 de setembre de 1962.

L'obra de Mn. Lluís Pons és més aviat llarga i dispersa, i se situa, molt predominantment, en els anys vint i trenta; després de la guerra civil només escriví versos de circumstàncies dedicats a parents o amics amb motiu de festes i aniversaris, al Papa, al bisbe de Girona, etc. A banda del volum *Perfums de Viola*, que publicà el 1959 un cop retirat i que és un recull triat d'allò que considerà més rellevant o més de bon publicar en aquella època, la resta de la seva producció restà o bé inèdita, o bé publicada en revistes, diaris i butlletins diversos, a on ell mateix enviava els seus poemes. Molt sovint se'n troben a la revista *Montseny*, de St. Celoni, on el seu amic Miquel Grivé i Masó (que li escriví el pròleg de *Perfums de viola)* solia publicar-li'n, i també a les hilarienques *Jesús de Praga i Sant Hilari*, *L'Estiudada* i *Lliroia*, els dos darrers fulletons d'estiu destinats als ''estiuejadors'', com en deien llavors, que omplen la vila durant la temporada de bon temps. Els poemes encara inèdits es troben manuscrits en unes carpetes que segurament disposà ell mateix i llegà a la parròquia de St. Hilari (avui són a l'arxiu del Col.legi St. Josep).

El conjunt de tota la seva obra, col.leccionada manuscrita, com diem, està distribuït en diversos possibles llibres: ''Flors a Maria'', una espècie de devocionari per dies del mes de maig; ''Flors d'homenatge'', on es desgrana reiteradament la seva nostàlgia pel mas nadiu de Villaret, es canta la vida a pagès i tot d'anècdotes familiars; ''Flor de la Roca d'en Pla'', amb moltíssimes poesies dedicades al Nen Jesús de Praga i altres devocions (la Mare de Déu del Padró, del Carme, de Montserrat, St. Hilari, Sta. Eulàlia, etc.); ''Tria de flors'', recull heterogeni, amb històries de trabucaires i d'altres; i finalment, ''Flors del meu captiveri'', centrat en la seva detenció l'any 1936 i on expressa el seu patriotisme i alhora la seva incomprensió i rebuig de la persecució religiosa d'aquells dies (''Catalunya! La esquerrana gent / te porta en desventura; / mai ets menys republicana / com quan ella els fills tortura...'').

La inspiració de Mn. Pons és, en general, religiosa, espiritual, però també geogràfico-paisatgística, seguint en tot ''les petjades del nostre poeta nacional, Mossèn Cinto Verdaguer'' (Grivé i Masó). Tota la seva poesia sembla escrita, però, amb un cert eixalabrament, com si no hagués volgut retocar mai el raig fluid i fecund de la seva capacitat versificatòria. De vegades fins l'expressió clara i la comprensió se'n ressenten, i tot i que assoleix moments d'una certa alçada èpica i de prou bellesa en el marc de l'estil que s'imposà, i que pertany encara al temps de la Renaixença, sovint el vers decau per manca de perfeccionament i de pulimentació. Sovint també empra versos de Verdaguer directament, com a homenatge i reconeixement de mestratge i inspiració.

Com hem dit ja, una part important de la seva obra és de circumstàncies, adreçada a persones concretes, a parents i coneguts, amb motiu de celebracions diverses, i també té un caire autobiogràfic; molts fets de la seva vida personal tenen un referent poètic, una narració versificada per ell mateix. Fóra, doncs, llarg de donar-ne testimonis significatius; caldrà restringir-se molt, d'acord amb les dimensions d'aquest llibret-programa. Tanmateix val a dir que, juntament amb altres hilariencs poetes, predominantment sacerdots poetes, Mn. Pons merexeria ésser objecte d'una publicació independent, una antologia de poemes i textos diversos, que posés a l'abast de locals i visitants, la paraula d'aquests fills de Sant Hilari que s'han consagrat amb devoció a l'art d'escriure i han deixat pàgines memorables d'elogi a la vila i als seus contorns.

Uns mots del bisbe de Vic, Mn. Josep M. Guix, referits a un altre hilarienc sacerdot i poeta, Mn. Francesc Planas i Vilaró, que acaba de publicar la seva obra poètica *Espigolant* (set. 1991), defineixen ben bé el context on cal situar l'obra d'aquests mossèns versaires: ''A Catalunya hi ha hagut, i encara hi ha, gràcies a Déu, un bon nombre de mossèns, poetes de debó, les composicions dels quals han guanyat merescudament un lloc a les antologies literàries i en la història de la literatura. Al costat d'aquestes figures ja consagrades, hi ha una veritable munió de capellans que han conreat ocasionalment la poesia i l'art de versificar i que, a la vora del calze, han sabut posar la lira i polsar-la amb encert i dignitat...''.

Amb aquests mots arribem a la fi. Només ens resta oferir als lectors una mostra breu de la producció poètica de Mn. Lluís G. Pons i insistir de nou en la necessitat de recuperar el record —i la lectura— de l'obra de diversos personatges notables que la vostra —i una mica meva— vila ha donat. Mn. Pons té encara familiars i amics a St. Hilari que el recorden i que tindran el goig de veure'l vindicat ara: que tots plegats siguem capaços de fer que aquest llegat literari, com el d'altres, no s'esvaeixi definitivament.

Narcís Figueras Capdevila
Sils-St. Hilari, agost 1992

POESIES DE LLUÍS G. PONS

Al meu simpàtic nebot
En Josep M. Pons i Busquets

Més m'estimo un palm de cel
que no pas tota la terra;
nasqui sota el bell Sulterra,
sota els peus de Sant Miquel.
És aquest el meu estel
i d'ell Villaret fulgura;
fins que caigui en sepultura
ell serà el meu orient
i em clourà amb el sol ponent
del cel a ma ansiada altura.

Jesús de Praga

Tont fron abaixa, coronat d'estrelles,
Montseny formós i altiu,
que un altre astre més alt i brillant que elles
tramunta eix cim ombriu. (...)

Salteri de Praga

Sota el blau hemisferi
polsar vull el salteri
d'amor al Nen Diví
de Praga en la sagrada
Roca d'en Pla, nimbada
de sol vespre i matí.
L'ermita en l'estiuada
pren immensa volada
de fe en l'oració.
Encesa, s'hi incrementa
i l'ànima innocenta
s'hi inflama en devoció.
La qui ala-caiguda
vol de Jesús ajuda
anant-hi en un nou Tabor
hi sent la simpatia
d'un Déu-Eucaristia
que és on li obre el cor.
No en va és Sant Hilari
un lloc extraordinari
de vida i de salut. (...)

Del Padró Verge Maria...

Del Padró Verge Maria,
amb Jesús el vostre Fill,
oh, salveu l'ànima mia
des d'eix cim de Guilleria
si em veieu mai en perill. (...)

A Sant Hilari

Amb motiu de l'acabament
del seu campanar.

Sant Hilari té una església
que és l'orgull del qui la veu;
el qui hi entra, si és que hi resa,
sent la magestat de Déu. (...)

(20 d'agost de 1922)

La Font Picant

Al Dr. Gravalosa

Beneïu, Senyor, les nostres fonts picants
que heu proveït de l'aigua curativa;
si vostra amor hi és, devé més viva
la nostra set i els nostres ulls són grans.

Beneïu, Senyor, la font de Sant Josep
que un arc d'amor a l'aigua cobricela;
apar un sol que neix, s'alça i s'encela
sortint del mar del bé, allà on no quep.

Beneïu, Senyor, les fonts del dos i el tres,
i beneïu el suau ambient després
dels arbres en flor i l'herba divina.

En terra postrats i besants els llavis,
agraïm a Vós, oh Bon Déu, i als avis
la deu que ha florit la gran medicina.

A Sant Hilari Sacalm

Ton panorama esplèndid és una prada immensa,
jo del botó et contemplo del mar al Pirineu;
des de Jesús de Praga la vila als peus avença
per tots costats al ritme del bosc que creà Déu.
Si et vull veure més bella, oh vila de mos somnis,
la Corneial s'enlaira per dar-me tot l'encís
que em pot donar una pàtria bressada amb flors i ensomnis,
talment com Déu va fer-la enmig del Paradís.
Entre l'altiu Solterra i el cim de la Gavarra
el Far veig a l'esquerra i Bassagoda al fons,
veig Puigsacalm dessota del Pirineu que barra,
nevat, de Catalunya ses planes i turons.
Al sol ixent fulgura sos raigs la llum del dia
que el mar Mediterrani suporta engelosit
de veure com s'ufana a son bes la Guilleria
en seculars boscúries que alegren l'esperit (...)
Veig temples, veig ermites, que alegren eixa vista,
patriarcals masies que guarden ses costums.
Veig Villaret, la casa que encapçala la llista
de milenars masies que irradien ses llums.
Los boscos i florestes exhalen llur essència
i l'home al sadollar-se'n respira tan a pler
que troba en eixa vida felissa sa existència
i beneeix la vila i tot Sacalm enter.

CONCURS LITERARI ESCOLAR SOBRE "L'ESPORT A LA VELLESA"

De cada centre escolar es trien els millors treballs de 6è, 7è i 8è.

L'ESPORT I LA VELLESA

L'avi estava assegut a la seva butaca preferida. Estava pensatiu. Tenia les seves mans rugoses al front, i, segurament, deuria pensar en alguna cosa divertida. Tenia un somriure molt bonic. De cop i volta es va aixecar de la butaca amb una rapidesa increïble i em va agafar la mà. ''Anem'', em va dir. En travessar la porta de casa, va agafar la pilota que estava una mica desinflada. La va agafar amb la mà i la va xutar cap a mi. Jo vaig anar a buscar-la. Vaig pensar què deuria fer i li vaig tirar cap a ell. Em vaig quedar molt sorpresa quan vaig veure que l'avi es dirigia corrents cap a on era la pilota. Tot el matí vam estar jugant a aquesta mena de futbol. Era divertit, sobretot si la persona amb qui jugaves era el teu avi.

M'alegrava pensar que el meu avi estava en forma. L'àvia, que ens estava mirant des de la finestra, la va obrir i va cridar ''a dinar''.

També em vaig quedar amb la boca oberta quan l'avi i jo ens vam dirigir al menjador.

Li vaig preguntar si a la tarda jugaríem i em va contestar que no, perquè estava molt cansat.

Ara sabia què pensava l'avi aquest matí: estava pensant a tornar a fer esport.

Dues setmanes després, l'avi s'aixecava a les 6 i anava a fer esport.

I ja ho dic, sigues jove o vell, pots fer esport perquè l'esport no té límits d'edat.

LAURA AGUILERA ROJAS
6è A Col.legi Públic Guilleries

L'ESPORT EN LA VELLESA

Arriba el cap de setmana i jo estava frisant per anar a ''Can Comas'', a casa dels avis. Allà era tot un paradís: piscina, horts, de tot.

El tiet Joan em va venir a buscar; els pares no van venir perquè se n'anaven de viatge, però jo, si no hi anava...

Vam arribar i l'avi i en Buck ja m'esperaven, com de costum, en aquella porta tan grossa. Vam sortir del cotxe i vaig fer una abraçada ben forta a l'avi i una manyagada al Buck.

Acompanyada de l'avi, vam entrar cap a la cuina i l'àvia no hi era; però l'avi i jo sí sabíem on era. Vam anar al celler on hi havia l'àvia intentant agafar un dels pots de confitura de maduixa que tant m'agradaven. Jo li vaig fer un petó i ella va estar contenta.

Aquesta tarda, l'avi havia marxat amb la camioneta a comprar al poble més proper. Jo hi vaig anar amb ell. Vàrem fer una compra! Encara ens van sobrar diners, tot i que compràrem molt.

Al cap de dues hores vam tornar i, com que ni l'avi ni jo havíem de fer res, vàrem dir d'anar-nos a banyar a la piscina. Ja es notava que l'avi havia sigut campió de natació i d'atletisme de Catalunya. Malgrat els seus seixanta-dos anys, nedava de punta a punta de la piscina i quasi em guanyava; vam passar una tarda fantàstica.

L'endemà, l'avi no m'hagué de despertar a les vuit del matí. Jo ja estava llesta per anar a donar menjar als animals. L'avi i l'àvia tenien vaques, porcs, conills, pollastres, gallines, cavalls, gats i un gos, en Buck. A dos quarts de deu, acabàrem i anàrem a esmorzar. L'àvia ens preparà unes torrades amb pernil dolç. Boníssim!

Quan vam acabar, jo em vaig quedar a ajudar a l'àvia a fer la feina de la casa i l'avi i en Buck, se n'anaren a fer perxes.

A quarts d'una tornaren i nosaltres ja acabàrem. Jo vaig anar a fer el dinar amb l'àvia i l'avi hi va col.laborar.

A les quatre l'avi va voler anar a ''La Font d'en Gassiot'', a reunir-se amb els seus amics i fer petar la xerrada, i jo el vaig acompanyar. Hi vam anar corrents, jo el vaig deixar allà i li digué que anava a la vila a veure els meus amics.

Quan hi vaig arribar, hi havia la Montse, en Carles, la Maite, la Irene i en Jordi. Vam passar una tarda fantàstica, i la mare de la Maite em va portar a casa.

Vam sopar, i a dormir! Aquella nit, abans d'adormir-me vaig pensar en la vitalitat que tenien els avis. Tot i la seva edat, realitzaven feines que, potser, cansarien un de jove. I és que ells feien molt d'exercici (tot i no ser ben bé esport). Això és el que aconsello a tota la gent gran, si vol mantenir-se en forma i en bona salut. Ser gran no vol dir pas tenir menys vitalitat.

L'endemà, l'avia em va llevar, a veure si volia anar a la plaça i a missa a vila. I tant, que hi vaig anar!

A la tarda, l'avi, en Buck i jo, ens en vam anar a buscar fruita als horts els pares van venir a buscarme, però encara ens hi vam quedar a sopar.

Els avis, eren fantàstics i amb ells, aquell món que m'envoltava. Jo ja esperava tornar-hi el proper cap de setmana.

LAURA JUVANTENY
7è d'EGB Col.legi Públic Guilleries

ESPORTS

Esports, gran paraula viscuda per tots nosaltres. La joventut d'avui dia no sap el que és l'esport de veritat. Encara sovint somio quan a les matinades d'hivern m'havia d'aixecar, negra nit com era, i anar-me'n cap a la Roca d'en Pla a buscar llenya. Allò sí que era fer esport... Traginar carretons de terra, sacs de patates amunt i avall fes fred o fes calor...

Han canviat tant les coses! Tant! Tinc també remordiments de consciència quan penso en totes les facilitats que tenen avui dia els joves, i encara només fan que queixar-se sense parar mai.

Enguany se celebren els Jocs Olímpics a Barcelona. Tanta il·lusió que em fa poder-hi anar, viure-ho ara que encara m'aguanten les cames. Sé del cert que mai més no veuré cap Olimpíada com la que, si Déu vol, veuré a Barcelona.

Falta poc més d'un mes per què quedin oficialment inaugurats els Jocs i sé també que serà el mes més llarg que mai no hauré hagut de passar, perquè realment els espero amb impaciència.

ANNA VILAMALA
8è curs EGB Col·legi Públic Guilleries

Jo tenia cinc anys i cada dia solia anar a passejar amb el meu avi. Per mi, allò era com un esport. Durant la posta de sol, jo agafava la meva bossa del berenar i anava a buscar l'avi. Li agafava la mà i junts empreníem el camí.

Sempre ens aturàvem en una font. Tots dos ens assentàvem en un banc de fusta i contemplàvem el petit doll d'aigua que rajava d'un vell tub de ferro. Després, jo treia un bocí de pa amb mel i n'oferia a l'avi. Ell em guaitava amb una mirada trista, i tombant el cap a dreta i esquerra em deia que no. Llavors ens aixecàvem i anàvem a un prat ple d'herba molt alta i de flors de colors. I, mentre l'avi m'explicava una història, jo collia flors per a la meva mare. Cada dia me n'explicava una de diferent i, mentre ho feia, jo reia amb molt de gust perquè me les exposava molt alegres.

Això es repetia cada dia, i cada dia tenia més ganes d'anar amb ell. Però un dia l'avi es va posar malalt i vaig decidir d'anar-lo a visitar. Quan vaig arribar a baix, a casa dels avis, no em varen deixar entrar perquè a l'habitació de l'avi hi havia el metge.

Va passar un quart, mitja hora... Ja m'estava avorrint, fins que al final va sortir el metge. Llavors vaig anar ràpidament a l'habitació i vaig veure l'avi molt pàl·lid. Com que no sabia què dir-li li vaig explicar tot el que havia fet durant el dia.

El temps va passar molt ràpid i ja van ser les vuit. Em van venir a buscar per anar a sopar i a dormir.

Aquella nit em trobava neguitosa i no sabia el que em passava. Vaig aixecar-me a prendre un got d'aigua per veure si em calmava. Vaig tornar a ficar-me al llit i no sé com em vaig poder adormir.

L'endemà quan em varen venir a cridar tenia molta son i em va costar molt sortir del llit.

Vaig dinar a l'escola i vaig quedar-me a dinar allà mateix. A les cinc, en plegar, i sobre la taula no hi havia el pa amb mel i em vaig estranyar. Vaig baixar a casa dels avis i vaig veure la mare amb els ulls vermells.

L'àvia em va portar cap a l'habitació de l'avi. Aquest estava més blanc que mai. En aquell moment vaig entendre-ho tot. Sense adonar-me'n, una llàgrima va poder rodolar per la meva cara. Després vaig agafar la mà de l'avi com si encara haguéssim d'anar a passejar en un altre món.

NÚRIA FÀBREGAS CULLELL
6è curs EGB Col·legi Sant Josep

LA VELLESA I L'ESPORT

El sol sortia cada matí. Al vespre, jo el veia fugir.

Sempre la mateixa aventura: la d'anar a caminar.

A la una menys cinc minuts, l'avi sortia del seu raconet i començava a preparar-se. Mentrestant, l'àvia estava tirant l'últim cigró a dins "l'escudella i carn d'olla".

Un cop tots dos ja preparats, esperaven el cant del campanar. El camí de cada dia ja els devia estar esperant.

Quan les campanes marcaven la una, el joc havia començat. L'avi amb el bastó a la mà sortia sempre el primer i mantenia el mateix ritme durant tota l'estona. L'àvia es quedava més enrere. A vegades atrapava l'avi, però mai no aconseguia passar-lo. El seu afany era encomiable; hi posava tanta afecció, que les esperances que algun dia ella seria la guanyadora mai no li fallaven.

El ritme que ells portaven era molt fort. Quan nosaltres hi anàvem, estaven joiosos i presumien de poder-nos passar. Aquelles esperances que l'àvia tenia per guanyar l'avi, estaven dins seu, dins el seu cor. Si els volies atrapar ells posaven la directa i... res no els podia aturar!

Per tenir la seva edat eren forts i valents. Tots dos, cada dia, esperaven amb deliri l'hora del "seu esport", aquell que tant els enjovenia.

Després d'una llarga caminada, l'àvia parava taula i preparava el dinar, ja que tants esforços els havien fet venir gana.

Eren feliços i ara ja res no els podia impedir de fer el seu esport; no treballaven i aprofitaven una estona del seu temps lliure i d'aquesta manera es conservaven "joves", tota la vida fent esport...

Els dies de pluja, l'avi feia gimnàs a la meva habitació i l'àvia agafava la bicicleta i vinga pedalar. Així no trencaven el fil, ni el ritme.

"Fer esport durant la vellesa no és cap mal, al contrari, t'ajuda a viure més bé".

ANNA BONVEHÍ MIRALPEIX
7è curs EGB Col·legi Sant Josep

LA VELLESA I L'ESPORT

Era un estiu d'ara fa sis anys, que l'avi em dugué a pescar. Com cada any, anem a passar les vacances d'estiu, en un poblet vora de la costa, on tot és tranquil·litat. És una vila petita, de quatre cases comptades. Té una plaça amb un arbre gros que fa de paraigües als avis que passen el dia jugant a les cartes. El poble és tot voltat de muntanyes menys per un cantó. En aquell racó, hi ha una petita cala voltada de grans roques i esculls. És en aquesta platgeta on l'avi passa la major part de l'estiu; sigui pescant, fent petar la xerrada amb el seus vells amics, o simplement contemplant la mar. L'avi té una petita barca que se la féu ell mateix. La cuida molt; quan plou, la cobreix amb una tela impermeable i, quan torna de pescar, la neteja i la frega tan bé que fins i tot brilla.

Un dia, a les sis del matí, l'avi em despertà. Em va demanar si el volia acompanyar a pescar i jo vaig acceptar amb molt de gust. Vaig vestir-me i arreglar-me sense fer gaire fressa, ja que els meus pares encara dormien i no els volia desvetllar. L'avi em prepara un bon got de llet i un parell de magdalenes. Quan vam haver acabat d'esmorzar, vam agafar les canyes, els rems de la barca i l'esquer per als peixos.

Vàrem arribar a la platja, el mar estava molt tranquil i el sol encara no deixava que els seus raigs de llum s'emmirallessin en l'aigua. Les gavines aletejaven en un cel blau, on es podia veure una calitja matinera. Vam baixar la barca fins a l'aigua, l'avi va mirar a veure si ho portàvem tot. Per fi començava aquell meravellós dia de pesca. L'avi engegà el motor de la barca i avançàrem mar endins. La barca galopava enmig d'aquell món d'aigua. Ens allunyàrem de la costa fins arribar a no veure la platja. Ens vàrem posar enmig d'un roquissar, l'avi va parar el motor i començà a treure tots els estris. Ell, amb molta paciència, em va preparar la meva canya i em donà alguns consells, perquè jo no havia pescat mai. Tots dos vam tirar els hams a l'aigua i vam esperar que els peixos piquessin. Al cap de poc, l'avi exclamà: "Ja en tinc un i és gros!". Mentrestant, jo restava agafada a la canya esperant que algun d'aquells animalons del mar s'hi enganxés.

Van passar les hores, la galleda era plena de peixos de tots colors, la boca dels quals estava badada, com contemplant alguna cosa sorprenent. Jo sols vaig pescar tres peixets, però per ser el primer dia... podria haver anat pitjor. L'avi va dir que per avui ja n'hi havia prou de peix i que, si volia, un altre dia podíem tornar-hi.

Vam arrencar el motor de la barca i tornàrem cap a la platja. Un cop allà, un grup de pescadors, amics de l'avi, ens vingueren a ajudar a pujar la barca fins a la sorra i també a descarregar-la.

Ara, el sol ja era més alt i la mar no estava tan plana com abans. Vam tornar cap a casa i ens posàrem a netejar el peix. No era tan divertit com pescar-lo, però era una cosa que s'havia de fer.

Quan vam haver acabat la feina, l'avi s'assegué a la seva butaca, que ja tenia el coixí gastat de tan asseure-s'hi. Tancà els ulls i es posà a dormir. Estava cansat de tant remar, arreglar la barca i netejar el peix. Potser a vosaltres us semblarà estrany que fer aquestes coses el cansi tant, però és que l'avi és bastant gran i a vegades els anys li pesen.

Anar a pescar és l'esport que a l'avi més li agrada, el distreu i li fa passar una bona estona. Per això, quan ve l'estiu, sempre és vora el mar i mai no l'abandona.

El mar és la joia de l'avi, la nineta dels seus ulls i la seva il·lusió. És el lloc on passa la major part de l'estiu; sigui xerrant amb els seus companys; pescant o assegut a la barca, mentre escolta la remor de les aigües i contempla com són bressolades per les ones.

EMMA COLÓN BOSCH
8è curs EGB Col·legi Sant Josep

CURIOSITATS

Festa familiar en un estiu a Sant Hilari de fa uns quants anys.
(Foto cedida per la família Borràs).

Una festa al pati de les Monges. (Foto cedida per en Llorens Valls).

XVI CONCURS LITERARI LOCAL ESCOLAR

Ivanna Puig, de 6è.

EL MEU ANIMAL DE COMPANYIA I JO; AMICS INSEPARABLES

Per fi va arribar aquell dia: el dia del meu aniversari! Jo estava molt contenta per saber què em regalarien. Tota la nit vaig estar pensant en les moltes i moltes coses que em podrien regalar.

Al migdia la mare em va dir:

– Vine un moment.

Jo no sabia què volia. No m'hauria pensat mai que em regalessin allò, un gos! Un gos marró, amb unes petites clapes negres a l'esquena. Aquella tarda, es va ajeure i de seguida es va adormir, perquè estava cansat del viatge que havia fet.

A l'endemà, al matí, quan vaig acabar de fer la feina, vaig agafar el gos i vam sortir a fora a jugar; ja li havia triat el nom, i es deia Petit. S'enfilava, saltava enlaire i corria, corria molt de pressa, i jo li deia: no corris!

Va arribar l'hora de dinar i la mare li havia comprat un menjar per a ell; en tenia per, almenys, una setmana. Eren unes petites boletes de carn, expresses per a ell. N'hi van posar un plat de color vermell ple, i al cap de deu minuts ja s'ho havia acabat tot, no va deixar res.

En haver acabat vam descansar per pair el dinar, posant-nos al sol, perquè s'hi estava molt bé. Ens hi vàrem estar mitja hora. Com que no teníem res a fer, vaig anar a buscar un aro de plàstic que tenia i vaig fer-lo saltar molt amunt, fins que va arribar un moment que no va poder més. Vaig estar molt contenta de la feina que havia fet i vaig pensar que potser n'hi havien que no en sabien tant com en Petit.

La tarda es va anar acabant, s'anà fent fosc i creia que no arribaria mai l'endemà. Al final va arribar el sopar, ja era a la taula. El Petit es menjava els ossos del pollastre que havien sobrat del dinar. Nosaltres menjàvem un plat de sopa.

De cop i volta, en Petit es va posar dins el seu cistell i es va adormir. Jo creia que tindria alguna malaltia, però no, estava ben adormit, perquè s'havia cansat molt en jugar tot el dia amb mi. La veritat és que jo també ho estava de cansada i tenia ganes d'anar a dormir.

Quan em vaig acabar la sopa, vaig agafar el cistell on dormia en "Petit" i el vaig portar a la meva habitació. Em vaig ficar dins el llit i estava pensant moltes coses, tant sobre el gos com el que faríem en el proper dia. Al final li vaig estrènyer la pota amb la meva mà, molt fort, perquè en Petit se n'adonès i li vaig dir:

– No et vull deixar mai!

Ja no vaig pensar res més i em vaig adormir.

Vaig passar tota la nit feliç, pensant i somiant amb en Petit, per a no deixar-lo mai sol.

És el meu amic inseparable.

IVANNA PUIG i ROVIRA
Primer Premi de 6è EGB
Col·legi P. Guilleries

"UNA AVENTURA AL MAR"

Cada dia em despertava amb el tremolor de les fulles dels arbres. M'aixecava d'una revolada del llit i sortia a trepitjar els petits grans de sorra que vorejaven la bella mar.

Al capvespre, quan ja només se sentia el cant dels grills, la mirava, l'observava de ben a prop. Amb dolçor, passant-me-la pels peus, m'adonava que m'estimava.

Quan encara es podien veure els últims raigs del crepuscle, que ballaven innocents a la falda de l'aigua pura, veia passar una volada d'orenetes que marxaven a un nou país.

Ara que el sol ja s'havia post i una brisa silenciosa em besava la cara, pensava com m'agradaria conèixer a fons aquest món desconegut per a mi...

A vegades m'havia passat pel cap agafar la petita barca que l'avi guardava en un racó de la platja.

Un dia, quan el sol ja era ben bé dalt del cel i la meva ombra em vigilava davant meu, vaig veure un xicotet de color.

Era baixet, els seus ulls blaus com la mar em miraven fixament. No l'havia vist mai per aquells voltants, per a mi era desconegut i la seva aparició m'havia mig espantat.

Més tard, quan la sorra que trepitjàvem era tan calenta que quasi cremava, el vaig fer entrar a casa i li vaig preguntar:

– Quin és el teu nom? —El xicot no em responia. Amb la cara es veia que era tímid.

– On vius, quants anys tens? —El noi es quedà mirant-me i digué:

– Em dic Tom i punt. Els meus pares em van abandonar i ara visc al carrer. Tinc onze anys.

Estava morta de curiositat per saber qui era en concret.

Al cap d'una estona em va començar a parlar. De tant en tant em somreia. Els seus cabells eren arrissats; era bofó.

Els dies van anar passant. Ara feia vida amb mi i ens anàvem coneguent més a fons. Un dia, quan el sol, pare de tot l'Univers, es ponia a l'horitzó, em va confessar un secret:

– Saps, amiga meva, el meu somni des que vaig complir vuit anys, és viatjar a través del mar i conèixer-lo més profundament.

En aquell moment vaig sentir un xoc en el meu interior. Per fi havia trobat algú que m'acompanyaria en el meu somni de poder descobrir les delícies del mar.

L'endemà vaig proposar-li el que pensava i ell, a la primera, em va respondre amb un sí d'alegria.

Vam agafar el mateix matí, la barqueta petita de l'avi i vam emprendre el rumb a la deriva. Qui sap què podia passar!

Les onades ens empenyien la barca mar endins. Les nits i els dies passaven la mar seguia guiant-nos, sense saber el nord.

Durant el viatge, vèiem les meravelles del mar; el corall, els peixos de colors...

De tant en tant vèiem algun vaixell llunyà, a l'horitzó.

Tot allò sí que n'era de bonic! Però va arribar un dia en què una forta tempesta de pluja i vent ens va enfonsar la barca.

El meu company estava bocabadat, sorprès. El meu amic no s'ho esperava de la mar, es pensava que era tal i com me la imaginava jo, tranquil·la, agradable, suau... Ara m'adonava que el mar també era cruel, dur i ferotge. Nosaltres només ens podíem aguantar amb un tros de barca, submergida amb el temporal. Més tard, una espessa boira ens tapava el nord, i al final, quan ja no podíem aguantar i feia uns quants dies que estàvem a la mar, vam arribar en una petita illa. En Tom, i jo, tots dos, havíem sortit il·lesos del naufragi. El nen, el meu amic, ja em dirigia més de tant en tant, molt més, la paraula.

Vivíem en aquella illa deserta. Cada dia observàvem junts, estirats a la sorra freda, les meravelles del mar, tot recordat quant impetuós havia estat amb nosaltres.

Els anys han passat i ara esperem impassibles l'arribada d'algun vaixell que ens retorni de nou a casa.

Ara penso que el mar era, serà i és un petit, però a la vegada sorprenent món.

ANNA SERRADESANFERM i FÀBREGAS
Primer Premi 7è d'EGB
Col·legi Sant Josep

Anna Serradesanferm, de 7è.

UN DIA A DISNEYWORLD

El món de Disneyworld sempre m'havia fascinat i quan vaig rebre la proposta d'anar-hi no m'hi vaig rumiar gens; un sí per resposta. Durant aquells dies de llarga espera, les vint-i-quatre hores se'm feien d'allò més avorrides.

Dibuixava imatges de tal com m'imaginava aquell món tan enigmàtic, ple d'atraccions un pèl perilloses. Per fi arribà l'hora tan esperada per a mi i pel meu amic, en Vicenç, amb qui compartia llargues estones.

L'avió s'enlairà i els meus ulls brillants cada cop veien més petites aquelles mans innocents que des del terra em deien adéu. Durant l'hora de trajecte, amb el meu amic gairebé no ens vàrem dirigir la paraula, tan sols unes mirades on tots dos hi podíem llegir un signe d'alegria.

Vam aterrar a l'immens aeroport d'aquelles entranyables terres nord-americanes. Tot seguit pujàrem a l'autobús que ens portaria a Disneyworld.

El sol començava a amagar-se entre les muntanyes, on hi havien unes fabuloses lletres que deien: "Benvinguts a Disneyworld". Vam entrar en aquell immens parc. Amb la poca llum del dia la vermellor de la posta de sol, les persones, les coses, les atraccions, tot es veia d'allò més interessant i al punt per poder-les investigar.

Vam pujar a una atracció que s'estava vint minuts aturada en una petita altitud; des d'allà dalt es podia veure tot el món enigmàtic de Disney. Aquest era envoltat per una bonica tanca que semblava d'or, ja que rebia els raigs vermellosos de la posta de sol. Fins i tot es podien endevinar els sentiments d'aquelles cares menudes i innocents dels més petits de les cases.

A tots se'ls veia molt contents i empaitaven els personatges que sortien en la petita pantalla que tots tenim a casa. Als adults, o sigui als pares, també se'ls veia molt entusiasmats amb aquella visita amb la qual feien contents els seus fills.

L'entorn de Disneyworld era completament verd. Al fons s'hi podia veure un petit llac artificial on hi nedaven uns bonics ànecs. També es podien divisar unes plantes que tant el meu amic com jo, no havíem vist mai. Els diferents tons de verd que s'hi podien trobar feien de Disneyworld un paisatge realment bell i enigmàtic. S'acabà l'estada en aquella fantàstica atracció.

Començàrem a passejar pels voltants i a tot arreu hi trobaves gent que es feia fotografies per poder-ne tenir un record.

Al cap d'una bona estona de caminar ens vam asseure en un dels pocs bancs lliures que hi havia. Se'ns acostà en Mickey, el personatge que tenia més èxit. S'assegué i ens va mirar de dalt a aix. Jo,

Sònia Aguilà, de 8è.

sense saber què fer ni què dir, el vaig saludar:

– Hola, Mickey!

Ell, tot seriós, em tornà a mirar, s'aixecà i marxà. Jo vaig quedar molt sorpresa aquella reacció no me l'esperava, però vàrem seguir la nostra visita.

Quan ja sortíem d'aquell recinte, ens vàrem trobar amb un noi negre que estava plorant. Quan ens veié pasar, s'aturà, ens mirà de cap a peus i ens idirigí unes paraules:

– Hola, jo sóc aquell noi que anava sota la vestimenta d'en Mickey i demano disculpes pel que he fet.

En Vicenç i jo ens vam quedar estupefactes. Estiguérem enraonant una bona estona i d'aquella conversa en vaig treure un profit. Resultava que aquell noi havia estat el Mickey del dia i la cosa no li havia funcionat prou bé; no perquè no en sabés, sinó pel sol fet de ser negre. També deia que mai no podria tenir una feina estable si el món continuava d'aquesta manera.

Aquell viatge a Disneyworld, havia estat més que fascinant. Durant el camí de tornada a casa només pensava en les paraules d'aquell noi de color: "Dóna'm la mà; fem un somriure".

Per un món més solidari.

SÒNIA AGUILÀ i RODRÍGUEZ
Primer Premi de 8è d'EGB
Col·legi Sant Josep

LA VILLA DE LAS CIEN FUENTES

Es inmensa mi afición
a versos y poesías;
son muchas las que tengo
a lo largo de mi vida.

Una más quiero agregar
con ilusión y alegría,
con enorme voluntad
en este precioso día.

Con reflejos de mi mente,
con la letra de mi mano,
la dedicaré este día
al pueblo de San Hilario.

Un pueblo maravilloso
instalado en la montaña,
con carácter veraniego,
cercano a la Costa Brava.

No es difícil describir
características de un pueblo
cuando dicta un corazón
con sus buenos sentimientos.

Sus gentes son laboriosas,
amantes de su trabajo,
que prosperan y progresan
en este pueblo de San Hilario.

En el ambiente de esta villa,
aunque sea castellano,
en el transcurso de mi vida
he tenido mi puesto de trabajo.

Como muchos compañeros
venidos de muchas partes
nos ganamos aquí la vida
y debemos apreciarlo.

Y mirar con ilusión
y también con alegría
los aspectos preciosos
que tanto adornan la villa.

Un castellano os admira
y con vosotros presente,
dice encontrarse muy a gusto
en la Villa de las Cien Fuentes.

Constantino Gilabert

LLAR INFANTIL "LES CENT FONTS"

LA REFORMA EDUCATIVA EN LES LLARS D'INFANTS

Descoberta d'un mateix.

Un dels canvis més significatius de la Reforma del Sistema Educatiu, a les llars d'infants, és el que afecta la seva pròpia estructura, ja que se'n modifica l'orientació, la finalitat i la durada de les etapes escolars.

L'Educació Infantil comprèn de 0 a 6 anys i s'estructura en dos cicles de tres cursos cadascun, distribuïts en els següents mòduls:

Primer cicle: 1r curs: de 0 a 1 any (lactants)
2n curs: d'1 a 2 anys (maternals)
3r curs: de 2 a 3 anys (llar d'infants)

Segon cicle: 1r curs: de 3 a 4 anys (P-3)
2n curs: de 4 a 5 anys (P-4)
3r curs: de 5 a 6 anys (P-5)

El fet de diferenciar aquests dos cicles, no ha de suposar, en cap cas, un trencament del 1r i 2n cicle, sinó tot el contrari. El desenvolupament evolutiu de l'infant segueix sempre una línia progressiva de continuïtat, tenint en compte que cada període evolutiu suposa canvis respecte de l'anterior.

En els objectius generals de l'Educació Infantil es contemplen tres grans àrees curriculars:

L'Àrea I: Descoberta d'un mateix.
L'Àrea II: Descoberta de l'entorn natural i social.
L'Àrea III: Intercomunicació i llenguatge.

L'Àrea de la descoberta d'un mateix: fa referència al coneixement de si mateix i a la noció d'identitat, que es constitueixen en interacció amb l'entorn. A mesura que el nen avança en aquesta interacció, s'adona de la manera que pot intervenir en l'entorn pel coneixement que té del seu cos, —l'infant té el seu cos com a eina principal de relació amb el món— de les seves possibilitats, i al mateix temps es va descobrint com a persona. Quan el nen sent respectada la pròpia forma d'actuar, la interioritza, contribuint, així, a desenvolupar la confiança en si mateix.

Aprèn a valorar-se, a conèixer els seus límits i possibilitats, i a adoptar progressivament actituds conseqüents en relació amb els propis compromisos. Li ajudaran a consolidar aquests conceptes:

– L'observació i l'exploració de les pròpies necessitats i possibilitats.
– L'aplicació dels hàbits d'autonomia personal.
– L'expressió i manifestació corporal.
– La imaginació, imitació...

No es poden deixar de banda les actituds relacionades, per una part, amb el goig, el plaer, la diversió..., i per l'altra, el perill, el dolor, les pors, ja que formen part de la seva vida quotidiana i cal donar-hi una resposta des dels primers moments. Això porta a fer una anàlisi d'aquestes emocions i sentiments per tal d'ajudar el nen a tenir actituds positives davant aquests esdeveniments. Per exemple, si el nen es fa conscient del perill, a poc a poc arribarà a ser autònom per prendre les precaucions necessàries.

L'Àrea de la descoberta de l'entorn natural i social: a nivell ampli, es defineix l'entorn com el conjunt de condicions ambientals que configuren el marc on es desenvolupa l'existència d'un ésser o grup comunitari. En parlar de l'entorn en relació amb els infants de 0 a 6 anys, necessàriament s'ha de fer referència als elements, els espais, les condicions, les situacions i les relacions que formen part del seu context i que incideixen en el seu desenvolupament. Així, es consideren:

– Els elements amb els quals manté un contacte directe: objectes, persones, animals, plantes...
– Les imatges, les informacions... presents en la seva vida.
– Les relacions que estableix amb d'altres membres de la societat: família, escola, amics...
– Els fenòmens i les situacions que incideixen en la seva vida quotidiana: els canvis de clima, la celebració d'una festa...

Els infants han d'emprendre la descoberta de l'entorn de manera que puguin captar la realitat de forma global. Se'ls ha d'implicar en vivències i activitats que els condueixen a incorporar nocions, habilitats, actituds, valors i normes. L'infant descobreix mitjançant:

– L'observació i exploració directa de qualitats perceptibles amb els sentits.
– L'experimentació i manipulació dels elements més immediats.
– De l'organització de la vida humana a partir de la pròpia realitat...

Amb aquestes i d'altres activitats, els infants aporten l'estil de relació amb l'entorn, l'interès pels altres, les seves coses i els objectes que formen part del seu medi habitual.

Contacte amb el medi.

Llenguatge verbal.

Una tercera gran àrea és:

L'Àrea d'Intercomunicació i llenguatges:

A l'interior d'aquesta àrea es contempla: llenguatge verbal, musical, plàstic i matemàtic. El conjunt dels llenguatges que formen part d'aquesta Àrea tenen el triple objectiu d'acomplir alhora una funció lúdico-creativa. Una funció de comunicació i una funció de representació.

FUNCIÓ LÚDICO-CREATIVA:

Hi ha un primer nivell de manifestació lúdica en l'infant relacionada amb el plaer funcional. El llenguatge, en el seu inici té el caire d'exercitació de les pròpies possibilitats d'articulació i d'emissió de sons.

FUNCIÓ COMUNICATIVA:

S'entén la comunicació en el doble sentit d'expressió i comprensió. És expressant-se i comprenent el missatge de l'altre com es va modificant el propi comportament i a la vegada es modifica el de l'altre.

FUNCIÓ REPRESENTATIVA:

Finalment una de les grans adquisicions que fa l'infant gràcies als llenguatges és la capacitat de representar-se a si mateix, a l'entorn... Gràcies també als llenguatges l'infant té un suport per establir múltiples relacions entre els diferents fets i conceptes...

LLENGUATGE VERBAL:

Les funcions més importants del llenguatge són la comunicació i la representació. A mesura que el llenguatge serveix a l'infant per comunicar-se millor amb els altres li permet també una millor representació de la realitat. El domini del llenguatge pels nens és un factor decisiu per garantir el seu progrés davant les exigències que plantegen els contextos escolars.

LLENGUATGE MUSICAL:

Les vivències musicals eduquen la sensibilitat dels nens i dels grans. Desvetllen la imaginació. L'activitat musical en aquesta etapa té un gran component de joc lúdic per al nen.

La música de per si, és capaç de fer fruir, d'assossegar, de relaxar, de fer experimentar diferents sensacions, amb el que això pot comportar de diversió i plaer, que en aquesta etapa és una altra manera de jugar. El contacte amb la música produeix al nen goig i benestar.

LLENGUATGE PLÀSTIC:

És un dels mitjans de comunicació de què disposa l'infant per expressar tant el que va coneixent del seu entorn com el que succeeix en el seu interior.

Dins el marc de l'Educació Visual i Plàstica té una importància rellevant el fet d'aprendre a observar i a veure.

LLENGUATGE MATEMÀTIC:

La matemàtica és una eina que ajuda al nen en aquest procés de coneixement de l'entorn, la qual centra l'atenció en els diferents tipus de relació que s'estableixen entre els objectes.

L'infant, ben aviat, es desplaça per l'espai, observa i manipula els cossos que l'omplen, viu situacions reals, mitjançant les quals, a poc a poc, va construint conceptes matemàtics per un procés d'abstracció de la realitat.

Cadascun dels llenguatges, verbal, visual-plàstic, matemàtic, musical, té la seva especialitat, així per exemple el llenguatge matemàtic ajuda especialment la formalització i l'abstracció de la realitat, el llenguatge visual-plàstic i el musical permeten l'expressió d'emocions i vivències i el llenguatge verbal a més a més permet un ajustament més àgil en la comunicació.

Els membres de l'Equip Educatiu tenim ben present que aquesta etapa evolutiva de l'infant és d'una importància decisiva tant pel que fa al seu desenvolupament físic i intel·lectual com per l'emotiu i social.

Tant la Junta Directiva com el Claustre de Professors, conscients d'aquesta realitat, treballem, plegats, amb un objectiu comú: perfeccionar cada vegada més la tasca educativa de la nostra llar d'infants.

L'EQUIP EDUCATIU

NEN, NEN (CANÇÓ)

El meu cor es despullava
i somiava que era un peix.
Nen, nen,
aigua neta
i transparent.
Però només era un full,
un full de paper.
Nen, nen,
canta, canta
en el corrent,
que no volia desfer-se.
Baixava el riu tan net...!
Nen, nen,
posa fulls,
fes un tren.
El corrent li preguntava,
– On vas, full de paper?
– Vaig a cercar el que he perdut,
el somriure del meu nen.
Nen, nen,
aigua neta
i transparent.

M. Ruiz
Juliol 1992

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

LA MÀ AMIGA

Quan de sobte, la tempesta
s'atansa persistent,
quan el brau mar entesta
la platja imponentment...
Quan la nuvolada
escombra els estels,
quan la trista mirada
n'és niu de recels...

Sortosa mà amiga
que il·lumina l'horitzó,
que aplaca la remor,
que escolta i anima,
que esperona de debò.
Aquella abraçada amable
o aquell nítid petó,
tresors incomparables,
riqueses de l'amor.
S'encén amb delit la flama
de la vertadera amistat,
la flama que ni el vent apaga
ni marceix l'eternitat.

I el vaixell reeixit
borna amb alè les onades,
la tempesta s'ha esvaït
no és una lluita endebades:
valora el que estima,
sap què és l'amistat,
sap que ni fama ni cobdícia
addueixen felicitat.
Sap què és comprendre,
sap què és perdonar,
sap que no vol perdre
l'amic en qui pot confiar.

I quan la tempesta s'atansi
a un mar vei
serà ell qui allargui
una mà, a l'amic.

CARME TIMONEDA i GALLART
Agost, 1992

ACTES RELIGIOSOS

DIJOUS, dia 27

Tarda, a 2/4 de 7: Repic de campanes per anunciar la Festa Major.

DIVENDRES, dia 28

Matí, a les 12: MISSA SOLEMNE CONCELEBRADA. Farà l'homilia Mn. Joaquim Fàbregas, Vicari de Sta. Mª d'Igualada, fill del poble. Els cants aniran a càrrec de la coral mixta "Els Nois Alegres".

DISSABTE, dia 29

Tarda, a les 8: Missa Solemnitzada en commemoració del martiri de Sant Joan Baptista.

DIUMENGE, dia 30

Matí, a les 12: Missa Solemne d'Acció de Gràcies aplicada a intenció del poble. Cuidaran dels cants la coral "Petits Cantaires" i grup instrumental "Escola de música de St. Hilari Sacalm".

ACTES POPULARS

DIJOUS, dia 27

Tarda, a 2/4 de 7: Al Cinema Catalunya actuació d'ELS TROBADORS. Música Medieval i Cançons Tradicionals amb Dolors Laffitte i Alfons Encines. A la mitja part farà el pregó de les Festes-1992 l'Iltm. President de la Diputació de Girona, Sr. Josep Arnau i Figuerola.
Seguidament hi haurà el lliurament de premis del Concurs de Cartells per la Portada del Programa de Festes.
A continuació la Coral "ELS NOIS ALEGRES" cantarà unes cançons, i clouran l'acte ELS TROBADORS.

Nit, a 2/4 d'11: Sortida de l'Ajuntament, del Correfoc-Espectacle amb el grup TRASTÒBOLIS-TEATRE que farà un recorregut pels principals carrers i places de la vila. Seguidament **BALL** a la Plaça Josep Moragues amb el conjunt ZEPPELIN. Acte patrocinat per FONT VELLA.

DIVENDRES, dia 28

Matí, a 2/4 de 12: Cercavila amb el grup FLIC-FLAC que serà acompanyat pels Gegants i Caparruts de Sant Hilari, i a continuació, a la Plaça Jacint Verdaguer, actuació del grup PEP LÓPEZ I SOPARS DE DURO. Acte patrocinat per FON VELLA.

Tarda, a les 5: Al Camp de Tir de Sant Hilari, GRAN TIRADA LOCAL AL PLAT, amb importants premis i trofeus.

A 2/4 de 6: CONCERT DE FESTA MAJOR al Pavelló d'Esports amb l'Orquestra MARAVELLA.

A les 7: AUDICIÓ DE SARDANES per la Cobla GENISENCA a la Plaça Jacint Verdaguer. La segona serà la del **Ball de Gegants.**

Nit, a 2/4 de 12: GRAN BALL DE FESTA MAJOR al Pavelló, amb l'Orquestra MARAVELLA i el Conjunt ROLLS.

A la mitja part actuació del **duo humorístic local ''Mitja Estrella''.**

DISSABTE, dia 29

Durant els dies 29 i 30 hi haurà una **Fira de Mostres de Tradicions Populars Catalanes** a la Plaça Dr. Gravalosa, organitzada pel Grup Divulgatiu de Tradicions Populars.

Matí, a 2/4 de 12: Animada Cercavila amb el grup la SINFOROSA, acompanyat del Gegants i Caparruts de Sant Hilari. En acabar a la Plaça del Dr. Gravalosa, ''Titelles i Pallassos TONY'S TRIO''. Acte patrocinat per FONT VELLA.

A la 1 del migdia: AUDICIÓ DE SARDANES per la Cobla GENISENCA al Passeig de la Font Vella.

Tarda, a les 3: BAIXADA DE CARRETONS. Programes a part.

Nit, a 2/4 de 12: GRAN BALL DE FESTA MAJOR amb l'Orquestra ''GRAN GALA'' amb ''PACO FORMOSO i SUS MARIACHIS'' i el Conjunt APACHE. En acabar el ball es ''trencarà el cuc''.

Matinada, a les 6: BALL DE L'ESCUMA amb les XARANGUES, a la nova pista poliesportiva.

DIUMENGE, dia 30

Matí, a 2/4 de 12: FESTA DE L'ESCUMA amb el grup ''LA SARAGATA''. Es farà a la Plaça Josep Moragues. Cal que la gent vagi degudament vestida per a l'ocasió. Acte patrocinat per FONT VELLA.

Tarda, a les 7: AUDICIÓ DE SARDANES per la Cobla GENISENCA a la Plaça Josep Moragues. La segona serà la del **Ball dels Gegants.**

Nit, a 2/4 d'11: CASTELL DE FOCS ARTIFICIALS al Camp de Futbol, a càrrec de PIROTÈCNIA EL DRAC. L'acte és patrocinat per FONTDOR.

A continuació i al mateix lloc, **CANTADA D'HAVANERES** amb el grup CAVALL BERNAT. Hi haurà Rom Cremat per a tothom.

Les XARANGUES passaran pels carrers i places del poble durant tots els dies de Festa Major.

NOTES:
- A partir del dia 17, a les 9 del matí es podran reservar taules per a les sessions de Ball al Pavelló. Caldrà anar a l'Ajuntament.
- Venda d'entrades anticipades a l'Ajuntament i a l'Oficina de Turisme, PREU DE L'ENTRADA: 1.100 pts.
- Durant els dies de Festa Major estaran exposats al Museu Guilleries els treballs presentats al Concurs per la portada del Programa de Festes.
- Exposició de Joies ''GLÒRIA NOGUER'' al C/. Vic, 12, els dies 28 i 29. Obert tot el dia.
- Dies 28, 29 i 30, al Casal dels Avis EXPOSICIÓ DE BRODATS fets pels alumnes de Maria Roquet.
- Del 27 al 31 d'agost, EXPOSICIÓ D'OLIS de Judit Casadesús, a la Biblioteca de la Caixa.
- Del 23 al 27, EXPOSICIÓ DE TAPÍS I PINTURA de Josep Ramon, a la Biblioteca de la Caixa.
- Els organitzadors es reserven el dret de modificar el present programa si causes imprevistes ho motivessin.

Patrocina : AJUNTAMENT DE SANT HILARI SACALM

Organitza: ÀREA DE CULTURA I FESTES DE L'AJUNTAMENT

RESUM DE L'ANY

Ball de Festa Major.

Bandes musicals de Dinamarca.

Inauguració de la remodelació dels Carrers Valls - Vic.

Exposició de diorames per Nadal.

1991

AGOST

- Miquel Sánchez de Sant Hilari guanya el 1r. premi del concurs de ''Premi Montseny de Fotografia'' amb l'obra ''Gaudint de la Natura''.
- Carme Saurina guanya el concurs de Cartells del Programa de la Festa Major.
- Dins el Festival Internacional de Música, actuació del Trío Vox Populi amb M. Villavecchia, J. Oller i O. Camprodon.
- Salvador Gispert, guanya novament el Concurs de Talla de Troncs.
- Exposició de brodats.
- Exposició de pintures a l'oli de Toni Caselles.
- Exposició de pintures de Marta Duran, aquarel.les.
- A la Font Picant, exposició col.lectiva de diversos pintors.
- Baixada de Carretons. Exposició d'en Pere Solergibert amb cartells i carretons en miniatura.
- Diada de l'estiuejant. Proclamació de l'estiuejant de l'any, que va ser el Sr. Narcís Casas.
- XIV Festival Internacional de Música, Orquestra de Cambra Gaudeamus i ''Solistes de Sant Hilari'', Gerard Clared i ''Vox Populi''.
- Exposicions de: Joan Bau, Marià Climent, J. Casellas. J. Cantal.
- Festa Plaça de Cal Ros.
- Festa Major 91.
  - Pregó de les Festes amb el Conseller de Benestar Social Sr. Comas.
  - Concert de Rock amb els grups Zooil.lògics, Atraut i Sau.
  - Actuació de l'Esbart Dansaire Marboleny. Correfoc amb ''La infernal de la Sagrera''.
  - Concerts i balls amb les orquestres Montgrins i Maravella. Balls de l'aigua i de l'escuma.
  - X Baixada de Carretons.
  - Castell de focs artificials i cantada d'havaneres amb el grup ''Port-Bo''.
  - Cercaviles, xarangues i els tradicionals ''Ball dels Gegants''.
  - Fira-Art, pintura al carrer.
  - Fira de Mostres de Tradicions populars catalanes.

SETEMBRE

- Diada de Catalunya. Homenatge al General Moragues. Ofrena floral. Audició de Sardanes. Futbol. Concert de Sardanes.
- Festa Major al Pla de les Arenes. Tirada al plat, espectales infantils, musical amb l'Esplai Celoní i en Daniel i actuació dels ''Nois Alegres'' als Cortals.
- L'Albert Bonvehí guanya l'Open de Tennis, en P. Torres i en X. Clos els dobles, la I. Masó en fèmines i en J. Riera en infantils.
- Festa Major a Sant Miquel de Cladells, Ball-vermut amb els Argemí. Concurs de cantaires aficionats.
- Actuació d'en Lluís Llach al Pavelló, organitzat per la Societat de Pescadors.
- L'expedició al Makalu va fer el cim el 25 de Setembre. Un altre èxit d'en Pep Permanyé. De Sant Hilari també hi havia en Joan Cardona que el culminaà en una segona ascensió uns dies després.
- Audició de Sardanes per la Principal d'Amsterdam.
- Els Gegants participen a la trobada d'Arbúcies.
- Festa Popular a la Plaça del General Moragues. XVè. Aniversari Colònies Parroquials.
- Exposició ''Els Colors a la Tardor'', d'en Joan Mir.
- Curset de patinatge a la pista poliesportiva.
- Campionat provincial de Motos I Trial I.T.T. als Cortals.

OCTUBRE
- Festa dels Bosquerols al Pla de les Arenes. Missa, dinar de germanor i cucanya.
- VII volada d'estels, per Ça-Calm Exprés. Taller d'estels sota el lema: ''Un estel per a la pau''.
- Jornades de Gastronomia als caps de Setmana. Ripoll, Brugués, Rita, Verdolet i Torres són els hostals participants a la ''Cuina de Muntanya''.
- Inauguració de les classes a l'escola d'adults i a la de Belles Arts.
- Audició de Sardanes per la Cobla ''Genisenca''
- Projecció de la pel.lícula ''Cirano de Bergerac''.
- Ordenació de diaca d'en Joaquim Fàbregas Navarro, fill de la vila, a Igualada.
- Comença al Cinema Catalunya la programació de cine per a la mainada, organitzada per l'A.P.F. del col.legi St. Josep.
- Festa i trobada dels socis del Club de Tennis St. Hilari.
- Actuació a la placeta de diferents Bandes Musicals de Dinamarca.

NOVEMBRE
- Jornada de vaga als centres d'E.G.B. de la població.
- III Marxa Excursionista ''Camins de les Guilleries'', 25 Km., organitzat pel C. E. Sant Hilari.
- Curset de Wing.Tsun.
- Comencen les obres de l'Eix Transversal en el tram de Viloví.
- Castanyada dels ''Petits Cantaires'' a Joanet.
- Recollida de joguines per a fins benèfics a càrrec de l'Agrupament Escolta ''Als 4 vents''.
- Prova del Rally Costa-Brava puntuable pel Campionat del Món.
- S'inaugura una rampa de monopatí emplaçada a la zona poliesportiva.
- Audició de Sardanes per la Cobla Bofills.
- Xerrades sobre l'objecció de consciència i la insubmissió a càrrec de J. Puigcercós per iniciativa d'ERC i Carme Canela i Xavier Riudor per part de l'Ajuntament.
- Castanyades als col.legis, al Casal dels Avis i a Joanet

DESEMBRE
- Butlletí de la Parròquia i del Col.legi St. Josep.
- Representació d'«Els Pastorets». Col.legi St. Josep.
- «Terra Baixa», d'Àngel Guimerà. Nois Alegres. Estrena del Ciclorama.
- Pessebre Vivent, de l'Agrupació Escoltes locals.
- Exposició de felicitacions d'escolars a les estances de l'escola de Belles Arts.
- Exposició de fotografies retrospectives del futbol.
- Carter Reial.
- Revetlla de Cap d'Any, amb l'orquestra ''Primera Plana''.
- Col.locació d'un pessebre al cim de St. Miquel pel Grup Excursionista Sant Hilari.
- Arribada del Carter dels Reis.
- Audició de Sardanes per la Cobla Bofills.
- Aplec a l'ermita de Sant Andreu de Bancells.
- ''Els Nois Alegres'' canten la ''Missa Pontificalis'' a la Missa del Gall.
- Concert de Nadal dels ''Petits Cantaires'' i el Grup Intrumental de l'Escola de Música.
- Nova il.luminació nadalenca a la Placeta i altres carrers.

1992

GENER
- Cabalcada dels Reis, amb acompanyament de la Cobla Genisenca.
- Actuació de la coral ''Els Nois Alegres'' al Casal dels Avis.
- Campanya de recollida de materials diversos per ajudar a Croàcia.
- Celebració de les noces d'argent dels matrimonis que porten 25 anys de casats.
- En Santi Moreno campió provincial júnior de cros a la Vall de Bianya.
- Festa de Sant Hilari i Sant Antoni, amb diferents actes.
- Els gegants de Sant Hilari a la trobada de Sant Vicenç de Torelló.

Carnaval-92.

Bicicletada popular.

El Director General de Carreteres Sr. Amat amb motiu de diferents inauguracions.

El Ball de l'Escuma.

Trobada de Gegants.

Cursa mundial d'ànecs.

Baixada de Carretons.

FEBRER

- Projecció d'un audiovisual sobre Nicaragua.
- Festes de Carnaval, amb en Pep Cantallut com a protagonista. Cercavila, xocolatada, els Grallers de Moià, el grup ''L' Auca del Mico'' i ball amb el grup Setson.
- Ballada de Sardanes per la cobla Genisenca.
- Ester Elies 7.ª a la Final de Catalunya aleví de Cros.
- Festa de la Candelera. Trobada dels batejats al llarg de l'any i els seus pares.

MARÇ

- Exposició ''Les dones fan història'' a l'Ajuntament. Conferència sobre el tema de Carme Alemany, de l'Institut Català de la Dona.
- Els ''Petits Cantaires'' actuen al Palau Sant Jordi dins el XXV Aniversari del Secretariat de C.I. de Catalunya.
- IV Rally Lloret-Costa Brava, guanyat per J. Ventura i J. Sureda.
- XVI Setmana esportivo-cultural del Col.legi Sant Josep, Marxa popular, concursos, etc.
- Eleccions al Parlament de Catalunya amb triomf de Jordi Pujol de CiU.
- Butlletí del grup local d'ERC, ''La veu''.
- XVIII Concurs de Cant d'Ocells al pavelló, a càrrec de la societat d'ocellaires local.

ABRIL

- Via-Crucis Vivent, amb noves escenificacions.
- III Mostra Fotogràfica d'autors hilariencs i audiovisual sobre l'expedició que va fer al Makalu.
- Concert de Música Catalana amb la Cobla Miramar a càrrec del Grup Sardanista. Estrena de la sardana ''La Font d'en Gurb'' amb música de M. Brugués i lletra de J. Fàbregas.
- Cantada de Pasqua del cor ''Els Nois Alegres'' el dissabte de Glòria.
- Curset sobre Història de Catalunya dins l'Escola d'Adults.
- Butlletí del Col.legi P. Guilleries.
- Diada de Sant Jordi. Venda de llibres i roses i actuacions musicals al pavelló per a la mainada, amb ''Toni i Montse''.
- Cantada de Caramelles de Pasqua amb ''Els Nois Alegres'' i ''Els Petits Cantaires'' pels carrers i places del poble.

MAIG

- Festa de l'Agrupament Escolta local, amb sardanes i cantada dels ''Petits Cantaires''.
- Curset de sardanes pel G. Sardanista local.
- Curset sobre l'art a Catalunya dins l'Escola d'Adults.
- Festa del Roser de Joanet.
- IV Concurs d'Escalada al Pont Gran, organitzat per Ça-Calm Exprés.
- Participació del grup de teatre ''Els Nois Alegres'' al Concurs de Teatre Amateur ''Rafael Anglada'', a Santa Coloma.
- S'inicien les obres de restauració de la façana de l'església parroquial.
- Comencen les obres de remodelació dels carrers Valls-Vic.
- Aplec a Santa Creu d'Horta.
- El Barça Campió d'Europa de futbol.
- Els alumnes de F.P. organitzen l'exposició ''Una aproximació al Tercer Món''.
- Exposició ''Anem a veure llibres'' al Saló de Sessions de l'Ajuntament. Conferència sobre el tema d'Enric Mirambell.
- Festa dels 10 anys del Grup Escolta ''Als 4 vents'' dels 15 de la coral ''Petits Cantaires''. Cantada i concert.
- Rally de Cotxes Vells.
- Focs de Sant Isidre.
- L'historiador A. Pladevall, gran amic del nostre poble, entra a l'Acadèmia de les Bones Lletres.
- Campionat de Botifarra organitzat per la Granja Tivoli, en foren guanyadors en J. Buxalleu i l'A. Piniella.
- Actuació dels ''Petits Cantaires'' a St. Hipòlit dintre la Trobada de Corals Infantils.

JUNY

- S'inicien les obres de la Carretera d'Osor.
- Inauguració de diferents obres públiques de la població.
- Fogarons de Sant Joan.
- Festes de fi de curs dels col.legis Sant Josep, Públic Guilleries i Llar Infantil ''Les Cent Fonts''.
- Homenatge a la Vellesa. Concurs de redacció i dinar de germanor.
- Revetlla de Sant Joan i rebuda de la Flama del Canigó.
- Festa Major de Sant Joan. Concentració de Gegants, sardanes, ball.
- Inauguració de la Tómbola Pro-Façana de l'Església.
- Concert de fi de curs dels alumnes de l'Escola de Música.
- Butlletí del Col.legi Sant Josep.
- Campionat de Motocros al circuit dels Cortals.
- IX Marxa Popular de Sant Hilari organitzada per la Penya Barcelonista local.
- Lliurament de premis del Concurs Literari Escolar Local.
- El Col.legi Sant Josep guanya el premi comarcal de teatre infantil.
- Cantada de corals foràmies a la Placeta.
- Robatori i destrosses a l'ermita del Nen Jesús de Praga.
- Olimpíada escolar al Col.legi Públic Guilleries.
- Bicicletada popular del Col.legi P. Guilleries a la Roca d'en Pla.
- II Concurs de Fotografia del Col.legi Sant Josep, per a adults i escolar. Exposició a la Casa de la Vila. En Miquel Sánchez va ser el guanyador.
- Aplec a l'ermita del Pedró, amb arrossada i sardanes.

Tallada de troncs.

JULIOL

- Sardanes els dijous amb la Cobla Genisenca.
- Festa de Sant Cristòfol, amb benedicció de cotxes, sardanes i ball amb l'orquestra Amoga.
- Inauguració de les obres de remodelació dels carrers Vall-Vic. Xarangues, ball i cants corals.
- Festa popular al Barri de l'Hospital amb el grup d'en P. Vila.
- Sardanes a l'Església parroquial de Santa Margarida de Vellors.
- Al Cinema Catalunya ''Els Nois Alegres'' interpreten ''Terra Baixa''.
- Festa popular al Pla del Campaner. Cursa Mundial d'Ànecs i el Grup Montecarlo.
- Festival de Rock amb els grups Barri Baix, Tot Sants i Sangtraït.
- II Concurs de fotografia del Col.legi Sant Josep. Exposició a la Casa de la Vila. En Miquel Sánchez en fou el guanyador.
- Cursets de natació a les piscines de Villaret i a les municipals.
- Convocatòria del Concurs de Cartells del Programa de Festes-92.
- Colònies de l'Agrupament Escolta als Aiguamolls de l'Empordà.
- Colònies parroquials a la llar de Joanet.
- Setmana de la Joventut, amb xerrada sobre els OVNI a càrrec d'A. Ribera. Bicicletada Popular, Botifarrada i ball amb el grup ''Chapó''. Sardanes.
- Passe de pentinats al Club Villaret de la perruqueria Louen.
- Exposició de pintura d'en Joan Cantal.
- Exposició al Casal dels Avis dels treballs d'estampats sobre tela fets pels mateixos avis.
- XV Festival Internacional de Música de Sant Hilari, amb ATHOS QUARTET.
- Inauguració de la Depuradora, amb l'assistència del President de la Generalitat Sr. Jordi Pujol.

Actuació infantil a la Plaça Josep Moragues.

Homenatge a l'Orquestra Maravella.

AGOST

- Festa dels Quintos, amb l'Orquestra ''Vila de Blanes''.
- XV Festival Internacional de Música de Sant Hilari. Dia 4, Coral ''Joves d'Arbúcies i Sant Hilari'', ''Els Nois Alegres'', ''Els Petits Cantaires'' i Grup I. de l'Escola de Música.
  Dia 7, actuació de la soprano Montserrat Aparici i el pianista A. Maspero.
- Festa de l'Estiuejant, amb diferents actes.
- Inauguració de la façana de l'església parroquial i de la il.luminació del campanar.
- Dia 11, XV Festival de Música, amb el guitarrista C. Trepat.
- Festa Popular a la Placeta de Cal Ros.
- Desfilada de moda a la Plaça Josep Moragues a càrrec de Boutique Glòria.
- Exhibició de ''Doma Espanyola'' darrera l'Ajuntament amb el G. Cavallista St. Hilari.
- ''Els Nois Alegres'' representen ''Terra Baixa'' al Cinema Catalunya.
- Festa Popular al Barri del Serrat.
- XXXIII Concurs de Talla de Troncs i demostració d'arts i oficis bosquerols.
- Festa Popular al Barri del Petrinxo.
- Festa Popular a la Plaça del Dr. Robert amb en T. Miralpeix.
- Exposició a l'Hotel Ripoll de l'artista X. Cabanyes.
- Sardanes cada dijous amb la Cobla Genisenca.

Picnic a la Plaça.

CLUB TENNIS SANT HILARI

Com ja és costum quan arriben aquests dies de la Festa Major, i aprofitant l'oportunitat que ens dóna els programa de festes, les Entitats solem informar als nostres socis i al públic en general, de les activitats que s'han portat a terme. És l'hora, doncs, de fer balanç per tal de tirar endavant amb les coses que han estat positives i solucionar tots aquells problemes que s'hagin presentat.

Us farem, doncs, un petit esbós de les activitats que hem dur a terme durant aquests mesos que han passat:

Quan es va editar el programa de l'any passat s'estava celebrant el ''Vè Open de Tennis'' organitzat pel Club de Tennis Sant Hilari, per la qual cosa no us vam poder comentar les incidències i resultats. Val a dir que va ser un gran èxit tant pel que fa a participació com a l'assistència d'espectadors. Les finals es van celebrar el dia 8 de setembre i els guanyadors van ser:
INDIVIDUALS .....Albert Bonvehí (C.T. Sant Hilari)
DOBLES .....Xavier Clos (C.T. Sant Hilari) i
Pere Torras (C.T. Vic)

LES ACTIVITATS QUE S'HAN PORTAT A TERME HAN ESTAT LES SEGÜENTS:

Novembre-91
''Torneig d'hivern'' Infantil, junior i femení.
Festa de lliurament de trofeus.

1992
Gener - Maig
Cursets de Tennis patrocinats pel Patronat d'Esports.

Juliol - Agost
Ranking. Infantil, femení i junior.

Agost - Setembre
''Vlè. OPEN C.T. SANT HILARI''
Les finals estan previstes per al dia 20 de setembre:
a les 4.....Finals individuals
a les 5'30....Finals de dobles
a les 7.....Lliurament de premis als guanyadors del Ranking de Primavera i als guanyadors de l'Open.

A continuació es farà el tradicional fi de festa i s'obsequiarà amb un refresc a tots els assistents. No cal dir que hi esteu tots convidats i que agrairem la vostra assistència.

Acabada l'enumeració d'activitats voldríem assabentar-vos d'un tema que ens omple d'alegria però que a la vegada ens té molt preocupats. Us parlem del gran augment del nombre de practicants que hi ha hagut en aquests darrers anys. Ens alegra per raons evidents, ja que la nostra feina és la promoció del tennis i aquest augment de participants és el premi millor al nostre esforç. Ens preocupa perquè les instal.lacions municipals se'ns han fet petites: la demanda de pistes és molt superior a l'oferta i això és un problema de difícil solució, ja ens en fem càrrec. De totes maneres volem aprofitar l'ocasió per demanar públicament al nostre Ajuntament que es facin els possibles per a la construcció d'una altra pista de tennis. Tots els practicants els ho agrairíem moltíssim.

Acabem dedicant una bona i esportiva Festa Major a tots els nostres convilatans i a tots aquells que ens visiten durant aquests dies.

Club Tennis Sant Hilari

★ ★ ★ ★ ★

DIEZ AÑOS

Te vi llegar a la iglesia
tan bonita, tan gentil,
tan pequeña y tan hermosa
como la flor del jazmín;

tus ateridas mejillas
eran limpias alboradas
bajo la luz de dos soles
de cristal que me miraban.

Sobre pura y blanca nieve
era una rosa tu cara,
una flor que acariciaba
el viento de la mañana;

aquella mañana fría
que llegaste enamorada,
tus labios no se movían,
lo decía tu mirada.

Aquel treinta de diciembre
en nuestras mentes ufanas
entraba, ya para siempre,
la iglesia de las hermanas.

Allí nuestros corazones
emprendieron su viaje
con promesas, ilusiones,
y más sueños que equipaje.

Hoy hace justo diez años
que me diste tu amapola,
diez años que vamos juntos
como el velero y la ola,

diez años ya de trabajos,
diez años de nuestra historia,
diez años ya de recuerdos,
de proyectos y de gloria,

diez años acariciando
la seda de tus cabellos,
¡Cuantas noches recostando
tu cara sobre mi pecho!

Diez años que no son nada
para la vida del sol,
son para nosotros tantas
ilusiones, tanto amor...

Cuanto andar día tras día
fieles como nuestra sombra,
llenos de paz y armonía
como el canto de la alondra.

Hoy tenemos dos estrellas
donde girar encantados
cual dos amorosos astros
unidos y enamorados,

dos estrellas puras, limpias,
de un cristal que no se empaña,
dos estrellas cual dos tiernas
primaveras de tu entraña.

Dormido estaba el estío,
dormidos todos mis versos,
tus ojos sobre los míos,
despierto en tu cola el viento...

¡Cómo lo recuerdo amor!
Tú llegabas silenciosa
como una flor de jazmín,
¡Tan hermosa, ay, tan hermosa!

M. RUIZ
31 de desembre de 1988

★ ★ ★ ★ ★ ★

EL CASAL DELS AVIS VA FENT CAMÍ

Dels Casals d'Avis en general se'n diuen coses molt bones i d'altres de no tant, però és un fet ben constatable que el nostre té neguits, té ganes de fer coses.

Voldríem fer més activitats de les que es fan i volem anar per aquest camí.

Malgrat tot, no estem descontents ni tampoc no aspirem a aconseguir obtenir ''Màsters gerontològics''. Aspirem sí a millorar el nivell cultural i per això en les reunions del Patronat hi ha inquietuds. Si en fem un balanç veurem que Déu n'hi do de les coses que es fan al llarg de l'any.

En el camp de la cultura hem tingut actes importants com el Concert de Nadal ofert per la coral ''Els Nois Alegres'', o el curset de tècniques d'estampació de teixits, que va cloure amb una visitada i celebrada exposició el passat mes de juliol, amb magnífics treballs.

Amb motiu del 46è Homenatge a la Vellesa, al qual assistiren 75 avis amb els seus corresponents acompanyants i autoritats, es va celebrar el tradicional Concurs Literari entre els escolars d'EGB del poble que versava sobre el tema ''Els avis i l'esport'' i en varen sortir escrits molt bonics. Va ser important la col.laboració de l'Associació de Pares de Família del Col.legi Sant Josep i del mateix Patronat de la Vellesa.

Quant a les activitats lúdiques en tenim una que es destaca i és la que porta a terme la junta interna del ball. A més de les sessions setmanals amb discografia, sovint hi ha música en viu. Altre aspecte són els dinars que es fan al casal, que tenen molta acceptació i que és una bona mostra de germanor entre tots.

No ens podem estendre en explicacions de com fem front a les moltes despeses del nostre Casal, perquè sembla que fem miracles, però hem d'agrair i molt la tasca que fa l'Ajuntament, ''la Caixa'' i d'altres entitats, que normalment ens ajuden i que estem convençuts que continuaran en aquesta línia.

Actualment el nombre de socis ha assolit la xifra de 425, que per Sant Hilari és un llistó ben alt.

Res més, us desitgem una feliç FESTA MAJOR!

El Patronat Local de la Vellesa

RETROSPECTIVES

Us heu arribat a imaginar alguna vegada el devenir de les actituds? Si l'actitud presa per assolir el que crèiem era correcta? I, si hagués estat així, hauríeu pensat mai que amb alts i baixos hagués durat tant? I que, malgrat les travetes internes i externes, es podia haver anat seguint, amb millor o pitjor fortuna, gairebé fins als 50 anys? Doncs, això és el que han fet fins ara Els nois alegres.

En els inicis tothom es creia que érem quatre arreplegats —i encara ho som—, que volíem donar la nota, perquè ens veien vestits i abillats d'una manera força llampant. Francament, amb el "barret de palla" estil Chevalier, llacet, clavell vermell a la solapa i bastó tornejat, no donàvem pas gaire senyal de serietat, ni d'haver de durar. Això ho pensava tothom, menys els que formàvem el cor. I la prova la vàrem anar donant any rera any.

Es varen acabar, per desgràcia, els cors locals tradicionals, amb qui competíem amistosament i coral, "Chor Guilleria" i "Chor-Orfeó Parroquial"; d'aquesta manera vàrem ser nosaltres els únics que mantinguérem la torxa coral enlaire, que encara enarborem i Déu vulgui que sigui per a molts anys.

I és que amb tot, vàrem saber amotllar-nos a les circumstàncies, sobretot a la continuïtat anyal d'anar cantant. Mai no ens havia passat pel cap que aconseguiríem cantar la "Missa Pontificalis" de Perossi, perquè no teníem veus blanques —dones— al cor. Començàrem a cantar-la només amb veus d'home, i actualment ja ho fem amb veus femenines i tot.

La primera vegada que la vàrem cantar va ser amb motiu de la Festa de la Senyera 1955. Tampoc no podíem creure que organitzaríem la festa dels 25 anys, l'any 1971, d'existència de la coral i que molt reeixidament celebràrem. Era difícil imaginar l'esclat dels 25 anys de la Senyera, amb aquella organització plena d'actes de bon gust cultural i artístic, aquella data de juny de 1980 encara viu dintre els hilariencs que la vàrem fruir i que va marcar una fita difícil de superar.

Mai no haguérem imaginat que, pas a pas, ens acostaríem als 50 anys de vida de la coral i ja hi estem a les portes. Déu vulgui que hi puguem arribar, assolir-ho, veure-ho i celebrar-ho.

I és que si hem de ser sincers, els nois alegres hem arrelat fortament a Sant Hilari. Mai no hem negat la nostra col·laboració desinteressada a cap entitat o esdeveniment públic o privat, cívic o religiós. Podem citar, entre d'altres, els homenatges a la vellesa des del primer any, la campanya benèfica pro-nadal del pobre", de Radio Nacional de España, als salons del Solterra, concerts populars a l'estiu entre els anys 1955 al 1963, festa de suport a l'ambulància local, cantades regulars de la «Missa Pontificalis» de Perossi a l'església... i d'altres que ara no em vénen a la memòria i que seria prolix enumerar; i sempre de manera altruista. Aquesta tasca no cregui ningú que ha estat de manera fàcil. Sempre, però, hem tingut com a premisa fer-ho per donar relleu a tot el que es feia al poble.

També, perquè no dir-ho, hem tingut dificultats

Els Nois Alegres al Festival Internacional de Música de Sant Hilari.

internes que hem anat superant com bonament hem pogut, i que segurament ens han donat ales i experiència per reeixir de tots els entrebancs.

En l'actualitat seguim —homes i dones— posant el nostre comú esforç per mantenir ben alta la TORXA CORAL, que fa cap a 30 anys que enarborem sols. És el nostre intent i la fita principal, poder arribar als 50 anys d'existència, ço que serà, si Déu vol, per la tardor de 1996. Fins llavors tingueu present, hilariencs, que procurarem no desmerèixer del que fins ara ha estat la nostra trajectòria, comptant sempre amb el vostre suport i estímul.

Això és el que hem fet fins ara; això és el que pretenem en el proper futur.

Ah! Qualsevol hilarienc que vulgui, jove, gran o vell sàpiga que trobarà la nostra porta oberta.

Agrupació Coral
"ELS NOIS ALEGRES"

TRES DOSOS, UN TRES I... VISCA!!!

L'any passat, per aquestes mateixes dates i també amb motiu de l'edició del programa de la nostra Festa Major, dèiem que ja havia passat un any i fèiem un balanç de la feina feta, de les fites que ens havíem proposat i de tot allò que s'havia aconseguit. Arribàvem a la conclusió que la feina que s'havia portat a terme era totalment positiva i esperançadora.

Ara, ens tornem a enfrontar amb aquest moment de col·locar a la balança les coses bones i les no tan bones i mirar amb objectivitat cap a quin costat es tomba. Fet, doncs, aquesta mena "d'examen de consciència", hem de dir que ens sentim molt satisfets de la feina que s'ha realitzat. I, tot i que els socis ja n'estan informats, ja que la comunicació que hem mantingut entre tots ha estat bastant bona, mirarem d'explicar-vos-la de manera ràpida.

SOCIS: L'any passat comptàvem amb 360 socis i pensàvem que era una quantitat bastant important, però també manifestàvem la nostra esperança en el sentit que hi hauria un sensible augment. Doncs bé, ens manifestem enormement satisfets pels prop de 470 socis actuals, tot i que tenim la seguretat que aniran en augment. Volem aprofitar l'oportunitat que ens brinda el programa de la Festa Major per donar-los les gràcies, ja que sense ells no s'hauria pogut aconseguir res del que s'ha aconseguit. La força dels socis no és, només, una força econòmica. És, sobretot, una força moral. És molt important per als membres de qualsevol Junta sentir-se avolats per una massa social entusiasta. És únicament això el que permet encarar la feina amb l'ànim imprescindible per poder-la dur a terme.

SARDANES TOT L'ANY: Era una de les primeres fites que ens havíem proposat. Doncs bé, hem tingut Sardanes tot l'any. Una cada mes, com a mínim.

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES ENTITATS: Es va arribar a un acord amb l'Ajuntament per tal de subvencionar totes aquelles entitats o associacions del poble que volguessin organitzar una audició de sardanes amb motiu de la seva festa o amb qualsevol altre motiu. Aquesta proposta va tenir una bona acollida i s'han organitzat unes quantes ballades en aquest sentit: Escoltes i Petits Cantaires (1), Col·legi Sant Josep (2), Festa dels Quintos (1), celebració del Dilluns de Pasqua a Joanet (1) i Festa de Sant Cristòfol (1). Els donem les gràcies i encoratgem altres entitats perquè s'hi engresquin per a l'any que ve.

PROGRAMACIÓ DE LES BALLADES DE TOT L'ANY: Es va editar un programa amb totes les ballades i concerts de l'any 92. Si s'han fet algunes audicions més que no figuren en el programa és perquè es va decidir quan el programa ja estava publicat.

CONCERT DE SANT JORDI, "PATRÓ DE CATALUNYA": Feia anys que aquesta diada no se celebrava com cal. Anys enrere havia estat un

La tenora ja refila.

costum celebrar aquest dia amb concerts de sardanes i de música catalana; però, per diverses causes que no vénen al cas, es va deixar de fer. Enguany, hem recuperat aquesta tradició i s'ha celebrat com cal la festa del nostre patró. Una ballada de sardanes a la plaça Verdaguer i un concert al cinema Catalunya a càrrec de la cobla orquestra Miramar van conformar la celebració. Esperem poder-la repetir.

CURSET DE SARDANES: S'ha celebrat durant els mesos de maig i juny, amb l'assistència d'unes 200 persones entre grans i petits. El divendre a partir de dos quarts de deu el vespre al pavelló municipal, per als grans, i el dissabte, a partir de les tres de la tarda, al Col·legi Sant Josep, per als petits. Pensem que aquests cursets fan que cada vegada hi hagi més ambient a les audicions de sardanes, i animem tots els joves a participar-hi. Ens agradaria que aquesta franja de jovent dels 15 als 25 anys s'animessin a dansar al ritme de la música més nostra, sense renunciar, per descomptat, a la música que a ells els agrada en aquest moment. Pensem que ambdues són perfectament compatibles.

COL·LABORACIÓ AMB L'AJUNTAMENT: No volem acabar sense posar de manifest la bona acollida que les propostes del grup sardanista van tenir per part dels components de la nostra corporació municipal. Des d'un primer moment es van mostrar disposats a treballar plegats per tal de donar una bona embranzida a la nostra dansa i aquest suport, tant a nivell humà com a nivell econòmic, ha estat el que ha fet possible programar tots els actes d'enguany. Desitgem que aquesta col·laboració tingui continuïtat i que repercuteixi en benefici de tots plegats.

Els components de la Junta del grup sardanista Sant Hilari, en nom de tots els socis, aprofitem les pàgines d'aquest programa per desitjar, a tots els hilariencs i amics que ens visitin, una airosa i balladora Festa Major.

Tres dosos, un tres i... VISCA LA FESTA MAJOR!!!

GRUP SARDANISTA SANT HILARI

EL NOMBRE SET

Després d'assistir a uns cursets de matemàtiques, em va fer molta gràcia una de les moltes propostes de treball que es van suggerir: treballar el nombret SET, intentar bucar coses, les que siguin, que en el seu nom hi formi part el nombre SET. Després de buscar, de consultar i de preguntar, i amb la valuosa ajuda dels alumnes de quart de diversos anys, he aconseguit fer-ne una bona col·lecció.

Permeteu-me primer, però, que us faci una presentació d'aquest nombre cabalístic, simbòlic i màgic per execel·lència. Concretament, i com a introducció, m'agradaria fer-vos un extracte de l'obra "Nombres Meravellosos" de Joan Amades i, tot seguit, entrar ja en el treball de recerca.

Segons ens diu Joan Amades, sembla ser que la preponderància d'aquest nombre sobret tots els altres té el seu origen en una tradició universal i comuna a tots els pobles: el món fou creat en set dies i, per tant, aquest nombre deuria regir en totes les coses terrenes ja que portava en si el sentit de la creació. Déu va fer la Terra en set dies i després va reposar, per això és creença general entre els camperols d'arreu del món que cada set anys la terra dóna poc fruit ja que, com el seu Creador, reposa després d'aquest període treball.

Aquest nombre ha tingut gran importància en afers astronòmics: els caldeus van dividir el cel en constel·lacions, que encara avui subsisteixen en astronomia, formades per agrupacions de set estels. Les fases lunars tenen una durada de set dies, i aquesta va ser la primera observació ben clara i precisa que va fer l'home respecte als moviments dels astres. Aquesta observació va fer creure que el nombre set era el que regia en les coses de l'univers i, seguint aquesta creença, fou feta la divisió lunar del temps en períodes de set dies, que han esdevingut les actuals setmanes.

El paper exepcional del nombret SET ha estat explicat de diverses maneres. Ja se'l remunta als coneixements astronòmics dels babilonis, que comptaven set planetes (comptant-hi el sol i la lluna, ja que ells només haurien identificat set planetes reals: Júpiter, Venus, Saturn, Mart i Mercuri). Dividien també el cicle lunar en fases de set dies, i cal veure aquí l'origen de la setmana. A la Bíblia es diu que la creació del món va ser realitzada en set dies, que Josep va interpretar el somni de les set vaques grasses i les set vaques primes. L'any sabàtic ocorria cada set anys i un de cada set era jubilar. L'Apocalipsi fa esment de set esglésies, set àngels, set segells i set plagues. A la teologia catòlica hi ha set sagraments, set pecats capitals, etc. L'antiguitat clàssica va conèixer els set savis de Grècia i les set meravelles del món. El set era consagrat al déu Apol·lo. Els alquimistes veien una relació misteriosa entre els set planetes i els metalls (Sol = or; Lluna = plata; Júpiter = estany; Venus = coure; Saturn = plom; Mart = ferro; Mercuri = mercuri).

Ara, en l'actualitat, el set continua essent un nombre màgic, un nombre que intervé en la formació dels noms més diversos i de característiques més

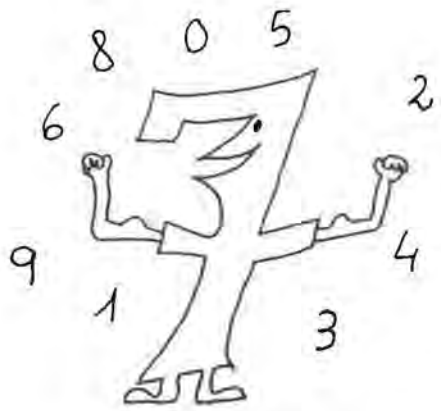

variades, tant en català com en castellà. Només cal que doneu un cop d'ull al que ve tot seguit.

Popularment, el set és considerat com el nombre de la ponderació. Quan hom vol indicar una quantitat vastat i gairebé infinita, utilitza el nombre set. I, així, trobem molts proverbis referents al set.

ALGUNS PROVERBIS, MODISMES I FRASES FETES

– N'hi ha per a set ciutats (quan una cosa és molt abundant).
– Els gats tenen set vides (indica la gran vitalitat de l'animal).
– Passar els set calzes d'amargura (sofrir moltes desgràcies o penes).
– Tenir set mans (ser molt treballador).
– Ser un set traces (tenir bona mà per a determinades feines).
– Set i les dents i la barba a sota (quan no es vol dir l'edat real).
– El millor casat se'n penedeix set vegades al dia.
– El millor cristià peca set vegades cada dia.
– Any de set nevades, blat per les teulades.
– Anar amb set ulls (vigilar molt).
– Quedar amb set pams de nas (quedar molt sorprès).
– Haver voltat les set parts de món.
– Haver navegat pels set mars.
– Ser un set cametes (ser un bon caminador).
– Xerrar més que set cotorres.
– Ser un talòs de set soles (ser poc llest i molt crèdul).
– No veure'n set a dalt d'un ase (tenir molt mala vista).
– Embolicar més que set troques.
– Tenir set pells a la cara (ser molt despreocupat).
– Quedar-se de set colors (quan algú es queda sufocat).
– D'un pet fer-ne set esquerdes (exagerar una cosa).
– Ésser set i el batlle (ser una colla molt nombrosa).
– Ser un set-ciències (se un saberut).
– Fer set i mig (encertar una cosa, tenir sort...).
– Ser un setdorment (un dormilega).
– Más que siete: expressió castellana per indicar que es tracta d'una cosa excessiva.
– Matasiete: expressió castellana per designar un fanfarró.

HI HA NOMBROSES COSES I EXPRESSIONS DE LA VIDA QUOTIDIANA

– Els set dies de la setmana
– Renault 7
– Els set colors de l'arc de Sant Martí
– Seven-Up (refresc)
– Les set vides del gat
– Fer-se un set al vestit
– Els set forats del cap
– L'autopista A-7

EL SET HA ESTAT UNA FONT INESGOTABLE PER ALS CONTES I LES NOVEL·LES

– Blancaneus i els set nans
– Els Set Secrets
– Els set llapis màgics
– Santa Claus i els set ossos
– Fantomette i els set fantomettes
– En set homes i en set pams
– El rei i els set savis
– Les botes de set llegües
– Les set cabretes i el llop
– Els set investigadors
– Les set flames
– Les set boles de cristall
– Els set corbs
– Negraneu i els set gegants

EL CINEMA, EL TEATRE I LA TV, TAMBÉ S'HAN NODRIT AMB EL NOMBRE SET

– Els set magnífics
– El Setè de cavalleria
– Set núvies per a set germans
– Set dies a Hollywood
– El pirata dels set mars
– Set espartans
– Set contra Tebes (tragèdia)
– Els set dorments (comèdia religiosa)
– James Bond: Agent 007
– El setè segell
– Set dones
– Força 7
– El Setè Art (el cinema)
– Fila 7
– Siete por siete (programa TV)

DIVERSOS JOCS PER A TOTS

– Canica siete
– El set i mig (joc de cartes)
– Tres sets (joc de cartes)

I TAMBÉ POBLES

– Setcases
– Setfonts (Llenguadoc-Occitània)
– Setaigües (País Valencià)

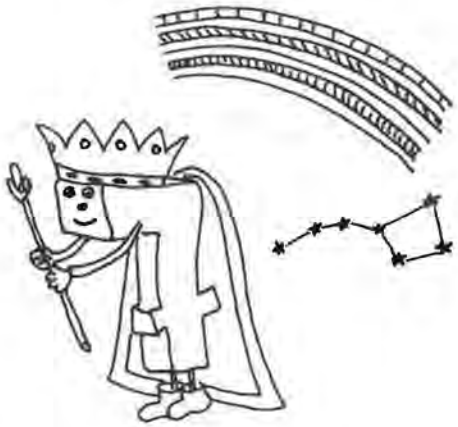

I PLANTES

– Sieteenrama
– Sietecortezas
– Sietepellejos
– Sietecasacas
– Sietesangrías
– Sietesayos

AL CRISTIANISME HI HA MOLTES MANIFESTACIONS DEL NOMBRE SET

– Els set Dolors de la Mare de Déu
– Les set virtuts
– Els set germans Macabeus
– Els set diaques
– Jesús amb cinc pans i dos peixos va alimentar cinc mil persones.
– Els set pecats capitals, els set dons de l'esperit i, també, els set vicis.
– Els set goigs de Maria Santíssima.
– Les set alegries de Sant Josep.
– Hi ha set principis infernals regits pels set reis de l'infern: Ariel, Anoel, Marbiel, Mefisroel, Barbuel, Esiabel i Arifel.
– En l'oració fonamental dels cristians, el Parenostre, hi podem observar també set peticions.
– Jesucrist, a la creu, va pronunciar set paraules.

A LES SAGRADES ESCRIPTURES TAMBÉ HI TROBEM REFERÈNCIES

– El rei David, en el trànsit de l'Arca, va immolar set víctimes.
– Els trompeters van fer caure les muralles de Jericó després de fer sonar set vegades les trompetes i de donar set voltes a la ciutat.
– En el temple hi havia uns canelobre de set braços.
– S'havien d'oferir sacrificis durant els set dies de pasqua.
– Job tenia set fills.
– Quan els homes van provar de construir la torre de Babel per tal d'arribar al cel, en arribar al setè pis els fou enviada la confusió de llengües i no pogueren acabar-la.
– Noè va necessitar set mesos per construir la seva arca i hi va navegar durant set mesos.

EN LA HISTÒRIA TAMBÉ INTERVÉ SOVINT EL NOMBRE SET

– La ciutat dels Set Turons (al·lusió a l'emplaçament de Roma)
– La Setmana Tràgica: revolta popular que esclatà a Barcelona, el juliol del 1909, de signe antimilitarista i anticlerical.
– Guerra dels Set Anys: Suècia contra Lubeck, Dinamarca i Polònia (1563-1570)
– Guerar dels Set Anys: Gran Bretanya i Prússia contra França i Austria (1756-1763)
– Guerra dels Set Anys: primera guerra carlista.
– Codi de les Set Partides: codi jurídic escrit per Alfons X, el Savi.
– Els set savis de Grècia
– Els set infants de Lara
– El set de juliol: sublevació de la guàrdia reial (Madrid-1822)

EL SET ÉS TAMBÉ BEN ARRELAT EN DIVERSES LLEGENDES I CREENCES

– Set anys abans d'acabar-se el món, els ases deixaran de bramar i les dones deixaran d'infantar.
– Aquell que fa set esternuts seguits no patirà una mort violenta.
– Trobar una tavella de fava amb set faves porta gran sort i fortuna.
– Per cada mentida se sofreixen set anys de purgatori.
– Es diu que a una nou-casada durant els tres primers mesos de matrimoni li passen set desgràcies: se li crema el dinar, es descuida la porta de casa oberta durant tota una nit, fa el menjar salat, es deixa el llum encès tota la nit, perd una peça de roba a la bugada, es deixa l'aixeta de l'aigua oberta i se li embussa el lavabo.

I TAMBÉ EN ALTRES COSES VARIADES

– L'hidra dels set caps (un dels dotze treballs de l'Hèrcules)
– La serra de Setcomelles (entre l'Alta Ribagorça i el Pallars Jussà)
– El pic de Sethomes (al massís del Canigó)
– Els Set Frares (l'óssa major)
– Setembre: en l'antic calendari romà era el setè dels mesos.
– Siete de la Rota: consell format per set lletrats que auxiliaven la justícia. Regne d'Aragó (1519-1528)
– Les set paraules: oratori de Haydn.
– Set per quatre: compàs musical compost.
– Febre dels set dies: infecció febril que atacava els europeus que residien a l'Indostan.
– Els set documents: comèida religiosa.
– Els Set Mars: conjunt de llacunes del delta del Padus.
– Sietelevar: en el joc de la banca, sort en la qual es guanyen set punts.
– Societat dels Set: societat fundada a l'Uruguai el 1810 amb l'objecte de fomentar idees independentistes.
– Sietecolores: ocell.
– Sietecueros: és un americanisme per designar un perelló.

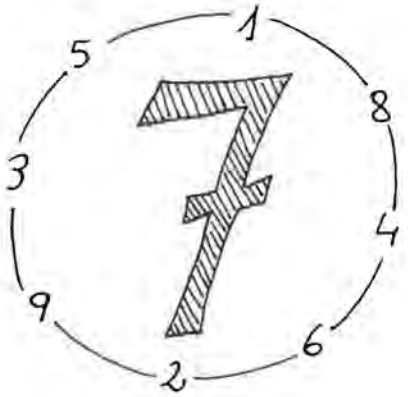

– La Setena: comunitat ramadera (Baix Maestrat - País Valencià).
– Penya Doble Set: societat esportiva de Girona.
– 7 a 9: club barceloní de Tennis Taula.
– Les Set Portes: conegut restaurant de Barcelona.
– El Setè Cel: llibreria de Salt (Girona).
– Les set notes musicals: do, re, mi, fa, sol, la, si.
– La Setena Avinguda: famosa a la ciutat de Nova York.
– La Dansa dels set vels.
– Setmana i tots els seus derivats: setmanal, setmanari, setmanada,...
– Setmesó: persona nascuda als set mesos d'haver estat engendrada.
– Set: estrip en dues direccions que, per la seva forma, recorda aquest nombre.
– Les set meravelles del món: les Piràmides d'Egipte, els Jardins penjants de Babilònia, l'Estàtua de Zeus a Olímpia, el Temple d'Artemisa a Efeso, el Mausoleu d'Halicarnas, el Colós de Rodes i el Far d'Alexandria.
– L'Heptatló: competició atlètica femenina que consta de set proves.

Aquest recull ha estat un treball de recerca, de consulta i de força paciència, tant per localitzar els elements com per ordenar-los i classificar-los. Ben segur que n'hi ha molts més i que es podria fer un treball bastant més extens. Crec, però, que és suficient per què ens adonem de la gran importància que tenia el nombre set en la vida dels nostres avantpassats i que, fins i tot en els nostres dies, continuem conservant tota una sèrie de costums, supersticions i creences que tenen el seu origen en el nombre set.

L'única pretensió d'aquest treball ha estat fer-vos passar una estona entretinguda. Espero, si res més no, no haver-vos avorrit.

XAVIER COLON I AUGUET

ENAMORAT DE LES GUILLERIES

Quan jo era jove, o si voleu, més jove que ara, als rectors que tenien una parròquia que termenejava amb un bisbat diferent del seu se'ls anomenava **carrabiners**, per trobar-se a la frontera i gaudir de «llicències ministerials» a les parròquies del bisbat veí. Això era en argot clerical; però, als encara més joves, això els sonarà a xinès o a música celestial. Jo, en canvi, per la meva condició clerical, em sento autoritzat a fer al·lusió a aquesta circumstància.

N'hi puc fer perquè jo sóc un **carrabiner**, no d'ofici o de ministeri, sí en canvi de naixença. Vaig néixer a la bonica població de Taradell, a la falda del Montseny i a quatre quilòmetres escassos de casa meva passa el límit provincial entre Barcelona i Girona. Un límit artificial, convencional i sovint absurd, que fa que dues poblacions germanes d'història i de tradició, com Taradell i Viladrau, que durant segles van pertànyer a un mateix terme senyorial i van formar una única baronia, ara l'una sigui barcelonina i l'altra gironina.

Això dels límits provincials va vinculat als meus records d'infant. El meu pare, que era un bon boletaire —«caçador de bolets», segons la parla local—, se m'havia emportat de petit, alguna de les matinals dominicals de tardor, que és quan feia la seva «cacera», a buscar bolets cap al «Camp del timonar», que era el seu lloc preferit. El «Camp del timonar» és un pla un xic solcat de torrenteres, abans ple de pins, que fou víctima de la gran socarrada del 31 de juliol de 1984, per a nosaltres «l'any del foc», el qual es troba prop del punt de coincidència dels tres municipis de Selva, Taradell i Viladrau. Doncs bé, a un extrem del «Camp del timonar» i mirant cap a casa del Vilar-del-bosc, hi havia dues o tres fites de pedra amb els escuts de Barcelona i de Girona i la data de 1833, que marcaven el límit provincial. Ara només n'hi he sabut retrobar una i encara un xic malmesa, mans barroeres o potser alguna de les grans màquines que ja es fiquen pel bosc, l'han mig partida.

Recordo que el meu pare —seria a l'entorn de l'any 1945— apartant les mates, em va ensenyar l'escut i la data i em va explicar que la part de ponent era de la província de Barcelona i la de llevant, de la de Girona. El bosc s'estenia ufanós a banda i banda, ens trobàvem al mig d'una vall, res no indicava cap diferència o diversitat i jo no entenia el perquè d'aital divisió; un xic més enllà, mentre esmorzàvem i bevíem l'aigua fresca de la font del Vilar, jo demanava ingènuament al meu pare si l'aigua era de Barcelona o de Girona. No recordo el que em va dir, el que sí recordo bé és que la masia el Vilar-del-bosc era de Viladrau, i per tant de Girona, i la seva masoveria o la Casa Nova del Vilar era i és de Taradell, i per tant de Barcelona, i ambdues es troben a un tirat de fona.

Deu ésser per això que sempre he tingut una certa prevenció i desconfiança a les divisions i als límits provincials.

L'Antoni Pladevall, un hilarienc més.

Mai no he entès bé els conceptes de «gironí», «barceloní», «lleidatà» o «tarragoní», quan s'apliquen a sectors allunyats del lloc on aquestes paraules tenen el seu origen; vull dir que per mi un gironí és un home de Girona i dels seus voltants, un barceloní un de Barcelona i rodalia, un lleidatà un de Lleida i de les terres del baix Segre i un tarragoní un habitant de Tarragona o del seu Camp.

Quan ens allunyem d'aquests centres històrics i tradicionals aquelles paraules perden el sentit propi i es tornen estantisses, artificials, polítiques... Voleu més absurd que el que llegeixo en un llibre, que no vull anomenar, sobre l'art romànic o medieval «gironí», que fica en un mateix sac peces del romànic de Ripoll, de Montgrony o de Mosoll amb altres de Besalú, Vilabertran o Sant Pere de Rodes? Entre els corrents i influències artístics dels diferents punts de terres «gironines», pertanyents a comtats i bisbats diferents, hi ha tanta similitud o relació com la que hi pugui haver entre el Vallès o Osona amb el Solsonès, Urgellet o Pallars Sobirà. Es veu que els «romànics» ja tenien clar el concepte provincial!

O, enfocant-ho d'una altra manera, algú em podria aclarir la diferència existent entre un cerdà de Bellver o de Baltarga i un de Meranges o d'Isòvol o béentre un osonenc de Taradell i un de Viladrau? La resposta ja la sé: uns són lleidatans i els altres gironins, uns barcelonins i els altres gironins... però a mi això no em convenç.

Fet aquest aclariment, que revela una mica el meu tarannà i que tampoc no és la primera vegada que faig, puc dir que em considero del tot «un altre gironí», pràcticament tan gironí com els habitants de Sant Hilari o de Viladrau, poblacions que sempre he estimat i on em sento com a casa.

Si l'atzar em va fer néixer a ponent del límit provincial, per gust, estima i pròpia voluntat, sempre que he pogut he residit al sector llevantí o «gironí».

Fa exactament trenta-un anys, era l'any 1958, que vaig començar a passar tongades estivals a Sant Hilari Sacalm, a un casal situat sota Sant Miquel de les Formigues o la muntanya de Solterra, al centre o al botó de la roda de les Guilleries. Des d'aleshores, llevat de tres estius, he vingut cada any a passar uns dies a les Guilleries i el meu lloc habitual de residència ha estat la població de Sant Hilari Sacalm, el casal de Villavecchia o el mas Subirà de Santa Creu d'Horta, del terme d'Osor.

Des d'aquests indrets o punts de partença he recorregut en totes direccions i per tots els camins i corriols possibles aquest bé de Déu de naturalesa luxuriant que són les Guilleries, d'elles he anat baixant cap a les contrades veïnes de la baixa Selva, de la Garrotxa i del Gironès.

Els meus contactes amb Viladrau van començar abans que els de Sant Hilari i, tot i que mai no hi he residit temporalment, per mi Viladrau és com a casa meva. Afeccionat a la història des de sempre, per allà l'any 1948 vaig començar a consultar l'arxiu parroquial de Viladrau, que és un complement de l'arxiu parroquial de Taradell. Gràcies als dos arxius m'anava assabentant i anava reconstruint la història de l'antic terme del castell de Taradell, del qual, com ja he dit, depenia Viladrau. Per mi Taradell i Viladrau són un mateix terme i sempre l'he estudiat conjuntament prescindint de l'absurd i totalment gratuït límit provincial de l'any 1833.

La finalitat dels meus recorreguts per aquest sector de les «terres gironines» ha estat bàsicament el de seguir i reconstruir les traces dels homes que les han habitades i hi han deixat rastre en els antics castells i esglésies, masies i capelles, ponts i molins, etc. que he intentat recollir i divulgar en monografies i articles sobre Sant Hilari Sacalm, el Coll, Osor, el Far, els antics ponts del riu Ter, Santa Margarida de Vallors, Viladrau, Espinelves, Cardans, Sant Pere Desplà... i en general sobre tot el sector del Montseny que jo anomeno osonenc i altres anomenen «gironí». També he gaudit estudiant la seva gent, tant la gent senzilla que ha donat vida des de l'anonimat a cada racó d'aquestes meravelloses contrades com els personatges singulars i pintorescs com foren les bruixes, en Joan Sala, àlies Serrallonga o el general Josep Moragues.

Més tard i de molt antic he ampliat el meu camp d'estudi de temes «gironins» a Vidrà, el Ripollès, la Cerdanya i fins a la mateixa ciutat de Girona dins la Col·lecció «El Nostre Patrimoni», de la Caixa d'Estalvis de Girona.

Tanmateix, les meves estades i les meves visites per les contrades gironines no han estat simple i únicament per motius d'estudi; molt, molt sovint han estat per pur esplai i gaudi de l'esperit.

Qui no s'hagi perdut mai, una jornada xafogosa d'estiu, per un corriol cobert per l'espès fullam d'una perxada de castanyes i no hagi sadollat la seva set en una de tantes riquíssimes fonts guillerenques, qui no hagi trepitjat mai una catifa de fulles de faig de color de bronze, mentre a la soca hi resten les seves últimes companyes d'un groc d'or vermell, inimitable, qui no hagi gaudit de la impressió d'un bosc de sureres mig despullades o abillades amb túniques moradenques o qui no hagi reposat, després d'una tirosa ascensió, sobre un cimal de roques mirant voleiar els voltors o sofrint l'embat de les formigues alades, no podrà dir mai que ha copsat tota l'essència i el misteri d'un dels sectors més meravellosos de les que pròpiament o impròpiament anomenem «terres gironines».

ANTONI PLADEVALL i FONT
és doctor en ciències històriques per la Universitat de Lovaina

Escrit publicat a la Revista de Girona, n.º 139, 1990.

★ ★ ★ ★ ★ ★

LA COBLA

En un poble arran del mar
celebren bona Festa Major,
fent-se un tip de puntejar
que bé ho fa el pescador!

Al so d'eixa dansa galana,
tots, fadrins i donzelles,
mentre ballen la sardana,
s'imaginen cosetes belles.

La cobla segueix refilant,
musicant amb corda i vent,
onze professors van tocant
airosos, el seu instrument.

Sobresurten bé les tenores
i repliquen els dos tibles,
dels cornetins, t'enamores,
el trombó fa notes simples.

Als compassos del tamborí,
tot i fent sonar el flabiol,
dos fiscorns es fan sentir,
el contrabaix ronca tot sol.

Els músics **toca que tocaràs**
llencen sardanes al vol...!
Un peu els marca el compàs,
la solfa dins del faristol.

JOSEP FÀBREGAS
Sant Hilari, juliol 1989

Butlletí Informatiu de Ceràmica Núm. 48 gener-juny 1991

NOTES SOBRE L'ANTIGA PRODUCCIÓ DE TERRISSA NEGRA A SANT HILARI SACALM

Santiago ALBERTÍ

UNA SIMPLE APROXIMACIÓ

Com saben prou bé els nostres lectors, el BUTLLETÍ publica en els últims temps una atapeïda sèrie d'articles sobre la terrissa negra a Catalunya. Responen als compromisos de l'ASSOCIACIÓ CATALANA DE CERÀMICA DECORADA I TERRISSA en un programa internacional de recerca, esmentat diversos cops en aquestes pàgines, sobre l'obra negra en la ceràmica de la regió nord-oest de la Mediterrània.

La quantitat ingent de dades noves, la limitació del temps global i el ritme només trimestral de la nostra revista imposen concentrar els esforços immediats sobre els centres pendents amb un major relleu, on la investigació encara en curs amuntega prou ràpidament un seguit d'informacions i de visions inèdites. Caldrà deixar per a més endavant, per a una nova fase no apressada, el lògic desig d'aprofundir també en centres menors, on l'afluència de dades sembla de debò molt laboriosa i en gran part de rendiment escàs.

Resulta tanmateix d'interès, ja des d'ara, de consignar almenys unes primeres notes sobre aquest segon grup de centres. Per pobres i fragmentàries que siguin, val la pena d'aplegar-les perquè componen una primera perspectiva ben desconeguda avui, o gairebé. Constitueixen d'altra banda un punt de partença, un inici d'aproximació, per a millors estudis en el futur. De la innegable incoherència d'avui pot sorgir la coherència de demà.

Un exemple d'aquesta mena ens el dóna el poc que sabem per ara de la producció terrissera de Sant Hilari Sacalm. Com veurem, resta ben vague i inconnex. És clar que, per cobrir les llacunes, cal començar per delimitar-les. Aquest és el modestíssim valor que poden tenir aquestes notes. Són una simple aproximació.

UNA DADA ENGANYOSA A DESCARTAR

La consignem perquè és fàcil d'ensopegar-hi. L'equip de recerca de l'ASSOCIACIÓ la valorà positivament a primer cop d'ull, però negativament en ponderar-la.

L'historiador Francesc Carreras i Candi publicà, que sapiguem, la primera monografia dedicada a Sant Hilari, la base més sòlida i divulgada de la historiografia local (1). En diversos passatges de l'obra afirma que, entre els oficis més antics enregistrats a la població, figura el d'escudeller (2). Es basa en un contracte d'aprenentatge de 1379.

La simple lectura d'aquests passatges mou naturalment a l'estudiós de la ceràmica a fer-ne dues conclusions alternatives.

a) Donant al mot un sentit estricte, ben taxatiu des de l'edat mitjana, deduiríem que un anomenat «escudeller» havia de fer forçosament ceràmica de coberta estannífera: la dita, bé molt després, pisa. Per aquelles dates de 1379 els ceramistes que en feien a Barcelona rebien ja, entre d'altres noms el d'«escudeller», que a la llarga seria el que havia d'imposar-se com a designació professional única d'aquests menestrals, un cop ben singularitzats com a ofici a part dels altres ceramistes: terrissers (ollers i gerrers) i rajolers o teulers. En el quadre reduïdíssim de centres de ceràmica estannífera, la irrupció de Sant Hilari en temps tan reculats resultaria sensacional de fet tant, que inclinava tot seguit a un fort escepticisme.

b) De la incredulitat podia sorgir una segona interpretació més versemblant, sobretot en una població petita, llavors ben rural, sense apel·lacions ni títols professionals rígids per l'escassetat de la seva menestralia. Així podria imaginar-se que el nom impropi d'escudeller recaigués en un terrisser local pel fet que aquest produís, molt majoritàriament, escudelles. Val a dir que això seria força sorprenent el 1379, en una època en què la vaixella de ceràmica no era encara gaire estesa i resultava ben excepcional a la ruralia, la qual cosa fa inexplicable una dedicació forta, ni que sigui singular, a les Guilleries, comarca interior ben desavinent respecte a mercats d'importància.

Sortosament, el mateix Carreras i Candi publicava en apèndix el text íntegre del contracte d'aprenentatge en el qual s'inspirava (3). Aquest document, del 28 d'abril de 1379, és redactat en

llatí segurament pel rector del poble, que el signa com a testimoni amb dos més. No hi surt pas el nom «escudeller» ni cap equivalent llatí aplicat a persones. El que fa és indicar un ofici de **«tornerie siue scudelerie»**, tot emprant un lèxic no gens gremial, sinó d'atenció a l'activitat en la pràctica. Sense entrar en detalls que ara resultarien prolixos, diguem que la lectura atenta del document porta a una conclusió clara: el menestral que contracta aprenent fa de torner. La seva activitat principal, si bé no única, és produir escudelles. Es tracta d'escudelles de fusta, naturalment. Això sí que encaixa amb la realitat a esperar: la de les vaixelles de l'època en medi rural, i la de les migrades possibilitats de variació que podia tenir, en aquest medi, la producció d'un torner, força polifacètica en canvi als nuclis urbans on, de fet, treballava sobretot com a proveïdor d'altres oficis (4).

NOVES PERSPECTIVES A LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XVIII

Com veurem més endavant, les primeres notícies inequívoques que tenim ara com ara de la producció terrissera de Sant Hilari són de la segona meitat del segle XVIII. Ignorem encara si començà abans. Potser sí. De tota manera, les comunicacions del poble milloraren força per aquest temps. S'hi consolidaren, a més, unes possibilitats mercantils que no existien pocs anys enrera. Tot plegat havia d'afavorir el naixement, o almenys la considerable projecció, d'una activitat ceràmica.

S'escau de dedicar un espai a les noves circumstàncies, perquè ajuden bastant a valorar les notícies concretes que seguiran.

Molts dels vells camins de Catalunya milloraren força a la segona meitat del segle XVIII. Ho imposaven el creixement demogràfic i les necessitats econòmiques. Fins en el cas de conservar els traçats antics, hi ha una forta tendència a ampliar les vies i a aplanar-ne el sòl. El trànsit en carros, fins i tot de quatre rodes, esdevé molt més possible, i també més fàcil, d'una manera general.

A Sant Hilari Sacalm, en concret, el progrés va ser dels més substancials. El motivà el desig d'explotar bé els recursos forestals de les Guilleries i d'adreçar-los eficaçment fins a la costa, on, a més d'existir un gran demanda pròpia, podien ser embarcats cap a on fos.

Punt clau d'aquest propòsit va ser obrir de cap i de nou, entre Sant Hilari i Arbúcies, una bona pista que rebé ja aleshores el nom de carretera per oposició al simple camí. A Arbúcies ja es prenia la ruta, convenientment millorada, que serpentejava cap al litoral tot evitant el Montseny i el Montnegre. Passava per Breda, Sant Celoni i Vallgorguina, per arribar a Arenys. Sant Hilari restà aleshores a cosa de 10-12 hores d'aquest punt estratègic de la costa, segons s'hi anés a cavall o en carro de dues o quatre rodes. Notem de passada que aquesta via va ser decisiva per a l'esplendorosa prosperitat ceràmica de Breda (5).

Un fet contemporani que trasbalsà la comercialització de la ceràmica va ser l'anul·lació de la major part dels proteccionismes existents a les ciutats. El gran mercat de Barcelona s'havia mostrat fins aleshores tancadíssim a tota terrissa forana, com a mesura protectora de la local (6). Principis ja incontenibles de lliure comerç acabaren amb aquesta situació. Els terrissers barcelonins van perdre les darreres batalles per mantenir-la, adreçades a la competència de Sabadell i Mataró. Val a dir que no en plantejaren contra la introducció progressiva de l'obra de foc de Breda, perquè la local d'aquesta mena, de qualitat sens dubte inferior i també de poc preu, ja era deixada molt de banda pels obradors barcelonins. Els bredencs, especialitzats en el gènere, van treure molt de partit del mercat de Barcelona (7).

NOTÍCIES DISPERSES I CONCRETES SOBRE LA TERRISSA DE SANT HILARI

Ara com ara, les primeres notícies sobre la terrissa de Sant Hilari Sacalm ens vénen d'un origen ben llunyà: la documentació del santuari del PALLER, prop de Bagà, a l'alt Berguedà. Són d'un cartipàs dels anys 1751-1796. Hi consten diverses compres de terrissa. La procedència hilarienca és consignada dues vegades:

«**2 plats negres, vinguts, expressos, de Sant Hilari, pels fogons. 7 sous 6 diners**».

«**Per 5 plats grans, 2 cassoles, 12 tupins, 6 plats mitjans, 6 de més petits, i un tupí dels més grans dels de Sant Hilari. 2 lliures, 6 sous, 3 diners**» (8).

Notem que en la darrera partida la menció d'origen sembla més aviat referir-se només a l'última peça.

BENET ESPINALT i GARCIA, en el seu **Atlante español** publicat el 1783, dedica aquest espai a la ceràmica de Sant Hilari: «**Hay una fábrica de cántaros que llaman *porrons* de una tierra negra y sirve para enfriar el agua del modo que en Castilla las alcarrazas**» (9).

El conscienciós viatger FRANCISCO DE ZAMORA, que tan valuoses impressions ens va deixar sobre la Catalunya del seu temps, passà per Sant Hilari Sacalm el 12 de febrer de 1790. Venia de Sant Celoni i de Breda, on no deixà d'esmentar les produccions terrisseres respectives, tan important ja la segona. Anota l'arribada per la nova carretera d'Arbúcies. De Sant Hilari, diu entre altres coses: «**Hay dos fábricas de hacer corsioles** [sic], **que venden en Barcelona**» (10). Ramon Boixareu, encarregat de l'excel·lent edició crítica dels manuscrits de Zamora, dubta si aquests «**corsioles**» són cossiols o potser cassoles.

Ja dins el segle XIX, almenys dos grans diccionaris enciclopèdics recullen la presència ceràmica a Sant Hilari. El de MIÑANO diu que hi ha «**fábricas de cántaros que llaman porrons**» (11). El de MADOZ hi assenyala «**un molino harinero y algunas alfarerías, cuya obra es muy estimada por la excelente fabricación de cristales, retortas y demás utensilios químicos**» (12).

No hem trobat cap referència a la terrissa de Sant Hilari en temps posteriors, tot i la creixent abundor de publicacions enciclopèdiques i estadístiques que parlen poc o molt de la població.

CONCLUSIONS

Les notícies transcrites, posades al context de l'època, ens permeten de moment algunes conclusions:

1. La producció terrissera de Sant Hilari Sacalm comprèn a grans trets, si més no, la segona meitat del segle XVIII i la primera del XIX. Les circumstàncies històriques apuntades (comunicació amb Arenys, lliure entrada a Barcelona) havien d'afavorir, si no el seu naixement, la seva consolidació amb més volada.

2. N'ignorem l'origen. Hi ha presumpcions enraonades. Aquestes apuntarien a Sant Celoni i Breda, etapes esmentades de la via a Arenys, molt més properes encara a Sant Hilari. Com sabem, Breda és gran centre de terrissa refractària. Sant Celoni era centre modest de càntirs, en obra negra (13). Són coincidències que s'adiuen a l'esquema de producció que podrem formular de seguida.

3. Els obradors no foren mai gaires: un (ESPINALT 1793), dos (ZAMORA 1790), alguns (MIÑANO, MADOZ).

4. Es tracta, si més no principalment, d'obra negra (PALLER, ESPINALT) (14).

5. Hi distingim, d'una banda, una producció d'atuells d'aigua, amb fama refrescadora: els anomenats porrons (Espinalt, Miñano). Aquests són negres (ESPINALT) (14).

6. Existeix d'altra banda una producció de terrissa de foc. La bona fama refractària desvetllava encàrrecs expressos d'usuaris molt llunyans (PALLER). Al repertori ens consten plats de foc per als fogons, certament negres, i tot un escalat almenys de tupins (PALLER). N'hi devia haver d'altres peces (15). Les altes condicions refractàries permeten una acreditada especialització final d'«**utensilios químicos**» (MADOZ).

7. Sembla probable que les dues línies de producció indicades als punts 5 i 6 requerissin terres diferents (16).

8. Algun traginer podia fer-ne alguna venda molt llunyana (PALLER) (17). La comercialització principal s'orientava tanmateix a Barcelona (ZAMORA; i també, per l'alta especialització industrial que indica, MADOZ).

9. L'extinció del centre sembla sobrevenir no gaire entrada la segona meitat del segle XIX. Hi apunta el silenci de publicacions que haurien de parlar-ne, per cert nombroses.

10. L'oblit local va ser ràpid. No és impossible que la producció de terrissa en general s'hagués estroncat ja abans de concentrar-se en autells altament refractaris per a la indústria química (comparar MIÑANO 1827, si és que no es limita a copiar ESPINALT 1785, amb MADOZ 1849). Això i la venda preferentment forana degueren esborrar al mateix poble, en no gaire temps, el record de la producció. És molt significatiu que una monografia tan extensa com la dedicada per Carreras i Candi a Sant Hilari el 1911, tot i parlar del pressumpte escudeller de 1379 i evocar també la notícia d'ESPINALT, ja no pugui dedicar ni una línia més a la passada activitat ceràmica del poble, consignada per MADOZ, encara, seixanta-dos anys abans com un fet actual.

11. Les dades recollides ajudaran potser a identificar algunes de les peces que van ser fetes a Sant Hilari. Ara com ara, que sapiguem, no ha estat feta encara cap identificació d'aquesta mena.

1. CARRERAS i CANDI, Francesc: **Notes històriques de Sant Hilari Sacalm**. Barcelona 1911.

2. CARRERAS i CANDI: **op. cit.**: dues mencions a la pàg. 106 i una a la pàg. 158.

3. CARRERAS CANDI: **op. cit.**: pp. 158-159.

4. Els torners feien, de fusta, els fusos, boixets i aspis de diverses menes per als oficis del tèxtil. Feien completes les eines de fusta per a sabaters i d'altres. S'ocupaven dels mànecs de fusta de tota eina de tall o punxa, comprenent-hi les armes. De fusta encara eren objectes seus d'ús general, des de mans de morter a corrioles. De fusta o banya eren tinters o complements diversos (mànecs, brocs, etc.) d'objectes diferents. El torner urbà del segle XIV ja no devia fer gaires escudelles, i deixà certament de fer-ne cap en el futur. Les escudelles de fusta que es venguessin en mercat urbà — n'entraven moltes, encaixades les unes amb les altres, en una sàrria— venien sobretot de torners rurals, molt desconnectats de comandes artesanals específiques i abundants.

5. Breda despatxaria diàriament cosa de 50 càrregues de terrissa cap a Arenys. Aquí n'embarcaven fins i tot cap a Amèrica. Era d'altra banda ben fàcil, per terra o mar, de cobrir des d'Arenys el gran mercat de Barcelona. Això, és clar, sense comptar el poder de compra del mateix Maresme. Mataró era només a una hora d'Arenys.

6. És prou sabut que, almenys des del segle XVI, ceràmica de Malgrat i de la Selva del Camp era venuda regularment a Barcelona. Les condicions eren tanmateix precàries i dures. Calia vendre aquesta obra forana a la platja, als quatre vents i fora de les muralles. Als compradors eventuals només els era permès d'entrar per les portes de la ciutat algun atuell per a ús personal. Tot això restava ben lluny, doncs, d'una comercialització veritable del mercat de la capital.

7. De fet Breda encetà amb Barcelona el seu progressiu monopoli de l'obra de foc a Catalunya. Les altres produccions d'aquesta mena, quan no cessaren, restarien limitades a àrees locals de venda força reduïdes. Només la Selva del Camp li aguantaria per molt de temps una competència ambiciosa, de llarg abast.

8. Transcriu aquesta documentació SERRA i VILARÓ, Joan: **Baronies de Pinós i Mataplana**. Editorial Balmes. Barcelona. Tres volums: I (1930); II (1947); III (1950). Les compres del Santuari del Paller són extractades a vol. II, pp. 273-274.

9. ESPINALT i GARCIA, B.: **Atlante español**. Madrid 1783-1789. Tretze volums. Sant Hilari a vol. IV, pàg. 177. Reprodueix la frase CARRERAS CANDI: **op. cit.**, pp. 16-17.

10. ZAMORA, Francisco de: **Diario de los viajes hechos en Cataluña**. Edició a cura de Ramon Boixareu. Documents de Cultural. Curial. Barcelona 1973, pàg. 296.

11. MIÑANO, Sebastián de: **Diccionario geográfico estadístico de España y Portugal dedicado al Rey Nuestro Señor**. Madrid 1827.

12. MADOZ, Pascual: **Diccionario geográfico-estadístico histórico de España y posesiones de Ultramar**. Madrid 1849.

13. La producció de Sant Celoni ha estat estudiada a fons per primera vegada per ROSAL i SAGALÉS, Joan: **Els cantirers de Sant Celoni**. BUTLLETÍ INFORMATIU DE CERÀMICA núms. 39, 40 i 41.

14. La documentació del Paller, en les seves tres darreres compres reproduïdes per SERRA i VILARÓ **op. cit.**; indica precisament adquisicions exclusives de porrons: «6 porrons, a 1 sou 6 diners cada porró, 9 sous». «20 porrons, 6 mitjans i 3 petits, 1 lliura, 12 sous, 5 diners». «Per 12 porrons, 12 rals; i per 12 porrons de mig porró, 12 sous, són 1 lliura 16 sous». De quina mena de porrons es tractava?

15. Recordem la compra del Paller on figura el tupí més gran de Sant Hilari. En venia també la resta de l'adquisició? Eren doncs també hilariencs els altres tupins, les cassoles? Ho eren els plats? Podien ser aquests, en tres mides, plats de foc ben refractaris com els de la compra anterior? Recordem encara que els «**corsioles**» de ZAMORA podien ser cassoles.

16. En principi no casen les qualitats molt refractàries amb les molt refrescadores. Observem, sense sortir de l'entorn terrisser en què ens movem en aquest treball, que els pocs càntirs fets a Breda, en terra roja, són tinguts fins i tot localment com un capritx estètic, sense cap prestigi refrescador. L'opinió n'és ben contrària. He pogut recollir personalment dels terrissers bredencs que ja treballaven a la dècada dels 1940 —quan plegà la producció de Sant Celoni, i poc després— una afirmació unànime i clarament evocada: tots els qui treballaven als obradors de Breda hi bevien amb càntirs negres de Sant Celoni, ben apreciats per refrescar l'aigua. Segons aquests terrissers, els rars càntirs fets a Breda donaven a l'aigua un gust desagradable.

17. La llunyania del santuari del Paller no deixava Sant Hilari tan desavinent com sembla. Des de Bagà i la Pobla de Lillet, els periòdics enllaços fins a Barcelona es feien per Ripoll-Vic. Un camí de ferradura fressat pels traginers unia Sant Hilari amb Vic. De fet podia haver estat la primera via de projecció exterior de la terrissa hilarienca, abans que la construcció de la carretera d'Arbúcies la desviés més fàcilment cap a Arenys, amb bona ruta i àmplies perspectives.

Forn de teules prop de la Pedra Llarga. (Foto cedida per R. Rosquellas).

XVè FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA

Quan aquestes ratlles vegin la llum, el XV FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA DE SANT HILARI ja s'haurà acabat. En el moment d'escriure-les, dissabte 25 de juliol, només podem donar constància de la celebració del primer concert, ahir a la nit, a càrrec de l'Athos Quartet. L'actuació de tots els seus components fou brillant, modèlica, rigorosa. Com correspon a l'alta professionalitat i al reconegut prestigi de tots i cadascun dels intèrprets. No és, però, la qualitat d'aquest concert allò que especialment volem destacar en aquest escrit. Això és el més lamentablement destacable: només una cinquantena escassa de persones hi van assistir, amb un gran interès, això sí. Si no haguéssim pogut llegir l'escrit que es publica en aquest mateix programa titulat "L'ESCOLA DE MÚSICA D'ARBÚCIES I SANT HILARI, UN SOMNI FET REALIAT", ens atreviríem a dir que l'activitat musical a casa nostra es troba en un procés regressiu i està en perill de desaparició. Sortosament, però, sabem que això no és així, sinó que, cada vegada més, hi ha més infants i joves que s'atansen al fenomen musical i aprenen solfeig, instruments o, simplement, canten. La música, doncs, és viva a Sant Hilari. No tenim, per exemple, cap dubte que dimarts, 4 d'agost, l'església serà plena de gom a gom. El concert s'ho val: petits, joves i adults hilariencs en seran els protagonistes i familiars i amics no s'ho deixaran perdre.

¿On són, però, petits, joves i adults hilariencs, que viuen intensament la música, durant els concerts del nostre Festival Internacional? ¿On són els seus parents i amics?

EL FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA, del qual haurem celebrat aquest any la quinzena edició, no és la dèria obsessiva de tres o quatre melòmans que programen música avorrida per fastiguejar la gent. El Festival anual, ben al contrari, és l'intent, costós i complicat, d'apropar el públic en general, però sobretot els qui viuen amb una certa predisposició per a la música, les composicions els autors clàssics i les interpretacions dels artistes més prestigiosos del moment. Bizet, Schumann, Mozart, Brahms i tants d'altres són a la base de qualsevol manifestació musical actual. Cal que els estudiants de música ho entenguin així. I cal que els seus mestres els ho diguin. Quan algú poc afeccionat a la música ens diu que no va als conerts perquè s'avorreix, ho entenc perfectament. i li disculpem que es quedi a casa. També entenem, fins i tot, que ens digui que s'avorreix el jove estudiant a qui la música comença a apassionar. Però a aquest jove que comença a caminar per les complexes dreceres de la música ja no li disculpem que es quedi a casa. La música de qualitat, com qualsevol altra manifetació artística estèticament rigorosa, no es presenta, ja d'entrada, com un llenguatge planer, fàcil i divertit. Cal una bona dosi de voluntarisme per situar-se davant la complexitat

Montserrat Aparici va tenir un gran èxit.

i la dificultat del llenguatge musical. I gosem dir que són inevitables unes quantes "sessions" de pretès avorriment per arribar lentament a la fruïció plena de la bona música, a l'enteniment absolut del llenguatge musical dels grans autors. A divertir-se, en una paraula, escoltant música.

Aquest "voluntarisme" per acostar-se als concerts de música d'autor forma part de la disciplina bàsica de qualsevol estudiant de música que pretengui arribar a interpretar, compondre o simplement escoltar música amb una certa eficàcia i amb un cert rendiment.

Aquesta és l'autèntica funció d'anar mantenint, nedant sovint contra el corrent de les dificultats, un Festival Internacional de Música: que serveixi de complement a la resta d'activitats musicals de l'any, que serveixi per a l'educació de la sensibilitat dels nostres joves, i no tan joves, tot oferint-los la possibilitat d'accedir a la música i als intèrprets d'èlite, cosa que no els és fàcil de fer durant l'any, perquè no vivim en una gran metròpoli.

I, finalment, una altra funció que no volem ignorar del nostre Festival, encara que, en aquest cas, tingui una incidència minoritària, és la d'oferir recitals d'interès als nombrosos amics, hilariencs i estiuejants, que ens ho demanen, que ho saben valorar i que ho trobarien a faltar si, de cop i volta, el Festival s'estronqués.

No serà així si les funcions a què acabem d'al·ludir es van acomplint i continuem tenint la sensació que el Festival serveix, doncs, per alguna cosa.

ELS AMICS DE LA MÚSICA

L'ESCOLA DE MÚSICA D'ARBÚCIES I SANT HILARI, UN SOMNI FET REALITAT

Per primera vegada volem aprofitar l'oportunitat que suposa el programa de Festa Major per explicar qui som, què fem i per què existim.

L'Escola de Música de Sant Hilari va sorgir d'una manera molt espontània al mateix temps que altres entitats musicals del poble com "Amics de la Música" i "Petits Cantaires". En un principi, era jo sol donant classes de música a uns pocs alumnes. Era l'any 1978. De mica en mica es va anar ampliant el nombre d'alumnes, de professors i d'instruments fins arribar a ser en l'actualitat uns 130 alumnes i 12 professors. S'hi pot estudiar solfeig, piano, guitarra clàssica, guitarra elèctrica, flauta travessera, saxo, violí violoncel, harmonia, cant coral, grup instrumental, i amb la possibilitat d'ampliar a més instruments, com pot ser la tenora, el tible, etc. Amb 14 anys, doncs, s'ha fet molt camí. Actualment, ja hi ha persones que van començar a estudiar a la nostra escola i ara es dediquen d'una manera professional a la música, o bé toquen d'una forma regular en orquestres, la qual cosa ens omple de satisfacció. Val a dir que aquest camí s'ha fet, per diverses circumstàncies, amb moltes dificultats.

Som una entitat privada, però amb vocació pública, és a dir que, malgrat que els professors vivim d'això, no ens mou l'afany de lucre, cosa que queda demostrada pel fet de portar de fora uns professors especialistes d'uns instruments absolutament minoritaris i totalment deficitaris des del punt de vista comercial.

Si 15 anys enrere ens haguessin dit que es podrien estudiar tots aquests instruments sense marxar del poble, ens hauria semblat que somniàvem truites... Quinze anys enrere, un cop el mestre Lluís Torres no va poder fer classes, qui volia estudiar música seriosament havia d'anar a Girona o a Barcelona; i em fa la sensació que hi ha molta gent que això no ho valora suficientment perquè ja s'ho ha trobat tot fet.

De tota manera, tot això es pot suportar des que vam formar, amb un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament d'Arbúcies, l'Escola de Música d'Arbúcies (l'any 1988), amb els mateixos professors que a Sant Hilari, com a fórmula per atenuar les despeses (viatges, classes minoritàries, etc.) que comporta portar bons professors especialistes de fora. Val a dir que aquesta unió d'esforços ha esdevingut absolutament enriquidora tal com ho demostra la formació de diferents grups musicals, com és, per exemple, la "Coral Jove d'Arbúcies i Sant Hilari", i amb uns projectes de futur engrescadors. Volem, a mig termini, poder fer una orquestra de cambra, grups com ara trios, quartets. Hi ha també la possibilitat d'estudiar instruments de cobla i, per tant, de formar una cobla de Sant Hilari i Arbúcies. Tenim també alumnes de guitarra elèctrica i es podrien formar, per què no, grups de rock o de jazz; es podria fer...

Es podrien fer moltes coses, però requeriria la implicació activa de tot el poble i de les institucions.

Tota aquesta moguda musical sorgida ara fa uns 15 anys, "Coral infantil Petits Cantaires", "Els Amics de la Música", "La Coral Jove", "Els grups instrumentals", Concerts per a escolars, etc. no tindria sentit sense una Escola de Música que permetés anar educant musicalment el poble de Sant Hilari.

Hi ha qui ha dit, amb un absolut desconeixement de la realitat i dels valors que implica estudiar música, que estudiar música és només per a rics... Amb aquest argument també es pot dir que jugar a tennis o anar de vacances, per exemple, és només per a rics, i em sembla que, qui més qui menys, si no ho fa és perquè no vol. Potser uns quants anys enrere sí que era privatiu fer segons quines activitats, però avui en dia aquests arguments no son vàlids. Que jo sàpiga no hi ha hagut cap cas d'algú que amb aptituds musicals volgués estudiar música i no ho hagués pogut fer per motius econòmics. Si es presenta algun cas així, tenim uns mecanismes d'ajuts per rebre classes o bé ajudem a comprar instruments o fins i tot deixem els nostres per què puguin estudiar els qui no en tenen a casa.

Estudiar música requereix un esforç i una constància molt gran durant força temps si es volen seguir els estudis professionals. Els fruits per a l'educació integral d'una persona són molt bons, però tarden a arribar. La música no és per als qui volen "arribar i moldre" excepte si es fa a tall d'afeccionat, com a simple distracció i sense gaires pretensions. S'ha de gaudir de la música des del principi, però, com més se'n sap, més se'n gaudeix.

Una altra de les frases que ens hem hagut de sentir molt sovint és: "la música no servei per res". Seria equivalent a dir "el teatre no serveix per res", "La pintura i el dibuix, la història, la literatura, la... no serveixen per res".

És el típic argument de "el que no siguin pessetes, són punyetes" i són les persones que prefereixen que els seus fills rebin l'educació a través de la televisió que no pas que desenvolupin unes activitats humanes i artístiques que els sensibilitzaran per a l'art i que els enriquirà la personalitat.

Aquestes persones no s'han adonat que la música és un dels pocs llenguatges universals i que a través de la música un pot arribar a uns estats d'ànim immaterials. No hi ha cap altre llenguatge que mobilitzi tanta gent arreu del món: la música és senyal d'identitat dels pobles i és identificadora

d'edats —el jovent es mou pel rock, la gent gran per la música del seu temps, etc.—. La música ens ambienta segons l'ús que en fem: no hi ha festa sense música, ens molesta si està mal tocada o no és del nostre gust, etc. Diria que la música és i serà el gran llenguatge de comunicació universal del segle XXI. La música ens envolta a tot arreu i encara hi ha gent que creu que sense una formació musical sòlida no podrà païr i valorar tot l'allau de músiques —moltes d'elles d'un gust molt dubtós, per no dir dolentes— que estan aprofitant la vulnerabilitat dels nostres adolescents i no tan adolescents, que, per la publicitat que ens bombardeja, s'empassen totes les "músiques" que les cases de discs promouen i arriben a la conclusió equivocada que el que està de moda és perquè és de qualitat.

En resum, i acabo, el fet d'estudiar música no necessita de cap justificació, ja que és gratificant per ella mateixa, sobretot per a qui la cultiva, i és una eina pedagògica imprescindible per a la formació integral de les persones.

ANTONI MIRALPEIX
Escola de Música d'Arbúcies i Sant Hilari

"CORAL JOVE D'ARBÚCIES i ST. HILARI"

Aprofitem aquest programa de Festa Major, on la majoria d'entitats del poble expliquen les activitats realitzades durant l'any, per donar a conèixer breument la nostra història.

L'actual Coral Jove porta encara poc temps funcionant com a tal, però els seus precedents es remunten a l'any 1983.

La iniciativa sorgeix de St. Hilari, on un grup de joves dirigits per l'Antoni Miralpeix, formen un conjunt vocal i instrumental que, tot hi haver-ho intentat en diferents ocasions ''Junior's Musicals'', ''Coral Jove de St. Hilari'', fusió amb ''Els Nois Alegres'', ''Grup Iris''..., no acabava de consolidar-se.

Amb la creació de l'Escola de Música d'Arbúcies l'any 1988, algun dels seus alumnes i professors s'incorporen a la coral, i a poc a poc s'anirà conformant la coral jove actual.

La nova formació comença a aparèixer en públic i canta a St. Hilari, Palafrugell, etc. però és al Nadal de l'any 1991 a Arbúcies on la coral es presenta com una formació consolidada amb una quinzena de components, la majoria estudiants de música, dirigits per la Dolors Vidal.

El seu repertori està format per música tradicional de diferents països, així com músiques d'autor.

Cristina Zamorano i Antoni Miralpeix

PETITS CANTAIRES

Com cada any, la coral desenvolupa la seva habitual tasca, fent que un bon nombre de nens i henes de la població es pugui dedicar a la tan noble activitat com és el cant coral.

Cal destacar, això sí, la presència, en dues ocasions, del grup cantaire al Palau Sant Jordi, amb motiu de les trobades ''Catalunya Canta'' celebrada al mes de gener i la ''Trobada General'', per a festejar la celebració del XXV Aniversari de la creació de les Corals Infantils de Catalunya a finals de març.

LA PESCA A SANT HILARI

CONCURS DE CIPRÍNIDS INFANTIL/JUVENIL: S'han fet 3 concursos al Pantà de Susqueda, el dia 30 de maig amb 22 participants, el dia 13 de juny amb 23 participants i el dia 27 de juny amb 24 participants.

La finalitat d'aquests concursos era la d'ensenyar la mainada a pescar. La classificació dels 10 primers participants fou:

1) Gerard Roura
2) Miquel García
3) Enric García
4) Àngel Colom
5) Jordi Illamola
6) Jordi Puig
7) David Mayorgas
8) Robert Cornellà
9) Jordi Linares
10) Joan Franco

CONCURS DE CIPRÍNIDS PER A GRANS: S'han fet 7 concursos i la classificació d'aquests concursos, quan encara en falten 2 per acabar el campionat, és la següent:

1) Pere Osuna
2) Josep Masó
3) Manuel García
4) Josep Feliu
5) Jaume Feliu
6) Isidre Obiols
7) Josep García
8) Hilari Miralpeix
9) Àngel Colom
10) Joan Coll

Aquest any hem de destacar que el passat 14 de juny a Torroella de Montgrí es va celebrar el Campionat Provincial ''Lliga de Clubs'' de pesca de ciprínids, i la Societat de Pesca ''La Gorga'' va quedar campiona. Els tres primers classificats varen ser:

1r. Societat de Pesca ''La Gorga'' de Sant Hilari Sacalm.
2n. Societat de Pesca ''SPEAC'' d'Anglès.
3r. Foment de Pesca Esportiva d'Olot.

Els pescadors que representaven la nostra Societat eren: Pere Osuna, Àngel Colom, Hilari Miralpeix i Francesc Miralpeix.

ACTIVITATS QUE ES FARAN DURANT EL MES DE SETEMBRE:

- **Curset de Pesca:** ''Tècnica: Mosca amb cua de rata'', del 5 de setembre al 10 d'octubre de 1992 (dissabtes a la tarda).
- **Concurs de Pesca per a dones i dinar de germanor** el dia 6 de setembre al Pantà de Susqueda.
- Sopar de pesca i lliurament de premis dels concursos de pesca de ciprínids infantils i grans, el dia 19 de setembre.

Un dels fets tristos que hem patit aquest any els pescadors, encara que considero que no és només dels pescadors, sinó que són coses que afecten a tothom pel fet que hem de cuidar el nostre entorn natural, és la mortalitat de truites i barbs que hi va haver el dia 18 de maig a la riera d'Osor. Penseu que el mal no és només la mort d'aquests peixos, sinó la destrucció de tota forma de vida aquàtica. Tot plegat, comporta un retard en la repoblació de truites, per manca de vida a la riera.

Josep Danés

Concurs infantil de Pesca al Pantà.

Truites i barbs morts a la Riera d'Osor.

Campions provincials ''Lliga de clubs''.

CARTA ALS TRES REIS DE L'ORIENT

Estimats TRES REIS:

Sóc un nen de SANT HILARI de segon curs escolar i que en nom de tots els meus amics del col·legi vull demanar-vos, no precisament el que heu de portar-nos per les properes festes dels reis, sinó més aviat, el que no heu de PORTAR-NOS.

No ens heu de portar NI BICICLETES NI PILOTES, ja que les VOSTRES MAJESTATS em vàreu portar fa dos anys una pilota, que ja està tota desinflada i la bicicleta està tota revollada, ja que en els carrers del nostre poble no podem jugar ni a una cosa ni a l'altra.

A bicicleta és impossible jugar pels nostres carrers sense exposar-nos a ser aixafats per algun dels molts turismes que hi ha, i a la carretera acabar sota les rodes d'algun dels "MASTODONTES" de la FONT VELLA i convertir-nos en un segell de 2,50.

Abans, quan jo era més petitet, teníem a Sant Hilari una plaça la qual els grans en deien la PLAÇA GRAVALOSA, nosaltres els petits la plaça dels GRONXADORS i els nostres amics castellans la plaça dels "COLUMPIOS".

Ara, però, es veu que aquesta plaça està reservada, únicament i exclusivament, als senyors i senyores de la 3a, 4a i 5a edat. Per nosaltres, els de la 1a i 2a, ens està prohibida. Al nostre poble s'està portant a terme UNA DISCRIMINACIÓ INFANTIL.

A nosaltres no ens sap pas greu que els nostres avis vagin allà a menjar "pipes" o a prendre el sol, ja que nosaltres, ELS PETITS, estimem molts els nostres AVIS. El que ens sap greu és que ells no ens estimin a nosaltres, o almenys no se'n recordin, ja que si ells tenen la seva plaça per poder prendre el sol i JUGAR A PETANCA i nosaltres els petits no hi podem jugar a pilota ni anar amb bicicleta, si a més ells tenen el seu CASAL DELS AVIS, per què nosaltres no podem tenir EL CASAL DELS NÉTS?... O més ben dit la plaça dels néts?

Ara bé, ens diuen que a pilota ja hi podem jugar, però, això sí, al "camp de futbol MUNICIPAL". Amb bicicleta també podem anar-hi, però al terreny del "pavelló esportiu MUNICIPAL". I si un dia caiem o ens fem PUPA ens portaran al "dispensari MUNICIPAL", sempre amb la por que s'equivoquin i ens portin a "l'escorxador MUNICIPAL", ja que si a més tenim en compte que també tenim un "cementiri MUNICIPAL", és de suposar que estem "vivint i morint" en un poble que està tot "MUNICIPALITZAT".

A nosaltres, ESTIMATS REIS MAGS, ens agradaria una plaça per a nosaltres sols (encara que ens hi acompanyessin els nostres avis), una espècie de DISNEYLANDIA en petit per poder anar amb bicicleta i jugar a pilota sense molestar ningú, i si algun dia, sense voler, trenquem un vidre dels veïns, com que "els grans" diuen que avui tot ho paga la GENERALITAT, suposem que no li vindrà pas de pagar un vidre més o menys.

Ens agradaria una plaça també "més o menys" com la que han dedicat a aquell senyor tan valent que diuen que era GENERAL i que va fer una guerra petita "per allà als anys de la picor", i que aquesta guerra la va fer contra un REI que es deia «Felip UVE» o sigui Felip V, i a més aquest rei no era com vosaltres MAJESTATS, que sou bons i porteu coses, aquest rei NO. Aquest Rei era "dolent" i en comptes de portar coses, en treia. Com que aquell GENERAL va perdre la guerra i això vol dir que el rei dolent la va guanyar, el rei va agafar el GENERAL i ZAS-ZAS!, li va treure el cap i el va posar en una gàbia.

I des de llavors el GENERAL es va quedar sense cap i nosaltres SENSE PLAÇA.

Per això, estimats REIS MAGS, no ens porteu ni pilotes ni bicicletes, porteu-nos una PLAÇA encara que sigui petita com nosaltres, que ja mirarem on podem posar-la.

Mentrestant, i abans no arribeu com cada any el dia 6 de gener, rebeu molts afectes i petons de tots els NENS DE SANT HILARI per a vosaltres majestats, ELS TRES REIS D'ORIENT.

MELCIOR, GASPAR I L'ALTRE (el negre)
(Sèneca "net")

Agraïm profundament
la col.laboració
de totes aquelles firmes
industrials i comercials
que ajuden a
fer possible
l'edició d'aquest
programa.

NOTA: Aquesta llista de COL.LABORADORS està feta amb tota bona voluntat. Acceptem que hi hagi errors però són totalment involuntaris i demanaríem que aquests es comuniquessin a l'Ajuntament per tal d'esmentar-ho en propers programes de festes. S'entén per col.laborador aquell que paga una quota.

ARQUITECTES TÈCNICS
Josep M.ª Labasa
Maria Cerver

ASSEGURANCES - AGÈNCIA
Mapfre - G. Assegurador
A. Miquel Suy
Francesc Vilabella Güell
A. Glòria Sala
A. Winterthur

BARBERIA
Josep M.ª Rovira
Perruqueria Josmay

BARS
Snack-Bar "Aquari"
Bar Agustín
Bar Granja Tivoli
Bar Boada
Cafè Centre
Bar Club
Bar Fèlix
Bar "Líquid"
Ludoteca "El Glaç"
Bar Torrent
Bar L'Espelma
Bar Montseny
Bar del Serrat
Bar Pacheco
Bar "El Toc" Franckfurt
Bar El Grèvol
Bar "La Cabanya"
Bar Cristo
Bar Sant Hilari - Camp Tir
Taverna d'en Mallol
Franckfurt La Selva

BÀSCULA
Ll. Juanhuix Juanhuix

CAIXES DE CARTRÓ
Embalatges Salvador
Manipulats La Selva

CARNISSERIES I CANSALADERIES
Jaume Busquets Güell
Marià Casas Clopés
Enriqueta Collbatallé Gros
Cansaladeria Boada
Cansaladeria Gil
Jaume Masó Rosquellas
Cansaladeria Porta
Jordi Puig Boada
Joaquim Valls Bonet
Àngels Homs Valls

CENTRES D'ENSENYANÇA
Llar infantil "Les Cent Fonts"
Col.legi Sant Josep
Col.legi Públic Guilleries
Escola Natura Guilleries
Escola de Formació Professional
C. Rdes. M. Immaculada Concepció

COMESTIBLES
Josep Andreu Clopés
Dalmau Boada
Josep Cullell Taberner
M. Bayés Serradesanferm
Autoservei "Tandy"
Josefa Durán
Botigues "El Sigle"
A. Aguilera
Pernils Lafuente
Àngels Homs Valls
Ramon Mimó Planas
Ramon Molas Mollfulleda
Florenci Moragas Fontanet
Rotllant
Joaquim Valls Bonet
Dietètica Melissa
Joan Torras, Dietètica

COMPRA-VENDA DE COTXES
Guilleries - Citroën
Montseny - Peugeot-Talbot
Trima - Seat
Antoni Fauria - Renault
Casas-Güell - Opel

CONFITERIES
Amadeu
Fornés
Narcís Malet Torrent
Torrent
Pastisseria Fuguet
Cal Forner Nou

CONSTRUCTORS D'OBRES i PROMOTORS
Josep Vilà
Construccions Lucfersa
Germans Prat
Cèsar Lahoz
Construccions Carrillo-Sastre
Construccions Roca
Toro-Serrano
Construccions St. Hilari, S.A.
Jaume Collbatallé Rotllant
Construccions "La Selva"
Francesc Rojas Escobar
J. Busquets
Construccions Germans Miralpeix, S.A.
Antoni Juvanteny
Antoni Brugué
Salvador Busquets
LL. Verdaguer
Construccions Guilleries
Construccions Casas
Construccions Fills J. Roura
Obres Molist Tarrats

CONSULTORIS DE BELLESA
Elvira Carrasco
Carme Miquel
Àngels Suy
Raquel Fuguet
Matilde Soler Tarrats
Carme Dalmau

ELECTRODOMÈSTICS
Casa Fauria
R. Fauria Miralpeix (Watt's)
Ramon Planiol
Botigues Rossell - Expert
J. Vilamala

ÉNTITATS BANCÀRIES
Banesto
Banco Popular Español
Caixa de Girona
Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Barcelona
Caixa del Penedès

ESPECTACLES
Club Villaret
Cinema Catalunya

ESTANCS
Can Castellà
Ramon Mimó Planas

FÀBRIQUES D'EMBOTITS
Disbonporc
Embotits Guilleries

FARMÀCIES
Ramon Broto Twose
Xavier Muntalt Brugués
Anàlisis R. Broto

FERRETERIA
Camó Ridorsa, S. A.

FINQUES
Juvé, S. A.
A. C. S. A.
Residencial Cal Sastre
Immobiliària ''Sant Hilari''
Disseny de Llars, S.A.
Noves Llars, S.A.
Promotora Hilarienca, S.A.
Finques Sant Jordi, S.A.
Fuari

FLEQUES
Can Castellà
L'Espiga d'or
Carme Fàbregas
La Garba - Reyner
Panificadora
Cal ''Forner Nou''

FOTÒGRAF
Amadeu
Bosch
Rossell
Fina

FUSTERIES I MOBLES
Mobles Andreu, S.A.
Mobles Font
J. Jumbert Solé
Vidal Llopis
Antoni Pujol
Joan Muntalt
Nou Disseny
Joan Masó Pla
Moble Andreu S.L.
Cuines Pujol
Miquel i Rovira
Bellmoble S.A.

FUSTES
Fustacalm
Fustes St. Hilari, S.A.
Sara Corren

FERROS FORJATS
Art Català
Josep Fauria Miralpeix
Ganiveteria La Forja - Vila
Taller Nou
Serralleria Solà

GARATGES
Fàbrega
Hospitalet
Casas

HOTELS, HOSTALS, FONDES I RESTAURANTS
Hotel Suizo
Hotel Ripoll
Hostal Brugués
Hostal del Grèvol
Hostal Mimó
Hostal París
Hostal Canals
Hostal Fugarolas
Hostal Isidre
Can Cames
Hostal Torras
Hostal M.ª Verdolet
Hostal Sant Miquel
Fonda Rita
Restaurant ''La Pedra Llarga''
Residència Roma
Hostal del Sobirà
Restaurant ''Ca la Marta''
Restaurant ''La Bàscula''
Els Cortals
Cal Sastre

GRÀFIQUES
Impremta Johil
Ind. Gràfiques Duran, S.A.
Gràfiques Montseny
Gràfiques Offser S.C.P.

JARDINERS
Jardineria Masferrer
Joan Boix

LAMPISTES I MANYANS
Instal.lacions Carreras
Jaume Pallarols Bruguera
Rafael Tarrés (Calefacció)
Pla i Soler (Calefacció)
Josep Fauria Miralpeix
Josep Vilamala
Joan Moner
Josep Juvanteny
Porcel
J. Campeny

LLENYA
Lluís Juanhuix
Jordi Sala

LLIBRERIES
Llibreria Deza
Esports Joan

MANANTIALS EN EXPLOTACIÓ
Font Vella
Font Picant
Aigües Potables de Saleta
Fontdor

MATERIALS CONSTRUCCIÓ
Guilleries

MECÀNICS
Cayo, S.L.
Joan Cerver Coll
Antoni Fauria - Renault
Josep Malet Torrent - Motos
Taller Moca
R. Fauria (Elec. Autom.)
Taller Guilleries - Citroën
Taller Montseny - Peugeot
Taller ''El Turó'' - Fiat
Taaller Casas-Güell - Open
Ramon Fauria - Motos
P. Vilardell - Radiadors

MERCERIES I CONFECCIÓ
Can Candi
Goriot

Confeccions Masnou
Can Joan Ridaura
Glòria
Temari
Confeccions Artola
Teresa Tort
Dolors Rotllant
Merceria ''Nova''
Boutique Glòria Torrent ''Sol solet''

METGES
Joan Castells
M.ª Rosa Gorgot
Clínica Dental E. Arrú
Clínica Dental Dr. J. Miquel, O. Fernández
Joan Torres, naturista
Òptica Sant Hilari

OBJECTES DE REGAL
Esports Joan
Casa Bosch
Casa Fauria
Botigues Rossell
Watt's
Cardona - Moriscot

PERRUQUERIES
Àngela Casas Clopés
Mensus
Carmen Ramon
Cecília Rosquellas
Isabel Sorroche
Montserrat Mas
Conxita Rosquellas
Maria Estragués
Styl
M.ª Àngels
Carme Cullell
Louan

PEIXATERIES
Joaquim Permanyer Tarrats
Peixos ''Pere''

PINTORS
C. Juventeny
Arteaga
Miquel Cullell
J. Jiménez
Aradas
Pintors ''La Selva''

POLLERIES
Rotllant
Joaquim Valls
Autoservei Centre

SABATERIES
Calçats Pilar
Calçats Montse
Calçats Comas

SERRADORES
Salvador Fontané Plenacosta
Derivats Forestals Sala, S.A.

TORNERIES
Intermoble, S.A.
Lindenart
Artidisma
Ramon Donadeu
Debris Sant Hilari, S.L.
Artesania Danés
Manufactures Sacalm
J. Vila Portet, S.L.
Fiam
Comas
Xavier Clos
T. Guilleries
Torneria i Mobles Font
Francesc Gol Busquets
Indústries Puigderrajols
Joan Ribas Bosch
Àngel Ripoll, S.A.
Jaume Planas
Pere Roura Gubau
Indústries Solà
Indústries Joaquim Ripoll
Indústries Sam
Bell Moble, S.A.
Fustorn
Brugarola S.A. i M.D.C.
Salvador Auger
Il.luminació i decoració COTER

TAXIS
Taxis La Selva
Taxis Guilleries

TÈXTIL
Tèxtil Sacalm

TRANSPORTISTES
Miralpeix
Transports Solé
Transports Moragas
La Hispano Hilariense, S.A.
Transports Coll
Transports Massaneda
Transport Floriach
Transports Ros
Transports Solà
Transports Hospitalet
Transports Ruiz - Ruano
Transports Josep Elias
Transports Maria Moragas
Aguaràpit, S.A.
T. Arboleas
M. Sabiote
Autocars Jordi Barba
T. Corominas

VARIS
M. Malet (Rostisseria)
Rellotgeria i Joieria Breix
Pastes Canigó
Tapisseria Cuberta
Floristeria ''Sant Hilari''
Estació Servei ''Sant Hilari''
J. Estragués (Compra-venda de patates)
Auto-Escola Font
Joieria Gràcia
Ambulàncies Guilleries
Drogueria Jumbert
Plantes Masó
Gimnàs J. Royo
J. Valls Juventeny (Patates i Cereals)
Adm. Finques Francesc Vilabella
Pinzells Guinart
''El Llamí''
Francesc Ramon (serres)
Video Club Catalunya
Hípica ''La Posta''
Perfumeria i Drogueria Can Torrent
Alimentació J. Mollfulleda
Excavacions Germans Pagès, S.L.
Parcosa
Paintball, S.A.
Esports i Joguines Rossell

VINS I BEGUDES
Magatzem Duran - J. Mimó
Bodega Andreu Roig
Carbòniques Masó
Joan Valls Juventeny
Josep Donadeu Feliu
Bernabé Hernández

INFORMACIÓ MUNICIPAL

En aquestes pàgines pretenem informar de les realitzacions que s'han portat a terme al llarg de l'any per iniciativa municipal.

Des de l'Ajuntament es considera molt important que davant les moltes interpretacions que es donen a vegades sobre temes que afecten als hilariencs, aquests acudeixin a les oficines de la Casa de la Vila per a recaptar tota aquella informació que creguin oportuna.

Sovint la informació no fidedigna i inexacta, acaba essent desinformació i d'aquesta manera es crea confusió.

PLA ÚNIC D'OBRES I SERVEIS DE CATALUNYA

El ple de l'Ajuntament del 30/X/91 va demanar incloure dintre el PUOIS, pel quatrienni 1992-95, diferents obres a les quals el Consistori dóna prioritat d'execució. Això vol dir que es pot rebre un ajut econòmic primordial per a l'execució d'importants i necessàries realitzacions.

Per ordre de referència es varen demanar ajuts per als projectes següents:

– Obres d'acabament de la Casa de Cultura, les quals és de l'import de 45.347.646 pessetes.

– Projecte d'urbanització, rehabilitació i reasfalt de diversos carrers del nucli urbà, el seu cost és de 105.863.306 pessetes.

– Obres d'ampliació del cementiri municipal, que pugen a 110.160.534 pessetes.

– Equipament social de joventut, 25.430.368 pessetes.

– Reforma de la Casa Consistorial, per valor de 86.685.224 pessetes.

El PUOIS ha decidit incloure per aquest període ajuts per als dos primers projectes, el de la Casa de Cultura i el d'urbanització i rehabilitació de diferents carrers del nucli urbà. Els carrers que es veuran afectats per aquesta remodelació seran:

– Avets
– Castanyers
– Cervantes
– Sant Josep
– Montsolís
– Vernís
– Lleida
– Girona
– Hospital
– Tres Creus
– Passeig Catorze d'Abril
– Places i connexions del nucli antic
– Sant Benet
– Molí de Dalt
– Carrer del Parc
– Verge dels Dolors
– Rocosa
– Tarragona
– Barcelona
– Josep Ximeno
– Antic camí de Vic

Les obres a realitzar en cadascun dels carrers depenen de diversos factors, d'aquí que se'n facin tres grups segons les necessitats previstes.

NOU SOLAR MUNICIPAL

S'ha arribat a uns acords previs entre els propietaris dels terrenys situats a l'acabament de l'actual carrer Gaudí, Joan Miró i el camí de can Masó cap al carrer de l'Hospital, per mirar d'adequar aquella zona a les determinacions urbanístiques contemplades en el Pla General de la població.

L'Ajuntament era propietari d'un solar situat al llarg del carrer Joan Miró, i atenent la futura remodelació d'aquella àrea i a la seva adequació al Pla General, es tingueren diferents reunions amb els propietaris i s'arribà a unes solucions que contemplen els interessos de totes les parts.

L'Ajuntament disposarà d'un solar de 1.160 m² —com es pot veure en el croquis— amb solució de continuïtat entre els carrers Joan Miró i el que està projectat que ha d'enllaçar la continuació del carrer Gaudí amb el del barri de l'Hospital.

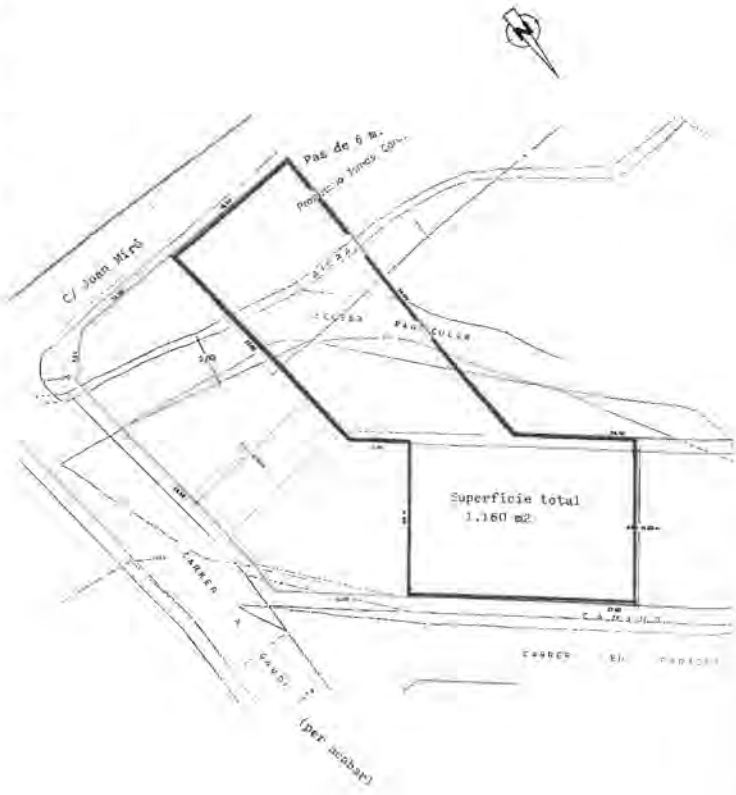

ESTACIÓ DEPURADORA D'AIGÜES RESIDUALS DE SANT HILARI SACALM

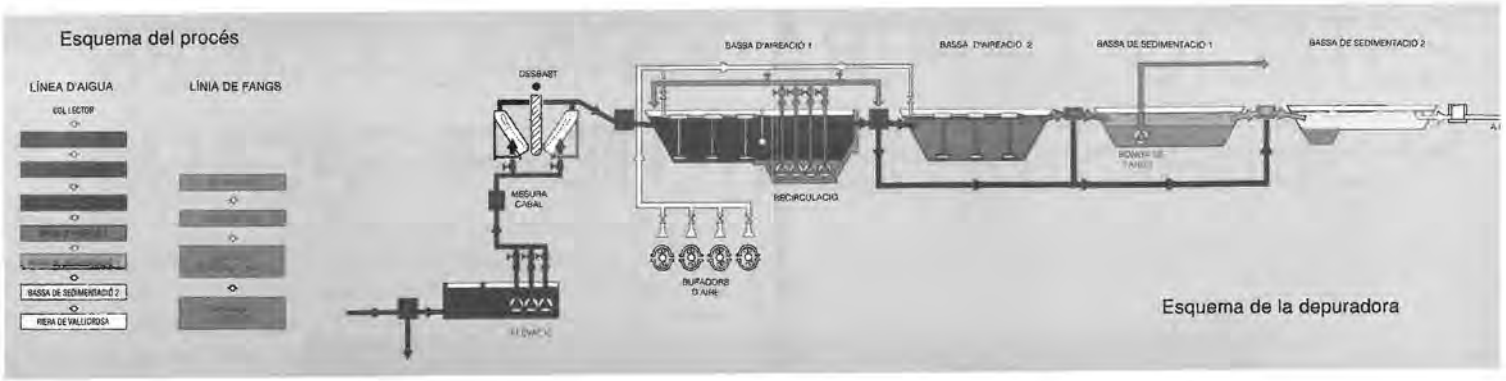

Estació depuradora d'aigües residuals de Sant Hilari Sacalm

● La planta depuradora d'aigües residuals tractarà els abocaments del nucli de Sant Hilari Sacalm que són interceptats i transportats per un col.lector d'aproximadament 1 Km. de longitud fins a l'emplaçament de la depuradora.

Aquesta es troba ubicada al terme municipal de Sant Hilari Sacalm, aigües avall del casc urbà i al marge dret de la riera de Vallicrosa.

La planta consta d'un tractament biològic mitjançant un llacunatge airejat per a un cabal mig de 2.400 m³/dia que representa una població equivalent de 9.600 habitants.

El disseny d'aquesta tecnologia permet integrar la planta en el seu entorn natural i aconsseguir grans rendiments amb un baix cost de manteniment.

● Cost total del sistema de sanejament de Sant Hilari Sacalm:

Col lector:	30 Mpta.
Depuradora:	180 Mpta.
Total:	**210 Mpta.**

El President Pujol visitant les instal.lacions.

★ ★ ★ ★ ★

REGISTRE DE LA "GUILLA"

La "Guilla" ha esdevingut tot un símbol per a la promoció i identificació de la nostra vila. Per evitar-ne però, un ús indiscriminat, i fins i tot mal ús, l'Ajuntament, com ha representant dels interessos del municipi i sense perjudici del conveni que es pugui fer amb l'ADE d'Hostaleria, ha aprovat la realització dels treballs d'inscripció al Registre de la Propietat Industrial de la marca de la "Guilla assiluetada".

PISTA POLISPORTIVA

Si alguna cosa ha costat de veure acabada, ha estat aquesta pista polisportiva descoberta construïda al costat mateix del pavelló.

Ara sembla que finalment ja està acabada. Actualment ja s'ha pintat, tancat i només queda pendent la instal·lació del material adequat per a la pràctica dels diferents esports pels quals va ser programada.

Tots els problemes han vingut de les dificultats a l'hora de fer la pavimentació. S'han aliat factors climàtics que han obligat a que la meitat de la pista s'hagi hagut de fer tres vegades, amb el consegüent perjudici per a l'empresa constructora.

Actualment la pista està acabada i permetrà la pràctica de gran quantitat d'esports que fins ara es veien una mica limitats en el pavelló cobert. Té unes dimensions de 22 x 44 metres i està degudament il·luminada.

ESCOLA D'ADULTS

Any rera any s'està consolidant l'Escola d'Adults del nostre poble i aquest és un aspecte encoratjador perquè suposa una inquietud en un sector de població que no té moltes opcions per ampliar el seu bagatge cultural o millorar el seu aspecte professional. Aquests són els motius pels quals l'Ajuntament intenta ofertar activitats que siguin útils a la major part dels hilariencs.

Al llarg del curs 91-92 s'han fet diferents cursets que detallem:

Graduat escolar. Hi han assistit 8 alumnes i considerem que no són molts si tenim en compte la importància que la consecució d'aquest títol suposa dins el món laboral. Insistiríem en animar a totes les persones adultes interessades que aprofitin l'ocasió. Els cursets els donaren la Sra. Solana i l'A. Aguilera.

Anglès. Aquest és el curs amb més alumnes. En total varen ser 46, repartits en tres nivells i és una mostra de l'interès que hi ha per conèixer l'anglès, a causa de la idiosincràcia de la població. Els impartia la M. Fauria.

Català. Hi participaren 24 alumnes que feren un segon nivell, junt amb alguns aspectes de català comercial. Alguns s'aniran a examinar a Girona. Anava a càrrec d'en S. Solanes.

Alfabetització. El feia la germana Modesta i tenia 7 alumnes que aconseguiren un bon nivell de coneixement en aspectes bàsics de cultura.

Animem a tots els qui vulguin millorar la seva formació de lecto-escriptura a assistir als propers cursos.

Comptabilitat. Hi assistiren 13 alumnes i el feia en Toni Brugarola. Sant Hilari té una gran demanda en el sector serveis i és una ocasió per aquelles persones que no pogueren fer estudis d'aquest tipus.

Tall i confecció. Aquest curs va ser una novetat i val la pena ressaltar que fou un gran encert. L'impartia l'A. Rodrigo, que tenia 11 alumnes, i es pot dir que el nivell assolit va ser considerable i pràctic.

DIBUIX TÈCNIC

En J. Ma. Xandri tenia 11 alumnes, entre petits i grans, i el treball desenvolupat ha estat plenament satisfactori de tal manera que hi ha gran interès per a continuar-lo en anys propers, la qual cosa és un gran estímul per a tots.

DIBUIX ARTÍSTIC

S'hi apuntaren una vintena de nens i nenes, que assistiren a les classes impartides per en J. Mir, amb l'ajuda d'en G. Pareja i la D. Taberner.

S'han iniciat en diferents tècniques de dibuix i en diversos camps de les arts aplicades.

El balanç és àmpliament positiu i obre possibilitat a noves orientacions en el futur.

És important dir que la nova Casa de Cultura, ubicada a la plaça Dr. Gravalosa en fase de construcció, facilitarà la tasca de l'Escola d'Adults en tots els camps.

Com en altres anys, l'Escola d'Adults va organitzar una sortida, que es va concretar en assistir a Barcelona al teatre Victòria, a la representació del grup de teatre Dagoll Dagom "Flor de Nit". També es varen celebrar els sopars de cloenda, mostra de la bona avinença entre alumnes i professors.

Dintre les activitats de l'Escola d'Adults cal situar els diferents cursets que s'han desenvolupat durant la primavera passada. Es va fer un curset d'Història de Catalunya durant l'abril, un d'Art Contemporani de Catalunya al maig i darrerament, al juny, un de geografia de Catalunya. Com a final, i a nivell comarcal, es va fer una sortida cultural al Barri Antic de Girona, al Museu d'Art i St. Pere de Galligants.

L'assistència fou considerable i es preparen nous cursets de cara a l'any vinent.

Presentació de l'escola d'adults.

Sortida cultural a Girona.

Conferència de la vice-presidenta de l'Institut Català de la dona.

ESTACIÓ D'AUTOBUSOS

Malgrat que el servei de passatgers a través del transport públic ha disminuït, era necessari resoldre el problema de l'arribada i sortida dels autocars que fan les línies regulars entre Girona i Barcelona. El lloc utilitzat fins ara no era pas el més adequat.

S'ha construït una senzilla estació prop d'allà on s'enllacen els carrers Barcelona i Girona, en un espai públic propietat de l'Ajuntament.

S'hi han col·locat quatre marquesines per protegir els viatgers i unes obres que permeten l'accés des dels dos carrers ja esmentats, ja que es trobaven a diferents nivells. L'import de les obres ha superat els cinc milions i s'ha rebut una important subvenció de la Generalitat de 3.000.000 de pessetes.

L'estació serà a partir d'ara el lloc de sortida i arribada dels autocars al nostre poble pel que fa a serveis locals. També es procurarà que ho sigui per altres autocars que arribin a la població, la qual cosa no implica, de cap manera, que sigui un aparcament per a autocars, ans el contrari.

Servei de planificació i orientació familiar

L'Ajuntament es congratula de poder comunicar que s'han portat a terme importants millores en els serveis d'atenció a la dona.

El que fins ara era un servei limitat a tota dona en edat fèrtil, actualment s'ha ampliat enormement, ja que es poden atendre des de joves que tenen les primeres menstruacions, fins a casos de dones amb menopàusia i amb problemes post-menopàusia.

Fem però alguns advertiments de caràcter organitzatiu.

SERVEI DE PLANIFICACIÓ I ORIENTACIÓ FAMILIAR. Continuarà funcionant com fins ara, atenent tots els casos que sobre aquest tema es presentin.

GINECOLOGIA, està al servei de qualsevol dona, independentment de quina sigui la seva edat.

OBSTETRÍCIA. Es farà i es portarà un control de la dona embarassada a través de visites periòdiques, anàlisis, educació maternal, gimnàstica de preparació del part, etc. D'aquesta manera la gestant solament haurà d'anar a l'Hospital de Sta. Caterina de Girona, per a fer les ecografies de rigor i per a ser atesa en el moment del part.

VISITES. Tots els dimarts després de concertar hora prèviament. Les visites es poden demanar de dilluns a dissabte de 9 a 2 del matí al C.A.P.

Aquest servei, finançat íntegrament per l'Ajuntament i de caràcter gratuït per a l'usuari, suposa ampliar en gran manera un aspecte de l'assistència sanitària que potser no estava prou ben atès. En aquest apartat, Sant Hilari passa a ser-ne capdavanter a les comarques gironines.

REHABILITACIÓ DELS CARRERS VALLS-VIC

El poble de Sant Hilari ha experimentat un fort creixement urbanístic cap a unes determinades direccions, en detriment del que havia estat i és el cas antic de la població, abans també vertader centre comercial. Es pot dir que la plaça del general Moragues ha substituït la plaça de l'Església com a pulmó de la vida de Sant Hilari i d'aquí que s'hagi cregut oportú fer una rehabilitació de les vies Valls-Vic, abans artèries de la vida comercial i que per diferents motius havien sofert un cert deteriorament físic i funcional.

Després de diferents reunions entre l'Ajuntament i veïns, s'ha aconseguit una encomiable rehabilitació dels esmentats carrers.

S'ha adequat el clavegueram, s'ha pavimentat i fina s'ha convertit en una via peatonal molt ben aconseguida. El cost previst de les obres era de setze milions aproximadament. S'ha rebut una subvenció del Departament de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat.

Cal destacar el protagonisme que han tingut els veïns d'ambdós carrers a l'hora de col·laborar en la feina, dissenyar i programar com més o menys volien el que ha de ser l'espai del seu primer nivell de convivència, el carrer. L'entesa i l'harmonia entre els veïns i entre aquests i l'administració han estat encomiables en tot moment.

PRESSUPOST MUNICIPAL 1992

Ingressos

Impostos

– Contribucions rústega i urbana	36.500.000
– Llicències fiscals	14.400.000
– Plusvàlues	5.000.000
– Impost de circulació de vehicles	17.000.000
– Llicències d'obres	10.400.000
TOTAL	83.300.000

Arbitris

– Cementiri, clavegueres, escombraries, instal·lacions esportives, festes, parades de mercat i altres	40.583.247

Contribucions especials

– Camí Villavecchia, entrades del poble, carrers Valls-Vic	25.698.169

Altres

– Multes i altres	803.036
– Interessos bancs i caixes	1.000.000
TOTAL	1.803.036

Subvencions i transferències

– Transferències de l'Estat	50.000.000
– Subvenció Generalitat Parada d'Autobusos	3.000.000
– Subvenció Generalitat Casa de Cultura	7.000.000
– Subvenció Generalitat Residència d'Avis	199.552.780
– Subvenció Generalitat Carrers Valls-Vic	8.596.580
– Subvenció Generalitat Polisportiu	6.052.735
– Subvenció Diputació Casa de Cultura	12.000.000
– Subvenció CEE camí Villavecchia	7.700.000
– Altres subvencions Generalitat	13.400.000
– Altres subvencions Diputació	3.500.000
– Donatius Residència d'Avis	85.522.620
TOTAL	396.324.715

Préstecs

– Banc de Crèdit Local (Casa de Cultura)	23.712.881
– Entrada Osor-Diputació de Girona	3.000.000
TOTAL	26.712.881

TOTAL INGRESSOS 574.422.048

Despeses

Ordinàries

– Personal i Seguretat Social	52.700.000
– Manteniment carrers, instal·lacions, despeses oficines, enllumenat, vehicles, festes, recollida d'escombraries...	81.334.568
– Subvencions a entitats	6.420.000
– Devolució de préstecs	12.851.159
TOTAL	153.305.727

Obres

– Escales Font del Cirerer	912.611
– Camí Villavecchia	21.902.616
– Jardins entrada Pedra Llarga	600.000
– Font Juvé	1.500.000
– Parada d'autobusos	6.500.177
– Entrada per Osor	13.147.501
– Entrada per Pedra Llarga	2.397.374
– Enllaços pel carrer de la Piscina	1.587.159
– Voreres de la carretera	1.000.000
– Compra de pilons de ferro	450.000
– Altres obres decarrers	1.000.000
– Carrer de l'Escorxador	500.000
– Il·luminació del campanar	870.000
– Carrers Valls-Vic	17.193.160
– Depuradora i col·lectors	1.755.195
– Polisportiu	12.105.470
– Nínxols del cementiri	3.322.200
– Casa de Cultura	45.347.646
– Residència d'avis	285.075.400
– Mobiliari i material	500.000
– Dispensari	626.842
– Tancar el cementiri vell	600.000
– Façana de l'església	500.000
– Taller Montsoriu	1.722.970
TOTAL DESPESES	574.422.048

RECOLLIDA DE "TRASTOS VELLS"

L'Ajuntament té establert un servei gratuït de recollida de mobles i electrodomèstics vells i tot tipus de desferres domèstiques similars.

El camió passa el primer i tercer dissabte de cada mes a partir de les dues del migdia pel domicili de tothom qui ho desitgi. Només cal avisar prèviament a l'Ajuntament. Havent-hi aquest servei es recorda que no és permès de llençar trastos vells en altres llocs.

FONT D'EN JOVÉ

Aquest és un racó molt estimat per tots els veïns del barri del Petrinxo, tant per ser un lloc de trobada de grans i petits, com per la finura de la seva aigua. L'Ajuntament ha arreglat en gran manera la font d'en Jové. S'hi ha fet una paret d'obra, dos bancs, s'ha pavimentat i també il·luminat i ara té una altra molt bona imatge.

MODIFICACIÓ DEL PLA GENERAL

L'Ajuntament està tramitant actualment la Modificació del Pla General d'Urbanisme de Sant Hilari, que va ser aprovada per unanimitat de tots els grups que formen el Consistori Municipal en el Ple extraordinari del 2/06/82.

Aquesta Modificació afecta diversos punts concrets i necessaris per al creixement del poble i vol donar solucions a alguns problemes que s'han anat presentant amb l'aplicació de l'actual Pla General, en vigència des de 1982.

Bàsicament, els punts més importants en què es basa la Modificació, a part d'altres detalls, són:

– Creació d'una zona industrial a la carretera de Villavecchia, amb la previsió de fer una carretera de circumval·lació que l'enllaçaria directament amb la cruïlla de les carreteres de Santa Coloma i Arbúcies, prop del menhir de la Pedra Llarga. (Veure croquis).

– Ampliació de la zona industrial de la font Vella, amb el projecte de fer dos vials de circumval·lació per treure els camions del mig del poble; un en direcció cap a la carretera de Vic i l'altre a la sortida sud de la població, a mitja recta de la carretera d'Arbúcies. (Veure croquis).

– Nova regulació de les alçades i profunditats edificables de les illes de cases per evitar edificis alts i fixar-ho més en relació amb l'amplada dels carrers.

Aquesta modificació es troba en tràmit d'exposició pública. Tothom qui vulgui pot venir a consultar la documentació a les oficines de l'Ajuntament en hores de treball.

VIAL DE CIRCUMVAL·LACIÓ

La modificació del Pla General d'Urbanisme, que està en vies de tràmit, preveu, entre altres apartats, la construcció d'un vial de circumval·lació que ha de permetre treure la circulació de camions de gran tonatge del centre de la població. Comunicaria la carretera de Vic directament amb l'entrada a la població pel cantó d'Arbúcies i, com que és un projecte d'importància per la repercussió que per Sant Hilari ha de tenir, considerem que s'han de fer unes puntualitzacions informatives.

En primer lloc, cal deixar clar que el problema del pas de camions els patim solament els que vivim o residim al poble. Per altre cantó, els camions no són de les empreses Fontvella, Fontdor o d'altres indústries, cap camió, sigui d'on sigui, pateix un impediment legal que l'impedeixi circular lliurament per les carreteres per on passa. El problema que la carretera passi pel bell mig del poble, és de tots i no és de ningú, és de Sant Hilari.

Aquest ha estat un tema polèmic i conflictiu que s'arrossega des de fa molts anys i del qual sempre ens en queixem però mai no s'hi ha donat una solució.

En aquests moment, aprofitant l'interès de Font Vella SA en fer l'ampliació d'una nau a les seves instal·lacions, l'Ajuntament està negociant amb l'empresa que, a més de totes les cessions reglamentàries que ha de fer per a zones verdes, equipaments, etc, avali la confecció d'una via de circumval·lació que ens pugui resoldre el problema, tenint en compte però, que l'empresa en cap manera està obligada a fer-ho. També hi ha contactes a nivell de Generalitat per mirar si ens ajuda a costejar el projecte.

El vial aniria des del sector industrial de la Fontvella fins a mitja recta de l'entrada del poble per Arbúcies i es creuaria amb el camí del Serrat.

L'Ajuntament considera que, malgrat les crítiques que s'han suscitat en contra, aquesta és la solució més vàlida per una sèrie de raons que explicitem:

– És la més assequible des del punt de vista econòmic, ja que té un cost previst de 150 milions de pessetes.

– Tècnicament també és la solució més correcta i així ho corroboren els tècnics d'Urbanisme. Altres projectes considerats són impossibles de portar a terme, ja que tindrien grans pendents i revolts que suposarien enormes dificultats per als camions.

– És el que té menys impacte ecològic, perquè en molt tros passa per zones de conreus.

– Es podrien aportar altres arguments, però els resumim dient que la construcció d'aquesta via suposaria que els camions passarien per fora del casc urbà, amb les millores de tot tipus que aquest fet reportaria a tot el poble.

Ja en començar dèiem que aquesta és la més vàlida solució, però que si en el Pla General se n'hi poden marcar d'altres que siguin viables, millor, i si poden ser tres, millor que dues, i si al final es pot fer un projecte molt més ambiciós i de gran utilitat, tots plegats n'estarem contentíssims.

De moment, però, i això és el que compta, si ara no treballem per aconseguir aquest vial, el que està en estudi, correm el risc que en aquelles zones s'edifiqui i que tot quedi només en un projecte. Tenim una gran ocasió per desviar el trànsit de camions del centre del poble. És important que toquem de peus a terra i que ens deixem de solucions que de moment s'acosten més a la utopia que a la realitat.

Exposem aquí de manera gràfica quin seria el traçat previst per a aquesta via de circumval·lació.

ENSENYAMENT SECUNDARI A SANT HILARI

La Reforma de l'actual sistema educatiu continua encara amb moltes incògnites, malgrat que ja s'inicia el curs vinent en els dos primers anys del que ara se'n diu Ensenyament Primari.

A nivell local, el delegat provincial d'Ensenyament de la Generalitat, Sr. Albert Vancells, va exposar, en la darrera reunió amb el Consell Escolar Municipal, el que hi havia previst per a Sant Hilari dins el que es coneix com a Mapa Escolar. En una previsió per l'any 2000, el Sr. Vancells va comentar com podria ser la situació al nostre poble a grans trets.

L'Escola Pública Guilleries farà de 3 a 12 anys i es preveu la construcció d'un institut d'estudis secundaris de caràcter públic en un altre indret, possiblement als Campaments. Aquest tindrà una primera línia de 12 a 16 anys i una segona de 16 a 18, amb alguns dels diferents tipus de Batxillerat que s'aplicaran i amb determinats mòduls de Formació Professional.

Es manté plenament l'opció que el Col·legi Sant Josep, com a centre privat concertat, faci fins als 16 anys.

Durant el període de transició, o sigui per arribar l'any 2000, tot dependrà de la construcció del nou edifici i de les orientacions i disposicions del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. De moment es farà el 12-16 a les instal·lacions que hi ha al Col·legi Públic Guilleries i a la secció de Formació Professional, per treure-ho posteriorment i passar-ho al nou edifici a fer.

Respecte al calendari per portar-ho a terme, tot depèn de la marxa de l'edificació del nou centre i de les solucions que ofereixi el poble quan s'hagin de començar a tenir aules per fer el Batxillerat i els Mòduls d'FP; de moment, a la província hi ha altres construccions que tenen prioritat, però podria estar tot fet en uns nou o deu anys com a màxim.

A Sant Hilari, per tant, i això és molt important, el Mapa Escolar preveu que tindrem un centre que permeti tenir els alumnes fins als 18 anys.

Davant d'aquesta situació, l'Ajuntament ja ha ofert a Ensenyament els terrenys que són de propietat municipal a la zona dels Campaments, per mirar d'agilitar tant com es pugui la labor en aquest camp de l'ensenyament secundari.

AJUT AL CASAL DELS AVIS

L'Ajuntament ha designat una subvenció anual de 400.000 pessetes per planificar les despeses i el finançament del Casal dels Avis, ja que fins ara n'està fent un ús directe a través de l'Escola d'Adults.

Es tracta de pagar el manteniment de les instal·lacions del Casal en benefici de tots.

També s'acordà aprovar la construcció d'una escala metàl·lica com a sortida d'emergència per atendre qualsevol problema d'evacuació ràpida.

XXVII RAL·LI SANT HILARI-COSTA BRAVA

Evidentment, el mes de novembre, Sant Hilari va viure les jornades més importants de l'any en l'aspecte esportiu a causa de la celebració del Ral·li Catalunya-Costa Brava puntuable pel mundial de ral·lis.

El fet que es disputés en un cap de setmana i la concentració de diferents trams a les nostres terres, va fer que hi hagués una concentració humana com mai no s'havia vist a Sant Hilari. Evidentment que el col·lapse fou d'allò més espantós i les dificultats eren de tot tipus. Va ser tant gran la concentració de gent que s'hagué de suspendre el tram d'Osor per ser materialment impossible el pas dels vehicles sense provocar desgràcies personals.

Inevitablement els responsables de la FISA han de tenir molt present les circumstàncies que s'aplegaren en aquells dies per prendre les mesures necessàries de cara a altres anys i enfocar-ho d'una altra manrea, com ja sembla que tenen previst.

De cara a la celebració del Ral·li d'enguany, sembla ser que hi haurà modificacions. S'ha reduït el nombre de proves puntuables pel mundial i sembla ser que el Catalunya-Costa Brava estarà també entre els grans. Tanmateix hauran de modificar-se alguns trets importants vers l'organització per evitar el col·lapse que el centre del poble va patir en concentrar-se unes 70.000 persones en aquesta zona de les Guilleries.

Per sort no va succeir res que s'hagués de lamentar si excloem les hores en què els vehicles dels seguidors i no seguidors hagueren de passar a la carretera.

Resultats:
1r Armin Schwarz-Arne Hertz (Toyota)
2n Juha Kankunen-Juha Piironen (Lancia)
3r François Delecour-Grataloup (Ford-Sierra)
3t Mia Bardolet-Rodríguez (FordSierra)

El que era campió del món l'any passat, Carlos Sainz i el seu copilot Moya, varen haver d'abandonar per no haver pogut engegar el seu vehicle en el parc de Lloret la matinada del segon dia de la prova.

ZONA DE DARRERA L'AJUNTAMENT

Fa uns anys, es va projectar per aquesta zona el que s'havia denominat Pla d'Actuació núm. 10 i que suposava la remodelació dels terrenys que van des del camí de la Font fins al pont de la gasolinera, seguint el curs de la tapada riera de Vallicrosa.

S'havia intentat trobar un equilibri entre el que podia ser el necessari espai públic i el volum d'edificació possible i lligar-ho a través de l'entesa entre Administració i veïns.

Després de moltes gestions anaren sorgint dificultats per arribar als imprescindibles acords per portar-ho endavant.

Davant les dificultats d'entesa, l'Ajuntament ha decidit eliminar el Pla d'Actuació previst inicialment i mirar d'arribar a acords puntuals amb els propietaris per què els terrenys passin a ser del municipi. Amb aquesta filosofia, ja s'ha fet una permuta de solars amb algun propietari i actualment l'Ajuntament ja disposa d'un considerable espai, que arriba fins al llit del que era la riera de Vallicrosa. També s'estan fent gestions amb altres propietaris i si es té en compte que és ja propietat municipal tot el darrera de la casa de la Vila fins a la carretera, tot el marge de la carretera fins a la cobertura de riera i la zona on hi havia l'antiga font del Cirerer; es pot preveure que, a tot tardar, el municipi podrà disposar d'un ampli espai que es pot destinar a equipament, a espai verd o a qualsevol altra funció.

Es creu que seria una forma de resoldre la manca d'espais destinats a equipaments i vials que hi ha al nucli antic de la població. Es pretén que aquesta zona no es vegi marginada pel desplaçament del creixement urbanístic cap a altres zones del poble.

NOU PAVIMENT AL VOLTANT DEL PAVELLÓ

Es va acordar pavimentar l'espai que quedava entre la nova pista polisportiva i l'edifici del pavelló perquè tot plegat formés un conjunt més homogeni i també evitar el fangueig que habitualment es produïa en èpoques de pluja.

El mateix es va fer amb el voltant de la pista de monopatí i en un altre tros proper a l'aparcament. Com que ja en una primera fase s'havia cimentat amb pòrtland l'entrada al recinte del pavelló, ara es dóna la imatge d'un tot unitari mentre s'evita l'entrada de terra i fang a les dependències esportives.

CARRETERA DE VILLAVECCHIA

Finalment s'ha vist resolt el problema vial que suposava el tram d'enllaç entre el camí de la Piscina amb la zona del Sant Jordi.

Era una de les àrees que presentava sempre un estat lamentable i ara la cosa ha canviat radicalment.

S'hi ha fet una carretera de dotze metres d'amplada amb tots els serveis, un bon asfalt i enllaça des de l'acabament del tros en què hi havia paviment del final del carrer de la Piscina fins al revolt que va en direcció a cal Sastre, un cop passat el creuament del Sant Jordi.

Aquesta enorme via ha de tenir un pes important en el futur desenvolupament de la zona, ja que des del remodelat pla urbanístic del poble ha d'abraçar la futura àrea d'expansió industrial a Sant Hilari.

Per a la realització de l'obra es va rebre una subvenció que va permetre abaratir els costos dels veïns.

CESSIÓ DELS PAVELLONS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

L'any 1934 la família Serras Pascual feia donació a l'Ajuntament de Sant Hilari de la meitat d'una finca i l'altra meitat la hi venia al preu simbòlic de sis mil pessetes. En una d'aquest les parts l'Ajuntament de Barcelona hi edificava uns pavellons destinats a dependències per a colònies escolars; el que sempre hem conegut com a "campaments".

Ha passat molt de temps i després de llargues i no fàcils negociacions l'Ajuntament de Barcelona ha cedit al de Sant Hilari aquests pavellons, sempre que es destinin a activitats escolars, culturals, de lleure o coses semblants.

L'acord es va signar fa uns mesos i d'aquesta manera l'Ajuntament de Sant Hilari recupera un espai públic que es podria destinar a equipaments municipals. La superfície total és de 7.360 m^2.

El lamentable estat de les actuals construccions farà necessàries enormes inversions per adequar aquell espai a atendre la manca de serveis que encara té el poble.

Ha retornat al poble de Sant Hilari una zona que està destinada a ser de gran utilitat per a tots els hilariencs.

PASSATGE TINTORÉ

Encara que amb un cert retard s'estan acabant les obres de remodelació del racó que coneixem com a passatge Tintoré.

Com es pot veure s'ha canviat una mica el pla inicial d'acord amb els interessos dels veïns.

S'ha pavimentat amb pòrtland, construït el sanejament, la vorera com a tancament de la zona i resta la il·luminació.

CARRER SOBRE LA RIERA VALLICROSA

No fa gaires setmanes es va inaugurar un vial al centre de la població, el qual va des del pont de l'Escorxador, al barri de l'Hospital, fins al pont de can Fuguet. Com es pot deduir, es tracta del tram per on passa la riera de Vallicrosa, ja que no solament es va cobrir en una anterior fase, sinó que s'ha convertit en un nou carrer.

Amb aquesta nova via, el que fins ara eren els darreres d'altres carrers, amb horts per exemple, es convertiran en possibles àrees de nova construcció amb tot el canvi de fisonomia i remodelació que això pot suposar per a l'antic barri de l'Hospital.

Convé remarcar que al mateix fer s'hi ha construït un petit mur lateral que de moment té una funció estètica, però ja servirà per fer una posterior edificació a sobre.

XVI CONCURS LITERARI ESCOLAR

Al final d'abril i als locals del Casal dels Avis es va celebrar el XVI Concurs Literari Escolar Local entre alumnes d'EGB i FP de primer grau dels centres escolars del poble, organitzat per l'Ajuntament.

Es va fer en hores diferents segons els cursos i els resultats foren els següents:

6è d'EGB

Tema: "El meu animal de companyia i jo, amics inseparables".

1r Ivanna Puig i Rovira, Col·legi Públic Guilleries
2n Montse Puig i Masó, Col·legi Sant Josep
3r Núria Fàbregas i Cullell, Col·legi Sant Josep

7è d'EGB

Tema: "Una aventura al mar".

1r Anna Serradesanferm i Fàbregas, Col·legi Sant Josep
2n Marta Colon i Bosch, Col·legi Sant Josep
3r Anna Bonvehí i Miralpeix, Col·legi Sant Josep

D'aquests dos cursos els membres del jurat foren:

– Ma. Antònia Floriach
– Montse Fauria
– Imma Martínez
– Rosa Grabulosa
– Mn. Joan Coma

Pel que fa a 8è d'EGB i a Formació Professional el jurat ha estat integrat per:

– Carme Timoneda
– Xavier Sibecas
– Francesc Danés
– Àngel Serradesanferm
– Josep Ma. Verneda

I el resultat fou el següent:

8è d'EGB

Tema: "Un dia a Disneyworld".

1r Sònia Aguilà i Rodríguez, Col·legi Sant Josep
2n Jordi Vilabella i Pelondon, Col·legi Sant Josep
3r Sílvia Brugués i Timoneda, Col·legi Sant Josep

Formació Professional

Tema: "Barcelona 92, la gran cita de l'esport".

1r curs FP

2n Teresa Colom Cullell

2n curs FP

3r Carme Casas Solé

Els altres premis quedaren deserts.

Els guardons consistiren en trofeus i llibres i foren lliurats al Saló de Sessions de l'Ajuntament en l'acte d'inauguració de l'exposició "Anem a veure llibres". Els primers premis surten publicats en l'edició d'aquest programa de festes 1992.

EXPOSICIONS

Del 17 de març al 2 de maig, el Saló de Sessions de la Casa Consistorial aplegà una interessant exposició sobre "Les dones fan història", que venia a ser un recull històric del paper que ha desenvolupat en les darreres dècades la dona en la societat catalana.

Era formada per pannells amb informació gràfica, que venien a ser la síntesi d'un vídeo que es podia projectar a la mateixa sala.

Per parlar del tema, va venir a fer una conferència, el dia 26 de març, la vice-presidenta de l'Institut, Sra. Joaquima Alemany.

Un mes més tard també es va fer una altra exposició que tenia el llibre com a protagonista. Es va fer al mateix Saló de Plens de l'Ajuntament. Se'n deia "Anem a veure llibres" i era una mostra de publicacions infantils i de 600 llibres per a totes les edats, que petits i grans podien consultar, mirar i llegir. La sala es va convertir en una biblioteca.

Restà oberta des del 18 de maig fins al primer de juny. El dia de la inauguració s'aprofità l'ocasió per fer una conferència sobre el tema "El llibre com a difusor de la cultura", a càrrec del cronista oficial de la ciutat de Girona, Sr. Enric Mirambell. A l'acte hi assistí també el delegat de Cultura de la Generalitat a Girona, Sr. Joan Saqués.

En la mateixa vetllada es varen lliurar els premis als guanyadors del XVI Concurs Literari Escolar Local.

PISTA DE MONOPATÍ

Per atendre les demandes d'un ampli sector de la població infantil, es va decidir construir una pista de monopatins model "Full Size Fromm", per a la pràctica d'aquesta activitat.

S'instal·là a la zona propera al pavelló polisportiu, però en previsió d'ubicar-lo en un altre lloc si les circumstàncies hi obliguessin.

CORREUS

En el programa de l'any passat parlàvem, i amb satisfacció, de la futura construcció d'una nova oficina de Correus.

Lamentablement, i en contra de la nostra voluntat la cosa s'allarga més del compte. Primer les qüestions pressupostàries, per part del govern central, i més tard per manca d'acord entre els propietaris, on s'havia d'ubicar l'oficina, no s'ha pogut fer res. Actualment s'està cercant un local adequat, pel que fa a espai i situació, per poder-hi ubicar definitivament les noves instal·lacions de Correus. Aquest és l'únic inconvenient que hi ha en aquests moments.

ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA

El passat 15 de març es varen celebrar eleccions al Parlament de Catalunya, que es varen desenvolupar sense cap mena d'incident. Els resultats foren els següents:

	– Partit Popular	31 vots
	– PSC-PSOE	288 vots
	– CiU	1.647 vots
	– ERC	363 vots
	– IC	29 vots
Nombre d'electors	3.601	
Nombre de votants	2.418	
Vots en blanc	14	
Vots nuls	7	

Cal destacar que dintre la llista d'ERC per Girona figurava en 5è lloc Roser Vidal i Pallarols, de Sant Hilari.

CARRER SANT JORDI

S'ha acabat una obra que feia molt de temps que estava empantanegada: l'enllaç des de l'acabament del carrer Sant Jordi fins a la connexió amb el carrer Tarragona, que ha donat origen al nou carrer Joan Miró.

Al mateix temps s'ha millorat tot el paviment del carrer Sant Jordi, però s'ha pogut constatar que a causa de deficiències d'anteriors asfaltats, poden haver-hi properes dificultats no atribuïbles a les obres recentment fetes.

TANCAMENT DEL SOLAR DEL CEMENTIRI VELL

L'Ajuntament no està sobrat d'espais públics que acompleixin unes determinades funcions específiques. S'ha acordat utilitzar i aprofitar l'ampli solar situat a la carretera de la Font Picant, on hi havia l'antic cementiri.

A la part interior del recinte s'hi ubicarà un magatzem per a la brigada d'obrers i serveis i al costat hi haurà un espai que servirà per col·locar aquells vehicles que hagin estat retirats per la grua municipal.

La resta del solar s'habilitarà com a aparcament públic.

CONVENI ENHER-91

D'acord amb el conveni subscrit entre l'empresa Enher i aquest Ajuntament, l'esmentada entitat haurà de satisfer a l'Ajuntament la quantitat de 2.618.119 pessetes en efectiu en concepte de quota i haurà de destinar 1.809.060 pessetes en obres de millora de la xarxa en interès públic i d'acord amb el que consideri oportú el Consistori.

NOU VEHICLE DE POMPES FÚNEBRES

A causa del mal estat en què es trobava el vehicle de serveis funeraris es va creure convenient canviar-lo. Se n'ha adquirit un de segona mà a la Funerària Poch, model Seat, matrícula GE-0276-H en molt bon estat de conservació, pel preu de 225.000 pessetes.

PILONES A LA FONT DEL FERRO

Fins ara, al començament del passeig de la font del Ferro, hi havia uns troncs de castanyer que barraven el pas als vehicles, però com que estaven força podrits i suposaven un perill per als vianants, han estat substituïts per unes pilones de ferro que fan la mateixa funció.

ENTRADA SUD "PEDRA LLARGA"

Una de les darreres obres que s'han fet més visibles a tots els hilariencs i als forasters, ha estat l'entrada a la població pel cantó d'Arbúcies o Santa Coloma, batejada com a Entrada Sud, en el tram de la carretera d'Arbúcies.

Les millores han consistit en eixamplar la carretera, en tallar els arbres d'un cantó, amb una vorera més reduïda, i deixar els de l'altre, on s'ha habilitat una vorera molt més ampla, com a pas de vianants, preferentment.

L'àrea peatonal s'ha cobert amb uns panots que han combinat les peces de color blanc i vermell, la qual cosa ha donat gran vistositat a tot el conjunt.

El tros remodelat va des de la plaça del Mil·lenari —prop del trencall amb la carretera a Arbúcies—, fins on hi ha ubicada l'Oficina d'Informació i Turisme.

L'última fase de l'obra ha estat l'enjardinament dels espais que complementen la citada plaça.

Aquesta realització ha millorat enormement l'estètica i l'ús de l'entrada a la població per aquella zona i ha suposat una bona solució pel trànsit de vehicles pesats.

NOU VEHICLE MUNICIPAL

L'Ajuntament ha adquirit un nou vehicle per al servei de la Policia Municipal.

És un Nissan Patrol de nova adquisició que està equipat amb un sistema de megafonia ja incorporat. L'antic cotxe se l'ha quedat la casa venedora i ha servit per fer el pagament de l'entrada.

SANT JORDI

La venda de roses i de llibres a través dels escolars dels diferents col·legis del poble, ja siguin de secundària, de professional o d'EGB, s'ha convertit en una tradició.

Les parades s'acumulen a la plaça del Dr.Gravalosa i posen un to de vitalitat cultural al centre de la població.

L'Ajuntament també obsequia els diferents centres escolars amb lots de llibres amb motiu de la Diada del Llibre.

Enguany hi hagué una actuació musical al Pavelló a càrrec del duo Toni i Montse, per als més petits.

RÀDIO SANT HILARI

– Ingressos		309.544
– Despeses		204.723
	Superàvit	104.821

CASAL D'AVIS 1991

		Ingressos
– Quotes socis		344.000
– Subvencions i donatius		1.302.752
– Homenatge a la vellesa		178.300
– Excursions		1.491.500
– Altres activitats		339.378
– Varis		619.788
– Interessos		14.771
	Total	4.290.489
		Pagaments
– Personal		360.000
– Calefacció		279.725
– Material d'oficina		16.361
– Obres i reparacions		373.313
– Homenatge a la vellesa		337.455
– Excursions		1.466.210
– Varis		1.140.237
	Total	3.973.301
	Superàvit	317.188

CASA DE CULTURA

El que ha de ser la futura Casa de Cultura ha entrat en la recta final d'acabament. L'Ajuntament ja fa temps va demanar incloure el seu acabament en el Pla Específic de la Diputació de Girona, dins del Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya, i enguany hi ha estat inclòs. Això vol dir que es rebran importants ajudes econòmiques per realitzar el finiment total de l'edifici.

Per acabar l'obra es calcula que manquen uns quaranta-cinc milions de pessetes i es rebrà una ajuda de les institucions de 12 milions PUOIS, es negocien altres subvencions i la resta es financiarà a través d'un préstec al Banc de Crèdit Local i l'Ajuntament.

Malgrat que hi ha certes dificultats puntuals es preveu que les obres es podrien iniciar al principi de l'any vinent.

Com s'ha dit en altres ocasions, l'edifici consta de soterranis, planta baixa, tres plantes i àtic.

Encara que pot haver-hi algun canvi, d'acord amb les necessitats que es creguin més oportunes, l'edifici allotjarà una biblioteca municipal, tot el que faci referència a l'escola d'adults, l'escola de Belles Arts, sales d'exposicions, arxiu, sala de juntes i arxiu per a les diferentes entitats del poble i possiblement les dependències de Ràdio Sant Hilari.

Tot això no té encara un caire definitiu perquè cal ponderar molts aspectes que estan en fase d'estudi.

El que no hi ha dubte és que pot arribar a ser l'element dinamitzador de la cultura a Sant Hilari.

CREACIÓ DE PLACES PER A OBJECTORS DE CONSCIÈNCIA

L'Ajuntament ha decidit crear noves places per acollir els objectors de consciència que vulguin fer el servei de prestació social al poble. Les places suposen un ampli ventall opcional, ja que es repartiran entre serveis socials, de protecció civil, sanitaris i també per a tasques forestals.

Per tant, tots aquells joves que estiguin interessats en el tema poden passar a les oficines de l'Ajuntament per informar-se.

OBRES DE MILLORA A LA CARRETERA D'ANGLÈS A SANT HILARI

A uns cent cinquanta milions puja l'import de les obres de millora que s'estan fent a la carretera d'Anglès a Sant Hilari per Osor. Es calcula que les obres estaran enllestides a la propera tardor.

Les obres consisteixen bàsicament en reforçar i adecentar el paviment de l'actual carretera, la C-542. Tanmateix i a causa de la sinuositat de l'esmentada via i a les dificultats orogràfiques, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat ha previst canviar moltes de les actuals proteccions laterals, que són de pedra, per una barana metàl·lica de doble ona.

TELEFÒNICA INAUGURA UNA CENTRAL DIGITAL

La Companyia Telefònica ha inaugurat una unitat elèctrica digital que ha costat uns setanta-cinc milions. És una central totalment automàtica que permetrà una millor qualitat en les comunicacions i altres avantatges.

Els abonats a aquesta nova unitat digital tindran opció a disposar de diversos serveis addicionals.

Després d'aquesta ampliació, la central queda equipada amb un total de mil quatre-centes línies analògiques i amb unes dues-centes cinquanta-sis línies digitals.

AVÍS

Tenint en compte la nova reforma del Codi de Circulació i l'especial incidència a l'estiu sobretot pel que fa a motos es comunica que:

Seran de rigorosa aplicació, especialment en el casc urbà de Sant Hilari, les normes referents a ESTACIONAMENT DE VEHICLES (llocs prohibits, doble fila, obstrucció de via pública) i a CIRCULACIÓ DE MOTOS (obligació de portar casc, sorolls, nombre d'ocupants...).

Se sancionarà estrictament als infractors d'aquestes normes amb immobilització de vehicles quan correspongui.

ESCALES FONT DEL CIRERER (14-01-92)

Per enllaçar el passeig Catorze d'Abril amb la font del Cirerer i la carretera, s'han construït unes escales que evitaran les dificultats que fins ara presentava el camí de terra que hi havia. Sempre era ple de xargais i fins i tot suposava un perill per als vianants. També s'ha evitat que els vianants hagin de passar forçosament per la carretera si volien anar a la font.

L'obra ha costat 712.611 pessetes.

ABOCADOR DE RUNES D'OBRES

Per evitar que es llencin runes a qualsevol lloc i per facilitar als contratistes l'abocament de material procedent d'enderrocs o d'obres semblants, s'ha habilitat una zona als afores de la població.

És situat prop de la masia de les Clotes, a uns quilòmetres de la població i està degudament senyalitzat. Cal recalcar que no s'hi permet el llançament d'altres objectes i materials que no siguin els abans esmentats, ja que per això ja hi ha un servei de recollida a domicili de manera gratuïta.

Els contratistes locals tenen el consentiment per abocar-hi i esperem que en general ho facin de manera correcta.

RECTIFICACIÓ PADRÓ HABITANTS

A primers de gener de 1992 el padró municipal d'habitants de la nostra població oferia les següents xifres:

	Homes	Dones	Total
Població de dret a 1 de gener de 1991	2.396	2.308	4.704
Altes	32	35	67
Baixes	24	25	49
	2.404	2.318	4.722

ENLLUMENAT DEL CAMPANAR

L'Ajuntament des de fa anys fa ús de la part superior del campanar per als serveis de megafonia i s'ha anat fent càrrec de les despeses del manteniment d'aquella part de l'edifici.

Fa un parell d'anys ja es preveia l'enllumenat del campanar, element de gran simbolisme per a la població i ara, davant l'esforç que ha fet la parròquia i el poble en general, l'Ajuntament ha pensat que era el moment idoni per arrodonir l'obra amb la il·luminació del campanar.

S'ha inaugurat durant aquest agost i el seu cost s'apropa al milió de pessetes.

NOU VESTIT DELS GEGANTS

La parella de gegants de Sant Hilari, Blanca d'Olvan i Bernat de Gurb, porten una nova vestimenta, perquè l'anterior estava en un estat lamentable.

S'ha aprofitat el moment per reparar-los i adecentar-los de dalt a baix. També s'han repintat els caparruts.

Els vestits, quan a disseny i confecció, són de la Isabel Masó. Els geganters actuals són en Miquel Cullell, en Joan Dot, en Toni Gálvez, en Josep Villacrosa i en Ton Roura. Els agraïm sincerament la seva col·laboració.

AVISOS

Aquelles persones que estiguin interessades en l'**adquisició de solars o parcel·les** per edificar, se'ls recomana que abans de fer cap tracte s'adrecin a les oficines de l'Ajuntament, on se'ls informarà de la qualificació urbanística del solar o parcel·la que vulguin comprar.

S'informa que cal tenir present que en totes les cartes i trameses adreçades a Sant Hilari s'hi ha de fer constar el **Codi Postal**, que és el 17.403 juntament amb el nom del municipi, tal com s'indica: "17403, Sant Hilari Sacalm".

El **telèfon d'urgències** per a la nit és el **86 81 23**, el qual és atès permanentment per la Policia Municipal.

ENTRADA NORD "CAN SERRANO"

Ja en el darrer Butlletí Municipal s'informava del projecte d'urbanització de l'entrada a la població pel cantó de la riera de la font Picant. Ben aviat serà una realitat perquè ja s'hi han fet diferents i importants obres. S'hi han realitzat els serveis d'aigües, imbornals i s'ha asfaltat tota la carretera, s'està acabant la col·locació dels panots de la vorera i s'han col·locat uns ferros per evitar l'aparcament.

També s'han suprimit alguns arbres per facilitar el pas de vehicles de gran tonatge. Aquesta obra enllaça el final del carrer Verge dels Dolors amb el desviament a la zona esportiva i suposa l'arranjament definitiu d'una zona que sempre presentava un espectacle lamentable, principalment després de les pluges.

S'ha solventat el que era el problema de l'accés a la zona polisportiva pels vianants. Com es podrà veure, queda per resoldre el tema del pont de can Serrano i sembla que s'hi trobarà una correcta solució a no tardar.

Es preveu que des del mateix pont, pel cantó de can Serrano, surtin dos vials que vagin, un cap el pavelló i l'altre cap a la zona coneguda com a can Pericó.

Per tant, es pot dir que el fet i el perill que ara suposa l'haver de passar per la carretera en el tros del pont, potser ben aviat estarà resolt.

S'estan fent les gestions oportunes per trobar les millors solucions.

FULL INFORMATIU DE SANITAT

FEM DE SANT HILARI UN POBLE MÉS NET

Per aconseguir una millor protecció del medi ambient i un millor servei de recollida d'escombraries, a partir d'ara s'utilitzarà el nou abocador comarcal de Santa Coloma i, per tant, es canviarà el sistema de recollida. Es comunica a tots els veïns de Sant Hilari que tinguin present les següents instruccions:

1. RECOLLIDA D'ESCOMBRARIES

– A partir del dia 18 de maig la recollida d'escombraries només es farà a través de contenidors. No es recolliran les bosses al carrer com fins ara.

– La recollida es farà tots els dies de la setmana, menys el diumenge, a partir de les 7 del matí; és per això que recomanem que al vespre es treguin el més tard possible. No les treieu durant el dia.

NORMES PER A LA UTILITZACIÓ DELS CONTENIDORS:

1. Dipositeu sempre les bosses d'escombraries, ben lligades dins del contenidor que tingueu més a prop de casa vostra.
2. No aboqueu mai les deixalles soltes, sense bossa, dins del contenidor.
3. No deixeu cap bossa a terra, poseu-la sempre dins el contenidor.
4. Comproveu que la tapa del contenidor quedi ben tancada per evitar males olors.
5. No hi deixeu mobles ni altres estris domèstics. Tampoc terres ni enderrocs.

2. CARTRONS I EMBALATGES

Els que no recullin els col·legis els podeu deixar, ben plegats i lligats, al costat dels contenidors i seran replegats dins el mateix horari que les escombraries.

3. MOBLES, ELECTRODOMÈSTICS I TRASTOS VELLS

L'Ajuntament en continua prestant el **servei gratuït de recollida**, el 1r i 3r dissabte de cada mes.

Només cal avisar a les oficines municipals i treure els trastos vells a la vorera. Tel. 86 81 23 - 86 81 01.

No els dipositeu als contenidors ni els llenceu a descampats. Els que així ho facin seran sancionats.

4. PILES

Per la recollida de piles trobareu un contenidor al passeig de la Font Vella, prop de les cabines de Telefònica i un altre al carrer d'en Rocosa, on podeu dipositar piles alcalines i de botó.

5. VIDRE

El que no recullin els col·legis el podreu dipositar en uns contenidors especials de color verd que trobareu repartits pel poble.

6. MANTINGUEM ELS CARRERS NETS

Papers, peles de pipes, burilles de cigarrets, etc. embruten els carrers i places del poble.

Fem servir les papereres. De ben segur que n'hi ha una ben a prop.

NO EMBRUTEM NI DEIXEM QUE ELS ALTRES HO FACIN. SANT HILARI ÉS DE TOTS.

GUALS (Reserva d'aparcament de vehicles)

Es recorda a tots els titulars de llicència de Gual permanent que, a més de pagar la corresponent taxa anual, han de tenir col·locada la placa oficial, on hi figura l'escut de l'Ajuntament de Sant Hilari i el número de llicència.

Qualsevol altre model de placa no subministrat per l'Ajuntament no té validesa i permet la lliure ocupació de l'espai d'aparcament.

La Policia Municipal retirarà totes les plaques de la via pública que no reuneixin les condicions expressades i es donarà de baixa la llicència.

TELÈFONS D'URGÈNCIES

Oficines de l'Ajuntament: **86 81 01** i **86 89 76**
Fax de l'Ajuntament: **86 89 76**
Caserna Guàrdia Civil: **86 80 32**
Servei d'ambulàncies municipal: **86 81 23**. També es pot trucar al **86 84 57**, que és un servei privat d'ambulàncies (Ambulàncies Guilleries).
Ambulàncies de la Creu Roja: **86 04 04** (Arbúcies).
Farmàcies: R. Broto: **86 80 93**
X. Montalt: **86 90 49**
Pavelló d'esports: **86 89 89**
Parròquia: **86 82 22**
Oficina de Turisme: **86 88 26**
Dispensari municipal: **86 85 84**
Ràdio Sant Hilari: **86 83 87**

En cas d'incendi cal trucar als números de l'Ajuntament, al **085**.

Darrera la porta de la Casa de la Vila hi ha un aparell d'alarma.

Serveis de grua: Trima: **86 83 28**
Montseny: **86 84 64**
A. Fauria: **86 82 31**
Guilleries: **86 88 73**
El Turó: **86 81 44**

ÍNDEX

Salutació	*Alcalde F. Xavier Rossell*
Pregó de la Festa 1991	*Conseller de Benestar Social Sr. Antoni Comas*
Seràfic de St. Francesc i el Germà Llop	*Josep Gutiérrez*
La paraula: un misteri	*Mn. Joan Coma*
La bona gent	*Josep M.ª Alimbau*
Bola de drac	*Ricard Madrià*
Olimpíades escolars	*C. Cultura del Col.legi Públic Guilleries*
''Dóna'n una mica''	*Germandat de Donadors de Sang de la S. S. de Girona*
Racó Poètic	*''Pito'', M. Ruiz*
Pregó de l'estiuejant 1990: Homenatge al Dr. Gravalosa	*Joan Auladell*
Recordant Sant Hilari	*Joaquim Fàbregas*
Una altra gran ocasió	*Àngel Serradesanferm i Valls*
Coses del Col.legi Sant Josep	*Una alumna del Col.legi Sant Josep*
El camí de la Font Vella	*Jaume Pla*
Aspectes de la Font Picant	*Àngel Serradesanferm i Valls*
El Comú o Ajuntament de St. Hilari contracte un mestre: 1826	*Document d'arxiu. Josep M.ª Grau*
Fotos que fan història	*Recull d'A. Serradesanferm*
Informació de l'Àrea Bàsica de Salut	*L'equip del C.A.P.*
El pintor local	*Joan Mir*
Grup de Teatre ''Els Nois Alegres''	*La Junta*
Obres parroquials de Restauració	*Joan Tuneu*
Mn. Lluís G. Pons (1888-1962), Poeta Hilarienc	*Narcís Figueras*
Concurs Literari Escolar sobre l'Esport a la Vellesa	*Diferents autors*
XVI Concurs Literari Local Escolar	*I. Puig, A. Serradesanferm, S. Aguilà*
La Villa de las Cien Fuentes	*Constantino Gilabert*
Llar Infantil ''Les Cent Fonts''	*Equip Educatiu*
La mà amiga	*Carme Timoneda*
Actes religiosos i populars	
Crònica de l'any	*Resum d'actes*
Club Tennis Sant Hilari	*La Junta*
El Casal dels Avis va fent camí	*El Patronat Local de la Vellesa*
Retrospectives	*''Els Nois Alegres''*
Tres dosos, un tres i... visca!	*Grup Sardanista St. Hilari*
El nombre set	*Xavier Colom*
Enamorat de les Guilleries	*Antoni Pladevall*
La Cobla	*Josep Fàbregas*
Notes sobre l'antiga producció de terrissa negra a St. Hilari	*Santiago Albertí*
XVè Festival Internacional de Música	*Els Amics de la Música*
L'Escola de Música d'Arbúcies i St. Hilari, un somni fet realitat	*Antoni Miralpeix*
La pesca a St. Hilari	*Josep Danés*
Carta als Tres Reis d'orient	*Sèneca ''nét''*
Col.laboradors	
Butlletí d'informació municipal	

3r Premi "Ex-aequo" de Joaquim Vila.

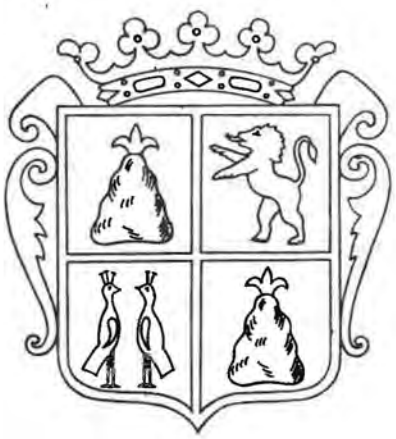

Fotos: FINA, P. BOSCH, ROSSELL i ARXIU A. SERRADESANFERM
Impressió i Fotocomposició: IND. GRÀFIQUES DURAN, S. A.
Edita: ÀREA DE CULTURA DE L'AJUNTAMENT
Coordinador: ÀNGEL SERRADESANFERM i VALLS
Dip. Legal Gl. 1817 - 1992

Portada: ÀNGEL SERRADESANFERM i VALLS